

FUNDACJA SĄDECKA

Ocena Aktywności

Gmin Subregionu Sądeckiego w 2013 r.

Partnerzy :

Małopolska

MUSZYNA

PRZEDSIĘBIORSTWO BUDOWNICTWA INŻYNIERSKIEGO
MACHNIK
KRZYSZTOF MACHNIK

 **ŁĄCKI BANK
SPÓŁDZIELCZY**
1945

SOKGŁ
Małopolskie Centrum Kultury

Ocena Aktywności

Gmin Subregionu Sądeckiego w 2013 r.

INSTYTUT EKONOMICZNY
PAŃSTWOWEJ WYŻSZEJ SZKOŁY ZAWODOWEJ
W NOWYM SĄCZU

PATRONAT HONOROWY:
MAREK SOWA - MARSZAŁEK WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

Nowy Sącz, czerwiec 2014

Ocena Aktywności

Gmin Subregionu Sądeckiego w 2013 r.

Skład Zespołu:

1. prof. dr hab. Tadeusz Kudłacz
2. dr Marek Reichel
3. dr Katarzyna Peter-Bombik
4. dr Honorata Trzcińska
5. mgr Natalia Jaśkiewicz
6. mgr Paweł Jurczak
7. mgr Monika Makowiecka
8. mgr Agnieszka Zwolenik

Wydawca:

Fundacja Sądecka
ul. Barbackiego 57, 33-300 Nowy Sącz
Telefon: 18 475 16 20
Adres e-mail: biuro@fsns.pl

Realizacja projektu:

Grzegorz Piechotka, Marcelina Łękańska

Opracowanie graficzne i skład:

Fundacja Instytut Studiów Wschodnich

Druk:

Goldruk, Nowy Sącz

Nowy Sącz, czerwiec 2014

Szanowni Państwo,

Szósta edycja dorocznego raportu ekonomistów Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu na temat aktywności gmin naszego regionu odbywa się w szczególnym czasie. Trwają obchody 25-lecia polskiej wolności, zapoczątkowanej pamiętnymi wyborami z 4 czerwca 1989 roku, które uruchomiły łańcuch przemian ustrojowych po półwieczu zniewolenia Polaków, najpierw przez nazim, a potem komunizm.

Jednym z owoców transformacji była przebudowa ustroju samorządowego Polski. W maju 1990 roku odbyły się pierwsze po wojnie w pełni demokratyczne wybory do nowych rad gminnych i miejskich. W zgodnej opinii rewolucja samorządowa okazała się najbardziej udana. Decentralizacja państwa, przekazanie władzy i pieniędzy „w dół” przyniosło wspaniałe rezultaty. W szybkim czasie wypiękniały nasze miasta i wioski, podniósł się poziom usług publicznych, zaczął się czas realizacji dużych inwestycji infrastrukturalnych. Ćwierćwiecze temu pilna była telefonizacja i remonty szkół, dzisiaj na pierwszym miejscu jest kanalizacja, wodociągi i tradycyjnie - drogi.

Z owoców „rewolucji samorządowej” korzystamy na codzień, co znajduje odzwierciedlenie w niniejszym raporcie.

W tym opracowaniu po raz pierwszy uwzglęnione zostały wszystkie gminy Subregionu Sądeckiego, obejmującego 39 jednostek samorządowych z terenu trzech po-

wiatów: nowosądeckiego, limanowskiego i gorlickiego. Przybyło również kryteriów i wskaźników oceny różnych aspektów pracy naszych samorządowców.

Włodarzom gmin, które najlepiej wypadły w tym zestawieniu składam serdeczne gratulacje, a pozostałym życzę równania do najlepszych. Dziękuję zespołowi pracowników Instytutu Ekonomicznego Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu na czele z prof. Tadeuszem Kudłaczem za „Ocenę Aktywności Gmin Subregionu Sądeckiego za 2013 rok” i doskonałą współpracę z Fundacją Sądecką.

Zygmunt Berdychowski,

Przewodniczący Rady Programowej
Fundacji Sądeckiej

Nowy Sącz, czerwiec 2014 rok

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	7
Rozdział I UWAGI WYJAŚNIAJĄCE	8
Rozdział II PREZENTACJA WYNIKÓW CZĄSTKOWYCH	11
<i>1. Generowanie dochodów</i>	<i>11</i>
1.1. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących	11
1.2. Nadwyżka operacji per capita	13
1.3. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem	15
1.4. Dochody własne per capita	19
1.5. Wpływy podatków i opłat lokalnych per capita	21
<i>2. Pozainwestycyjna działalność gospodarcza</i>	<i>24</i>
2.1. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	24
2.2. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	27
2.3. Wydatki na promocję Gminy per capita	30
2.4. Wpływy z CIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)	34
<i>3. Aktywność inwestycyjna gminy</i>	<i>36</i>
3.1. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem	36
3.2. Wydatki majątkowe per capita	38
3.3. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych na obsługę zadłużenia	40
3.4. Wydatki na transport i łączność per capita	42
3.5. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita	45
3.6. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita	47
3.7. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita	50
3.8. Środki unijne per capita	53
<i>4. Efekty polityki społecznej</i>	<i>56</i>
4.1. Saldo migracji na 1000 mieszkańców	56
4.2. Stopa bezrobocia rejestrowanego	58
4.3. Wydatki na ochronę zdrowia per capita	62
4.4. Liczba organizacji pozarządowych (fundacje, stowarzyszenia) na 1000 mieszkańców	65
4.5. Wpływy z PIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)	67
4.6. Wskaźnik komputeryzacji szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych (liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu)	69
4.7. Wyniki sprawdzianów w szóstej klasie szkoły podstawowej oraz egzaminów gimnazjalnych wedle miejsca zamieszkania	72
<i>5. Wskaźniki dodatkowe</i>	<i>74</i>
5.1. Wskaźnik samofinansowania	74
5.2. Wskaźnik zadłużenia i wskaźnik obsługi zadłużenia	77
5.3. Indywidualny wskaźnik zadłużenia (IWZ)	80
Rozdział III UOGÓLNIONA OCENA AKTYWNOŚCI GMIN SUBREGIONU SĄDECKIEGO	87

I. WPROWADZENIE

Przedstawiany Państwu ranking gmin jest kontynuacją odzewu na wysuniętą przed laty inicjatywę Fundacji Sądeckiej, dotyczącą promowania najbardziej aktywnych jednostek terytorialnych Sądeczczyzny i symbolicznego honorowania ich wysiłku. To też stało się przesłanką dla zespołu pracowników Instytutu Ekonomicznego Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu do podjęcia się przygotowywania corocznych analiz.

Niniejsza, szósta już z kolei ocena aktywności gmin, tym razem za 2013 rok, istotnie różni się zakresem przestrzennym oraz podejściem metodycznym od rankingów lat poprzednich. Po pierwsze, w miejsce gmin jedynie powiatu nowosądeckiego, obejmuje gminy trzech powiatów ziemskich (gorlicki, limanowski, nowosądecki) oraz powiat grodzki Nowy Sącz. W sumie dotyczy 39 jednostek terytorialnych. Warto zauważyć, że od 1 stycznia 2015 roku wymienione powiaty stanowiącą będą odrębną jednostką poziomu NUTS-3, powstałą z podziału dotychczasowego podregionu Nowosądeckiego na dwa odrębne NUTS-3. Po drugie, wzbogacona została liczba komponentów oceny o dwa dalsze zestawy wskaźników szczegółowych. Jest to wynikiem doświadczeń z rankingów lat poprzednich, w tym również sugestii zgłaszanych przez przedstawicieli niektórych gmin. Dokonane zmiany, w głównej mierze nakierowane były na uwzględnienie w większym, niż dotychczas stopniu różnic w statystyce sprawozdawczej między gminami wiejskimi, miejsko-wiejskimi i miejskimi, a zwłaszcza miasta na prawach powiatu.

Jak każdy ranking, również i ten budzić może zastrzeżenia. Ze swej strony pragnę jednak mocno podkreślić, że w zespole dokonującym oceny, a wcześniej przygotowującym założenia metodyczne, znalazły się osoby z należytą wiedzą w zakresie finansów samorządu terytorialnego, w tym rachunkowości budżetowej oraz z wiedzą dotyczącą metodycznych podstaw badania sprawności działania podmiotów publicznych. Całością prac kierował doc. dr Marek Reichel, pełniący jednocześnie funkcje Prorektora PWSZ ds. Nauki, Rozwoju i Współpracy. Nie bez znaczenia dla jakości oceny są podstawy statystyczne analiz. Oparto się na zobiektywizowanych danych Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie. W tym miejscu chciałbym serdecznie podziękować Prezesowi RIO, Panu mgr Januszowi Kotowi za przychyłność dla naszej prośby i zgodę na dostarczenie niezbędnych dla oceny danych liczbowych.

Pragnę pogratulować zwycięzcom rankingu. Mam świadomość, że wysokie miejsca w ocenie są następstwem dużego wysiłku władz gmin, jak również całych społeczności lokalnych, w podejmowaniu i skutecznym realizowaniu wyzwań rozwojowych, w tym wykorzystaniu nadarzających się szans. Władzom wszystkim gmin Podregionu Nowosądeckiego życzę trafnych decyzji skutkujących wysokimi wskaźnikami rozwoju w roku bieżącym, którego wyniki będą przedmiotem kolejnej oceny.

Dyrektor Instytutu Ekonomicznego
PWSZ w Nowym Sączu

Prof. dr hab. Tadeusz Kudłacz

II. UWAGI WYJAŚNIAJĄCE

Zaprezentowana w niniejszym opracowaniu ocena aktywności gmin Subregionu Sądeckiego obejmuje 39 jednostek samorządu terytorialnego, którymi są miasto Nowy Sącz (miasto na prawach powiatu) oraz 38 gmin z terenów powiatu gorlickiego (10), limanowskiego (12), a także nowosądeckiego (16). Podstawowe charakterystyki tych jednostek zaprezentowane zostały w Tab.1.

Tab.1. Gminy subregionu sądeckiego – zestawienie jednostek poddanych badaniu

Lp.	Gmina	Ludność	Powierzchnia (ha)	Status	
1	Gorlice	17.045	10.285	gmina wiejska	
2	Lipinki	6.802	6.646		
3	Łużna	8.387	5.627		
4	Moszczenica	4.885	3.762		
5	Ropa	5.335	4.911		
6	Sękowa	4.921	19.480		
7	Uście gorlickie	6.719	28.780		
8	Biecz	17.052	9.825		gmina miejsko-wiejska
9	Bobowa	9.564	4.977		
10	Gorlice (miasto)	28.555	2.353		gmina miejska
11	Dobra	9.727	10.991	gmina wiejska	
12	Jodłownik	8.293	7.219		
13	Kamienica	7.666	9.518		
14	Laskowa	7.825	7.248		
15	Limanowa	24.172	15.223		
16	Łukowica	9.678	6.965		
17	Mszana Dolna	17.170	17.002		
18	Niedźwiedź	7.151	7.422		
19	Słopnice	6.332	5.685		
20	Tymbark	6.426	3.270		
21	Limanowa (miasto)	15.116	1.870		gmina miejska
22	Mszana Dolna (miasto)	7.831	2.710		

23	Powiat nowosądecki	Chelmiec	26.586	11.197	gmina wiejska
24		Gródek n/Dunajcem	9.155	8.819	
25		Grybów	24.041	15.315	
26		Kamionka Wielka	9.791	6.498	
27		Korzenna	13.942	10.695	
28		Łabowa	5.676	11.915	
29		Łącko	15.780	13.295	
30		Łososina Dolna	10.515	8.476	
31		Nawojowa	8.188	5.021	
32		Podegrodzie	12.397	6.473	
33		Rytko	3.813	4.190	
34		Krynica-Zdrój	17.046	14.513	Gmina miejsko-wiejska
35		Muszyna	11.697	14.144	
36		Piwniczna-Zdrój	10.693	12.646	
37		Stary Sącz	23.181	10.088	gmina miejska
38		Grybów (miasto)	6.214	1.695	
39		Nowy Sącz	84.325	5.758	miasto na prawach powiatu

Źródło: dane GUS za rok 2013, www.stat.gov.pl.

Autorzy opracowania (pracownicy Instytutu Ekonomicznego Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu), począwszy od roku 2008, corocznie dokonywali oceny aktywności gmin Sądeckizny (Nowy Sącz oraz gminy powiatu nowosądeckiego). Po raz pierwszy badaniem objęte zostały gminy powiatu gorlickiego i limanowskiego. W związku z tym dokonano rozszerzenia zestawu wskaźników pozwalających na dokonanie oceny (Tab.2). Warto podkreślić, że część wykorzystanych wskaźników jest rekomendowana przez Ministerstwo Finansów jako wskaźniki zalecane do oceny sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego. Dane potrzebne do wyznaczenia wartości poszczególnych wskaźników, podobnie jak w latach wcześniejszych, przekazane zostały przez Regionalną Izbę Obrachunkową w Krakowie.

Tab.2. Wskaźniki uwzględnione w opracowaniu

Lp.	Wskaźnik
I. Generowanie dochodów	
1.	Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących
2.	Nadwyżka operacyjna per capita
3.	Udział dochodów własnych w dochodach ogółem
4.	Dochody własne per capita
5.	Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita
II. Pozainwestycyjna działalność gospodarcza	
1.	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych per capita

2.	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych per capita
3.	Wydatki na promocję gminy per capita
4.	Wpływy z CIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)
III. Aktywność inwestycyjna gminy	
1.	Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem
2.	Wydatki majątkowe per capita
3.	Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia
4.	Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita
5.	Wydatki majątkowe (w tym inwestycyjne) na oświatę i wychowanie per capita
6.	Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita
7.	Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita
8.	Środki unijne per capita
IV. Efekty polityki społecznej	
1.	Saldo migracji na 1000 mieszkańców
2.	Stopa bezrobocia rejestrowanego
3.	Wydatki na ochronę zdrowia per capita
4.	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców
5.	Wpływy z PIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)
6.	Wskaźnik komputeryzacji szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych
7.	Wyniki sprawdzianów w szóstej klasie szkoły podstawowej oraz egzaminów gimnazjalnych
V. Wskaźniki dodatkowe	
1.	Wskaźnik samofinansowania
2.	Wskaźnik zadłużenia i wskaźnik obsługi zadłużenia
3.	Indywidualny wskaźnik zadłużenia

Źródło: opracowanie własne.

W związku z tym, że część wskaźników została wykorzystana do ustalenia uogólnionej oceny, a część ma charakter wyłącznie informacyjny, zostały one w niniejszym opracowaniu potraktowane w odmienny sposób. W przypadku wskaźników branych pod uwagę przy ocenie uogólnionej w opracowaniu zaprezentowano tylko 10 jednostek z całego Subregionu Sądeckiego, które uzyskały najlepsze wyniki (w ramach każdego wskaźnika) oraz po 5 jednostek z każdego powiatu. Przy czym analiza opisowa została dokonana wyłącznie w odniesieniu do gmin, które (w zakresie uzyskanych wyników) znalazły się w „pierwszej dziesiątce” zestawienia na poziomie subregionu. Natomiast w przypadku pozostałych wskaźników w opracowaniu uwzględniono – ze względu na ich charakter informacyjny – zestawienia dla wszystkich 39 jednostek poddanych analizie.

III. PREZENTACJA WYNIKÓW CZĄSTKOWYCH

1. Generowanie dochodów

1.1. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących

Nadwyżka operacyjna uznawana jest, szczególnie w krótkim horyzoncie czasowym, za jeden z najbardziej syntetycznych wyznaczników zarówno kondycji finansowej danej jednostki samorządu, jej potencjału inwestycyjnego oraz zdolności pozyskiwania kapitału obcego. Nadwyżka ta w literaturze przedmiotu utożsamiana jest z dodatnim wynikiem bieżącym budżetu jednostki samorząd terytorialnego, który stanowi różnicę pomiędzy dochodami i wydatkami bieżącymi.

Zgodnie z ustawą o finansach publicznych dochodami bieżącymi budżetu jednostki samorządu terytorialnego są dochody budżetowe niebędące dochodami majątkowymi, które to dochody obejmują dotacje i środki przeznaczone na inwestycje, dochody ze sprzedaży majątku oraz dochody z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności¹. Podobnie, wydatkami bieżącymi są wydatki budżetowe niebędące wydatkami majątkowymi, którymi to wydatkami są wydatki na inwestycje i zakupy inwestycyjne, zakup i objęcie akcji i udziałów oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego².

Wielkość nadwyżki operacyjnej stanowi informację dotyczącą ilości środków będących w dyspozycji jednostki po zrealizowaniu podstawowych wydatków o charakterze bieżącym. Im większy udział nadwyżki operacyjnej w wydatkach bieżących, tym można traktować sytuację finansową jednostki samorządu jako korzystniejszą.

Tab.3. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika
1.	MOSZCZENICA	0,33
2.	BOBOWA	0,26
3.	SŁOPNICE	0,25
4.	NAWOJOWA	0,20
5.	STARY SĄCZ	0,18
6.	ŁOSOSINA DOLNA	0,17
	GRYBÓW (gmina)	0,17
	CHEŁMIEC	0,17
9.	KAMIONKA WIELKA	0,16
	PODEGRODZIE	0,16

L.p.	Gmina	Dynamika
1.	NOWY SĄCZ	44,40
2.	PIWNICZNA-ZDRÓJ	7,30
3.	MOSZCZENICA	3,38
4.	MUSZYNA	2,20
5.	MSZANA DOLNA (miasto)	2,02
6.	ROPA	1,98
7.	ŁUŻNA	1,93
8.	GORLICE (miasto)	1,91
9.	DOBRA	1,80
10.	SĘKOWA	1,77

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

1 Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. 2013, Nr 0, poz. 885 z późn. zm.), art. 235.

2 Tamże, art. 236.

Tab. 4. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	MOSZCZENICA	0,33		1.	MOSZCZENICA	3,38
2.	BOBOWA	0,26		2.	ROPA	1,98
3.	GORLICE (miasto)	0,14		3.	ŁUŻNA	1,93
4.	ROPA	0,12		4.	GORLICE (miasto)	1,91
5.	SĘKOWA	0,10		5.	SĘKOWA	1,77

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 5. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	SŁOPNICE	0,25		1.	MSZANA DOLNA (miasto)	2,02
2.	MSZANA DOLNA (gmina)	0,15		2.	DOBRA	1,80
3.	LIMANOWA (gmina)	0,14		3.	ŁUKOWICA	1,66
4.	ŁUKOWICA	0,13		4.	SŁOPNICE	1,39
5.	TYMBARK	0,11		5.	KAMIENICA	1,27

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 6. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	NAWOJOWA	0,20		1.	PIWNICZNA-ZDRÓJ	7,30
2.	STARY SĄCZ	0,18		2.	MUSZYNA	2,20
3.	ŁOSOSINA DOLNA	0,17		3.	KRYNICA-ZDRÓJ	1,76
	GRYBÓW (gmina)	0,17		4.	RYTRO	1,71
	CHELMIEC	0,17		5.	KAMIONKA WIELKA	1,55

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Analiza danych dotyczących kształtowania się w roku 2013 relacji nadwyżki operacyjnej i wydatków bieżących w gminach Subregionu Sądeckiego pozwala stwierdzić, że wartości wskaźnika wykazywały duże zróżnicowanie. Przyjmowane wielkości (dla wszystkich badanych jednostek) mieściły się w przedziale od 0,02 do 0,33, przy czym w grupie liderów najniższą uzyskaną wartością wskaźnika było 0,16. Wyniki poniżej 0,10 uzyskało 17 jednostek, natomiast wyniki w przedziale 0,10-0,20 – 19. Dwa pierwsze miejsca w grupie liderów zajęły gminy z powiatu gorlickiego:

Moszczenica (0,33) i Bobowa (0,26), trzecie natomiast miejsce jedyna gmina z powiatu limanowskiego – Słopnice (0,25). Pozostałe gminy w grupie liderów (Nawojowa, Stary Sącz, Łosina Dolna, Grybów, Chelmic, Kamionka i Podegrodzie) to gminy z powiatu nowosądeckiego. Warto jednak podkreślić, że wartości wskaźnika uzyskane przez te jednostki były niższe od wyniku najwyższego i kształtowały się na w miarę porównywalnym poziomie (5 jednostek uzyskało wyniki na poziomie 0,16-0,17).

Z punktu widzenia dynamiki zmian w zakresie relacji nadwyżki operacyjnej i wydatków bieżących w subregionie, niekwestionowanym liderem okazał się Nowy Sącz z wynikiem 44,00, który wskazuje na kilkudziesięciokrotny przyrost wartości wskaźnika w stosunku do roku 2012. Kolejne jednostki, które weszły do grupy liderów subregionu, uzyskały wyniki w przedziale od 1,77 do 7,30, a więc kilku lub kilkudziesięciokrotnie nawet niższe w porównaniu z Nowym Sączem. Za wyjątkiem jednostek, które znalazły się na pierwszych pięciu miejscach, wszystkie pozostałe jednostki uzyskały wyniki niższe od 2,00 (w tym aż 18 jednostek w przedziale 1,00-1,40). W przeciwieństwie do grupy liderów w zakresie relacji nadwyżki operacyjnej i wydatków bieżących, w „czołowej dziesiątce” z punktu widzenia dynamiki zmian mniejszość stanowią gminy z powiatu nowosądeckiego (do grupy liderów weszły tylko 3 jednostki), aczkolwiek zajęły one wysokie lokaty (pierwsze, drugie i czwarte miejsce). Grupę liderów zdecydowanie zdominowały gminy z powiatu gorlickiego (5 jednostek).

1.2. Nadwyżka operacyjna per capita

Kolejnym wskaźnikiem pozwalającym określić aktywność badanych jednostek w obszarze generowania dochodów jest nadwyżka operacyjna w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Wskaźnik ten został obliczony jako iloraz nadwyżki operacyjnej oraz liczby mieszkańców danej gminy lub miasta.

Tab. 7. Nadwyżka operacyjna per capita i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika
1.	MOSZCZENICA	804
2.	SŁOPNICE	701
3.	BOBOWA	691
4.	NAWOJOWA	465
5.	CHELMIEC	448
6.	ŁOSOSINA DOLNA	444
7.	GRYBÓW (gmina)	435
8.	MUSZYNA	423
9.	STARY SĄCZ	416
10.	KAMIONKA WIELKA	411

L.p.	Gmina	Dynamika
1.	NOWY SĄCZ	45,01
2.	PIWNICZNA-ZDRÓJ	7,13
3.	MOSZCZENICA	3,33
4.	MUSZYNA	2,29
5.	ROPA	2,04
6.	MSZANA DOLNA (miasto)	1,98
7.	GORLICE miasto	1,92
8.	ŁUŻNA	1,89
9.	SĘKOWA	1,80
10.	KRYNICA-ZDRÓJ	1,79

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 8. Nadwyżka operacyjna per capita i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	MOSZCZENICA	804	1.	MOSZCZENICA	3,33
2.	BOBOWA	691	2.	ROPA	2,04
3.	ROPA	334	3.	GORLICE (miasto)	1,92
4.	GORLICE (miasto)	296	4.	ŁUŻNA	1,89
5.	SĘKOWA	275	5.	SĘKOWA	1,80

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 9. Nadwyżka operacyjna per capita i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	SŁOPNICE	701	1.	MSZANA DOLNA (miasto)	1,98
2.	ŁUKOWICA	363	2.	DOBRA	1,78
3.	MSZANA DOLNA (gmina)	350	3.	ŁUKOWICA	1,54
4.	LIMANOWA (gmina)	322	4.	SŁOPNICE	1,37
5.	TYMBARK	305	5.	KAMIENICA	1,32

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.10. Nadwyżka operacyjna per capita i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	NAWOJOWA	465	1.	PIWNICZNA-ZDRÓJ	7,13
2.	CHELMIEC	448	2.	MUSZYNA	2,29
3.	ŁOSOSINA DOLNA	444	3.	KRYNICA-ZDRÓJ	1,79
4.	GRYBÓW (gmina)	435	4.	KAMIONKA WIELKA	1,51
5.	MUSZYNA	423		RYTRO	1,51

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Podobnie jak w przypadku wskaźnika relacji nadwyżki operacyjnej i wydatków bieżących także i nadwyżka operacyjna w przeliczeniu na 1 mieszkańca – zarówno w odniesieniu do całego Subregionu Sądeckiego, jak i w ramach poszczególnych powiatów – wykazywała duże zróżnicowanie. Uzyskane wartości dla ogółu badanych jednostek mieściły się w przedziale od 72 zł do 804 zł, natomiast w grupie liderów od 411 zł do 804 zł. Większość wyników uzyskanych przez badane gminy mieściła się w przedziale od 200 zł do 400 zł (23 jednostki), natomiast wyniki niż-

sze uzyskało 5 jednostek, w tym poniżej 100 zł – 2. Niekwestionowanym liderem została gmina Moszczenica (804 zł), której wynik był wyższy o przeszło 100 zł od wyników znajdujących się na kolejnych dwóch miejscach gmin: Słopnice (701 zł) i Bobowa (691 zł). Te trzy jednostki uznać można za faktycznych liderów ze względu na fakt, iż wyniki osiągnięte przez kolejne jednostki z „czołowej dziesiątki” były zdecydowanie niższe (od 411 zł do 465 zł). Równocześnie były to jedyne gminy w grupie liderów nie znajdujące się na terenie powiatu nowosądeckiego – gminy z powiatu nowosądeckiego przeważały bowiem liczebnie w „czołowej dziesiątce” jednakże zajęły niższe lokaty (miejsca 4-10).

Oceniając dynamikę zmian w zakresie kształtowania się wskaźnika nadwyżki operacyjnej per capita w gminach Subregionu Sądeckiego można zauważyć, iż pierwsze dwa miejsca zajęły jednostki z powiatu nowosądeckiego – Nowy Sącz (45,01) i Piwniczna-Zdrój (7,13), przy czym różnica pomiędzy tymi miejscami była prawie sześciokrotna. Oprócz tych jednostek w grupie liderów (na 4 i 10 miejscu) znalazły się jeszcze 2 gminy z powiatu nowosądeckiego: Muszyna i Krynica-Zdrój. Najliczniejszą reprezentację w grupie liderów miał powiat gorlicki (5 jednostek), natomiast powiat limanowski był reprezentowany tylko przez Mszanę Dolną (miasto). Analizując wartości omawianego wskaźnika w całej badanej grupie warto podkreślić, że – pomijawszy wyniki uzyskane przez „pierwszą piątkę” – zdecydowana większość wyników mieściła się w przedziale od 1,00 do 2,00 (27 jednostek), natomiast najniższym osiągniętym wynikiem było 0,44.

1.3. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem

Dochodami jednostek samorządu terytorialnego są to ich dochody własne oraz subwencje ogólne i dotacje celowe z budżetu państwa³, a źródła tych dochodów określone są w ustawie⁴. Dochody własne samorządów mają formę podatków komunalnych, tj. podatków przekazanych ustawowo do dyspozycji samorządów, udziałów w podatkach, opłat, dochodów majątkowych.⁵ W szczególności źródłami dochodów własnych gminy są:⁶

1. wpływy z podatków (od nieruchomości, rolnego, leśnego, od środków transportowych, dochodowego od osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej, od spadków i darowizn, od czynności cywilnoprawnych);
2. wpływy z opłat (skarbowej, targowej, miejscowej, uzdrowskiej i od posiadania psów, eksploatacyjnej – w części określonej w odrębnych przepisach, innych stanowiących dochody gminy - uiszczanych na podstawie odrębnych przepisów);
3. dochody uzyskiwane przez gminne jednostki budżetowe oraz wpłaty od gminnych zakładów budżetowych;

3 *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. 1997, Nr 78, poz. 483 z późn. zm.), art. 167 ust. 2 i 3.*

4 *Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. 2010, Nr 80, poz. 526, z późn. zm.).*

5 *A. Borodo, „System finansowy samorządu terytorialnego w Polsce”, Wydawnictwo „Dom Organizatora”, Toruń 2001, s. 91.*

6 *Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, op. cit., art. 4 ust. 1.*

4. dochody z majątku gminy;
5. spadki, zapisy i darowizny na rzecz gminy;
6. dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych przepisach;
7. inne (w tym: 5,0% dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu państwa w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami – o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej; odsetki od pożyczek udzielanych przez gminę – o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej; odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody gminy; odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych gminy – o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej; dotacje z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego; inne dochody należne gminie na podstawie odrębnych przepisów).

Dodatkowo ustawa gwarantuje gminom udział we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, od podatników tego podatku zamieszkałych na obszarze danej gminy. Bazowa stawka udziału gmin w podatku lokalnym wynosi 39,34% i jest ona korygowana w oparciu o statystyki przyjęć do domów pomocy społecznej.⁷ Analogicznie ustawa określa udział gminy we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych, od podatników tego podatku, posiadających siedzibę na obszarze gminy, który wynosi 6,71%.⁸

Odpowiedni poziom dochodów własnych zapewnia swobodę w kształtowaniu polityki finansowej gminy. Poziom ten powinien być jak najwyższy, dzięki czemu gmina może samodzielnie dysponować składnikami swojego majątku, co w konsekwencji prowadzi do jej rozwoju. Dochody własne często traktowane są jako wyznacznik zamożności gminy oraz podstawowe źródło informacji o jej kondycji finansowej.

Analiza dochodów własnych gminy przeprowadzona została w oparciu o dwa wskaźniki:

7 *Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu, op.cit., art. 4 ust. 2 z zastrzeżeniem art. 89.*

8 *Tamże, art. 4 ust. 3.*

Tab.11. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	GORLICE (miasto)	0,62	1.	MOSZCZENICA	1,87
2.	KRYNICA-ZDRÓJ	0,61	2.	ŁOSOSINA DOLNA	1,50
3.	LIMANOWA (miasto)	0,51	3.	UŚCIE GORLICKIE	1,39
4.	NOWY SĄCZ	0,45	4.	GRYBÓW (miasto)	1,37
5.	MSZANA DOLNA (miasto)	0,43	5.	KAMIENICA	1,35
6.	CHEŁMIEC	0,38	6.	JODŁOWNIK	1,34
	TYMBARK	0,38	7.	ŁUKOWICA	1,32
8.	MUSZYNA	0,35		ROPA	1,32
9.	GRYBÓW (miasto)	0,33		BOBOWA	1,32
	UŚCIE GORLICKIE	0,33		NIEDŹWIEDŹ	1,32

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.12. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	GORLICE (miasto)	0,62	1.	MOSZCZENICA	1,87
2.	UŚCIE GORLICKIE	0,33	2.	UŚCIE GORLICKIE	1,39
3.	MOSZCZENICA	0,30	3.	ROPA	1,32
	BIECZ	0,30		BOBOWA	1,32
5.	SĘKOWA	0,29	5.	ŁUŻNA	1,14

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.13. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	LIMANOWA (miasto)	0,51	1.	KAMIENICA	1,35
2.	MSZANA DOLNA (miasto)	0,43	2.	JODŁOWNIK	1,34
3.	TYMBARK	0,38	3.	ŁUKOWICA	1,32
4.	JODŁOWNIK	0,32		NIEDŹWIEDŹ	1,32
5.	LIMANOWA (gmina)	0,29	5.	LASKOWA	1,27

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.14. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	KRYNICA-ZDRÓJ	0,61	1.	ŁOSOSINA DOLNA	1,50
2.	CHEŁMIEC	0,38	2.	GRYBÓW (miasto)	1,37
3.	MUSZYNA	0,35	3.	KORZENNA	1,17
4.	GRYBÓW (miasto)	0,33	4.	GRYBÓW (gmina)	1,15
5.	ŁOSOSINA DOLNA	0,31		RYTRO	1,15
	RYTRO	0,31			

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Pierwsze miejsce, pod względem udziału dochodów własnych w dochodach ogółem, spośród wszystkich gmin z badanych powiatów, zajęły Gorlice (miasto) z wynikiem 0,62, co oznacza, że 62% dochodów ogółem to dochody własne. Jest to wysoki udział, gdyż spośród wszystkich gmin z omawianych powiatów, większość nie przekroczyła nawet progu 33% (wynik ostatnich gmin z czołowej dziesiątki). Niewiele niższy poziom wskaźnika (0,61) wystąpił w gminie Krynica-Zdrój, która zajęła drugie miejsce. Na trzecim miejscu znalazła się Limanowa (miasto), w której dochody własne w dochodach ogółem nieznacznie przekraczają połowę (0,51) a na czwartym – Nowy Sącz (0,45). Kolejne (piąte) miejsce przypadło Mszanie Dolnej (miasto), w której poziom wskaźnika wyniósł 0,43. Szóstą lokatę zajęły ex aequo gminy: Chelmiec i Tymbark, w których wskaźnik osiągnął poziom 0,38. Nieco mniejszy poziom wskaźnika wystąpił w gminie Muszyna, która zajęła ósme miejsce. Ostatnie miejsce w czołowej dziesiątce zajęły: Grybów (miasto) i Uście Gorlickie, osiągając wskaźnik na poziomie 0,33.

Największa dynamika zmiany udziału dochodów własnych w dochodach ogółem wystąpiła w gminie Moszczenica (1,87). Drugie miejsce, zajęła gmina Łososina Dolna, w której dynamika zmiany wyniosła 1,50. Trzecie miejsce, pod względem zmiany poziomu badanego zjawiska w roku 2013 w porównaniu do roku wcześniejszego, zajęła gmina Uście Gorlickie z wynikiem 1,39. Czwartą pozycję zajął Grybów (miasto) z wynikiem 1,37 a piątą, z wynikiem 1,35, gmina Kamienica. Na szóstym miejscu znalazła się gmina Jodłownik, w której poziom dynamiki wyniósł 1,34. Ostatnie miejsca w czołowej dziesiątce zajęły ex aequo gminy: Łukowica, Ropa, Bobowa i Niedźwiedz, w których dynamika badanego zjawiska wyniosła 1,32.

1.4. Dochody własne per capita

Wskaźnik dochodów własnych per capita jest istotnym elementem oceny poziomu zamożności, jak i aktywności gminy. Liczony jest on jako iloraz wielkości dochodów gminy i liczby jej mieszkańców.

Tab.15 Dochody własne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	KRYNICA-ZDRÓJ	2587	1.	MOSZCZENICA	1,76
2.	NOWY SĄCZ	2047	2.	ŁOSOSINA DOLNA	1,43
3.	LIMANOWA (miasto)	1822	2.	NIEDŹWIEDŹ	1,43
4.	MUSZYNA	1735	4.	UŚCIE GORLICKIE	1,39
5.	GORLICE (miasto)	1707	4.	BOBOWA	1,39
6.	UŚCIE GORLICKIE	1519	6.	ROPA	1,31
7.	MSZANA DOLNA (miasto)	1388	6.	KAMIENICA	1,31
8.	CHEŁMIEC	1222	8.	LASKOWA	1,29
9.	TYMBARK	1194	8.	ŁUKOWICA	1,29
10.	JODŁOWNIK	1141	10.	SŁOPNICE	1,28

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.16. Dochody własne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	GORLICE (miasto)	1707	1.	MOSZCZENICA	1,76
2.	UŚCIE GORLICKIE	1519	2.	UŚCIE GORLICKIE	1,39
3.	SĘKOWA	1022	2.	BOBOWA	1,39
4.	MOSZCZENICA	1016	4.	ROPA	1,31
5.	BIECZ	822	5.	GORLICE (miasto)	1,13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.17. Dochody własne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	LIMANOWA (miasto)	1822		1.	NIEDŹWIEDŹ	1,43
2.	MSZANA DOLNA (miasto)	1388		2.	KAMIENICA	1,31
3.	TYMBARK	1194		3.	LASKOWA	1,29
4.	JODŁOWNIK	1141			ŁUKOWICA	1,29
5.	SŁOPNICE	1075		5.	SŁOPNICE	1,28

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.18. Dochody własne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	KRYNICA-ZDRÓJ	2587		1.	ŁOSOSINA DOLNA	1,43
2.	MUSZYNA	1735		2.	ŁĄCKO	1,23
3.	CHELMIEC	1222		3.	KAMIONKA WIELKA	1,15
4.	PIWNICZNA-ZDRÓJ	1130		4.	GRYBÓW (gmina)	1,13
5.	ŁOSOSINA DOLNA	1018		5.	MUSZYNA	1,11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Dochody własne na mieszkańca są istotnym elementem oceny poziomu zamożności, jak i aktywności samorządów. Znacząco wpływają również na kształtowanie się dochodów ogółem.

Analiza dochodów własnych gmin powiatów gorlickiego, limanowskiego, nowosądeckiego i Nowego Sącza per capita wykazała znaczne rozbieżności w wielkościach omawianego wskaźnika. Dochody własne na mieszkańca, w dziesięciu jednostkach z najwyższym wynikiem, w 2013 roku mieściły się w przedziale od 1141 zł do 2587 zł. Najwyższy wynik osiągnęła gmina Krynica-Zdrój. Dochody własne per capita w Krynicy-Zdroju, znacząco przewyższały dochody własne per capita innych gmin analizowanych powiatów. Warto wspomnieć, że wynik uzyskany w Krynicy-Zdroju przeszło dwukrotnie przekroczył wynik uzyskany w gminie Jodłownik, która zajęła ostatnie miejsce w czołowej dziesiątce. Drugie miejsce w tym zestawieniu zajął Nowy Sącz, ze wskaźnikiem na poziomie 2047 zł. Wynik ten należy uznać, podobnie jak w gminie, która zajęła pierwsze miejsce, za bardzo wysoki. Trzecią lokatę uzyskała Limanowa (miasto), w której wielkość dochodów własnych w przeliczeniu na mieszkańca wyniosła 1822 zł. Jest to wynik wysoki, ale należy zauważyć, że od lidera w tej grupie odbiega o przeszło 700 zł. Kolejne, (czwarte) miejsce zajęła, z wynikiem 1735 zł, gmina Muszyna. Niewiele mniejsza wartość wskaźnika, mianowicie 1707 zł, wystąpiła w Gorlicach (miasto), dzięki której jednostka ta znalazła się na piątym miejscu. Szóste miejsce zajęła gmina Uście Gorlickie (1519 zł) a siódme Mszana Dolna (miasto) z wynikiem 1388 zł. Trzy ostatnie miejsca w czołowej dziesiątce zajęły gminy: Chelmiec, Tymbark i Jodłownik, w których poziom wskaźnika wynosił kolejno: 1222 zł, 1194 zł i 1141 zł. Jak zostało wspomniane,

jest to wynik dwukrotnie niższy od poziomu dochodów własnych per capita w gminach, które w tym zestawieniu zajęły pierwsze lub drugie miejsce.

Biorąc pod uwagę dochody własne per capita, z punktu widzenia ich zmian w czasie, należy zauważyć, że pierwsze miejsce zajęła gmina Moszczenica, w przypadku której przyrost był najwyższy i kształtował się na poziomie 1,76. Innymi słowy, dochody własne per capita w gminie Moszczenica wzrosły o przeszło 75%, niemniej jednak gmina Moszczenica i tak nie znalazła się wśród czołowej dziesiątki, biorąc pod uwagę wysokość dochodów własnych w przeliczeniu na mieszkańca. Nieco niższy wskaźnik przyrostu dla udziału dochodów własnych na jednego mieszkańca, mianowicie 1,43 odnotowano w gminach: Łososina Dolna i Niedźwiedź. Podobnie jak w przypadku gminy Moszczenica, tak duży przyrost dochodów własnych per capita (43%) nie spowodował, że gminy te znalazły się w czołówce, biorąc pod uwagę poziom dochodów własnych na mieszkańca. Czwarte miejsce zajęły gminy: Uście Gorlickie i Bobowa, z wynikiem 1,39. Kolejne (szóste) miejsce zajęły gminy: Ropa i Kamienica ze wskaźnikiem przyrostu równym 1,31. Gminy: Laskowa i Łukowica, z wynikiem 1,29, zajęły ósme miejsce. Ostatnie miejsce w czołowej dziesiątce zajęła gmina Słopnice, w której dynamika dochodów własnych per capita wyniosła 1,28. Reasumując, należy podkreślić, że wśród dziesięciu liderów z największym poziomem dynamiki, mieściła się ona w przedziale od 28% do 76%. Dodatkowo tylko w przypadku jednej gminy, mianowicie w gminie Uście Gorlickie, zmiana była na tyle wysoka, że gmina ta znalazła się w grupie dziesięciu liderów pod względem wielkości dochodów własnych per capita.

1.5. Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita

Zarówno podatki, jak i opłaty lokalne, nie zostały nigdzie (zwłaszcza w przepisach prawa) zdefiniowane w sposób jednoznaczny (poza wprowadzeniem katalogu). W literaturze przedmiotu można znaleźć wiele określeń, mających na celu przybliżenie charakteru i uwypuklenie najważniejszych cech charakteryzujących tę grupę dochodów. Przykładowo – podatki lokalne definiowane są jako podatki, które w całości stanowią dochody organów lokalnych⁹ lub podatki odrębne od podatków ustanawianych przez inne władze publiczne, które mają być przeznaczone na finansowanie wydatków lokalnych¹⁰, których wysokość może być ustalana swobodnie lub niemal swobodnie przez władze lokalne¹¹. Podatki te powinny spełniać kilka warunków, z których wymienić należy przede wszystkim trzy podstawowe, a mianowicie¹²:

- pokrycie istniejących potrzeb budżetowych wpływami z podatków, co w rzeczywistości nie jest realizowane i czego efektem jest to, że lokalne wpływy podatkowe muszą być uzupełniane innymi środkami,
- skorelowanie wysokości wpływów z tytułu podatków z rzeczywistymi potrzebami zde-

9 W.Nykiel, „Rola dochodów w równoważeniu budżetów lokalnych”, Łódź 1993, s.33.

10 G.Kelly i in., „Ogólne zasady finansów lokalnych”, I część raportu opracowanego przez ekspertów Rady Europy pt.: „Reforma finansów lokalnych w Europie Centralnej i Wschodniej”, Strasbourg 1992, tekst polski [w:] „Samorząd Terytorialny”, nr 1-2/1993, s.15.

11 J.F.Copé, „Autonomia finansowa wspólnot lokalnych w Europie”, Poznań 1992, s.33.

12 G. Kelly i in., op. cit., s.16

terminowanymi poziomem rozwoju ekonomicznego, oraz

- zagwarantowanie władzom lokalnym określonego poziomu władztwa podatkowego.

W przypadku Polski grupę podatków lokalnych tworzy siedem tytułów (podatek od nieruchomości, podatek rolny, podatek leśny, podatek od środków transportowych, podatek dochodowy od osób fizycznych opłacany w formie karty podatkowej, podatek od spadków i darowizn oraz podatek od czynności cywilnoprawnych). Do grupy opłat lokalnych zaliczyć natomiast należy między innymi opłatę skarbową, opłatę targową, opłatę miejscową, opłatę uzdrowską, opłatę od posiadania psów oraz opłatę eksploatacyjną.

Użyty w niniejszym opracowaniu termin „podatki lokalne” oraz „opłaty lokalne” ma szeroki charakter i obejmuje wszystkie tytuły przywołane w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (a nie tylko te, które zostały usankcjonowane w ustawie o podatkach i opłatach lokalnych). Wykorzystany w opracowaniu wskaźnik został wyznaczony jako iloraz wpływów z tytułu podatków i opłat lokalnych w badanych jednostkach samorządu oraz liczby ich mieszkańców.

Tab.19. Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika
1.	KRYNICA-ZDRÓJ	1204
2.	MUSZYNA	785
3.	NOWY SĄCZ	764
4.	LIMANOWA (miasto)	760
5.	GORLICE (miasto)	758
6.	GRÓDEK NAD DUNAJCEM	619
7.	TYMBARK	587
8.	UŚCIE GORLICKIE	488
9.	MSZANA DOLNA (miasto)	483

L.p.	Gmina	Dynamika
1.	ROPA	1,35
2.	NAWOJOWA	1,30
3.	LIMANOWA (gmina)	1,29
4.	MOSZCZENICA	1,28
5.	KAMIENICA	1,26
6.	JODŁOWNIK	1,25
	ŁABOWA	1,25
8.	SŁOPNICE	1,24
	ŁUKOWICA	1,24

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.20. Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	GORLICE (miasto)	758	1.	ROPA	1,35
2.	UŚCIE GORLICKIE	488	2.	MOSZCZENICA	1,28
3.	SĘKOWA	348	3.	LIPINKI	1,22
4.	BIECZ	324	4.	ŁUŻNA	1,21
5.	ŁUŻNA	282	5.	BIECZ	1,20
				GORLICE (gmina)	1,20

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.21. Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	LIMANOWA (miasto)	760	1.	LIMANOWA (gmina)	1,29
2.	TYMBARK	587	2.	KAMIENICA	1,26
3.	MSZANA DOLNA (miasto)	483	3.	JODŁOWNIK	1,25
4.	JODŁOWNIK	289	4.	SŁOPNICE	1,24
5.	KAMIENICA	267		ŁUKOWICA	1,24

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.22. Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	KRYNICA-ZDRÓJ	1204	1.	NAWOJOWA	1,30
2.	MUSZYNA	785	2.	ŁABOWA	1,25
3.	GRÓDEK NAD DUNAJCEM	619	3.	STARY SĄCZ	1,22
4.	PIWNICZNA-ZDRÓJ	433	4.	PODEGRODZIE	1,20
5.	GRYBÓW (miasto)	395		RYTRO	1,20

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Analizując wielkość wpływów do budżetów gmin Subregionu Sądeckiego z tytułu podatków i opłat lokalnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca, można zauważyć, że w grupie liderów wystąpiło pewne zróżnicowanie. Niekwestionowane pierwsze miejsce zajęła gmina Krynica-Zdrój (1204 zł), dystansując kolejne jednostki o przeszło 400 zł. W grupie liderów, oprócz Krynicy-Zdroju, wyróżnić można drugą subkategorię gmin (miejsca 2-7), dla których wartości wskaźnika znalazły się w prze-

dziale od 587 zł do 785 zł. Pozostałe gminy „czołowej dziesiątki” uzyskały wyniki na poziomie niższym niż 500 zł. Przy okazji warto wspomnieć, że wartości omawianego wskaźnika dla wszystkich badanych jednostek kształtowały się na poziomie od 164 zł do 1204 zł, przy czym zdecydowana większość gmin uzyskała wyniki w przedziale od 200 zł do 400 zł (25 jednostek).

W grupie liderów trzy pierwsze miejsca zajęły gminy z powiatu nowosądeckiego (Krynica-Zdrój, Muszyna) oraz miasto Nowy Sącz. W tym przypadku powiat nowosądecki posiadał dość silną reprezentację bo, oprócz „pierwszej trójki” w grupie liderów znalazły się jeszcze gminy Gródek nad Dunajcem i Piwniczna-Zdrój. Wartości omawianego wskaźnika w gminach powiatu gorlickiego i limanowskiego, które znalazły się w „pierwszej dziesiątce”, kształtowały się na porównywalnym poziomie dla jednostek reprezentujących te powiaty, czyli gmin: Limanowa (miasto) i Gorlice (miasto) oraz gmin: Uście Gorlickie o Mszana Dolna (miasto). Dodatkowo w grupie liderów znalazła się jeszcze jedna gmina z powiatu limanowskiego, a mianowicie Tymbark.

Dynamika zmian w zakresie omawianego wskaźnika nie wykazywała dużego zróżnicowania. Odnotowane przyrosty (we wszystkich badanych jednostkach) mieściły się w przedziale od 0,98 do 1,35, przy czym aż 22 jednostki uzyskały wyniki w przedziale 1,03-1,18, a kolejne 14 w przedziale 1,20-1,29. Pierwsze dwa miejsca w grupie liderów zajęły gminy, w których wartości wskaźnika osiągnęły poziom co najmniej 1,30, czyli gminy: Ropa (powiat gorlicki) i Nawojowa (powiat nowosądecki). W „czołowej dziesiątce” najsilniejszą reprezentację posiadał powiat limanowski (6 jednostek).

2. Pozainwestycyjna działalność gospodarcza

2.1. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców

Zasadą wynikającą z niezależności samorządu jest samodzielne ponoszenie odpowiedzialności za efekty prowadzonej polityki rozwoju i rozwój przedsiębiorczości lokalnej. Samorząd terytorialny jest płaszczyzną do realizacji procesów gospodarczych, a odpowiednio wysoki poziom przedsiębiorczości lokalnej stanowi podstawowy czynnik rozwoju gospodarczego. Gmina, jako podstawowa jednostka samorządu terytorialnego, w zakresie swojego władztwa posiada szereg instrumentów umożliwiających swobodne modelowanie przestrzeni gospodarczej. Dlatego też w celu zapewnienia dynamicznego rozwoju gospodarczego, gminy podejmują określone działania wspomagające rozwój przedsiębiorczości lokalnej, przy uwzględnieniu realnych potrzeb rynku.

Mając na uwadze fakt, że jednym z elementów świadczących o aktywności jednostki samorządu, będącym także wyznacznikiem poziomu przedsiębiorczości w gminie, jest liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych – w niniejszym opracowaniu wykorzystano wskaźnik stanowiący iloraz nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w gminie i liczby jej mieszkańców.

Tab.23. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika
1.	UŚCIE GORLICKIE	10,57
2.	KAMIONKA WIELKA	9,97
3.	CHEŁMIEC	9,96
4.	ŁABOWA	9,81
5.	KRYNICA-ZDRÓJ	9,66
6.	LIMANOWA (miasto)	9,52
7.	NOWY SĄCZ	9,51
8.	MUSZYNA	9,43
9.	ROPA	9,37
10.	SĘKOWA	8,94

L.p.	Gmina	Dynamika
1.	NIEDŹWIEDŹ	1,64
2.	KAMIONKA WIELKA	1,34
3.	PODEGRODZIE	1,28
4.	RYTRO	1,27
5.	JODŁOWNIK	1,26
6.	ŁABOWA	1,21
7.	KORZENNA	1,18
	MSZANA DOLNA (gmina)	1,18
	ŁOSOSINA DOLNA	1,18
10.	SĘKOWA	1,13
	PIWNICZNA-ZDRÓJ	1,13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.24. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	UŚCIE GORLICKIE	10,57	1.	SĘKOWA	1,13
2.	ROPA	9,37	2.	MOSZCZENICA	1,12
3.	SĘKOWA	8,94	3.	BIECZ	1,08
4.	GORLICE (miasto)	8,09	4.	GORLICE (gmina)	1,05
5.	GORLICE (gmina)	7,80	5.	UŚCIE GORLICKIE	1,02

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.25. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	LIMANOWA miasto	9,52	1.	NIEDŹWIEDŹ	1,64
2.	NIEDŹWIEDŹ	8,51	2.	JODŁOWNIK	1,26
3.	KAMIENICA	8,30	3.	MSZANA DOLNA (gmina)	1,18
4.	SŁOPNICE	7,81	4.	SŁOPNICE	1,12
5.	DOBRA	7,61		ŁUKOWICA	1,12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.26. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	KAMIONKA WIELKA	9,97	1.	KAMIONKA WIELKA	1,34
2.	CHEŁMIEC	9,96	2.	PODEGRODZIE	1,28
3.	ŁABOWA	9,81	3.	RYTRO	1,27
4.	KRYNICA-ZDRÓJ	9,66	4.	ŁABOWA	1,21
5.	MUSZYNA	9,43	5.	KORZENNA	1,18
				ŁOSOSINA DOLNA	1,18

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Analiza danych statystycznych 39 badanych gmin Subregionu Sądeckiego pozwala zauważyć, że w 2013 roku omawiane jednostki wykazywały znaczące różnice w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców. Wartość tego wskaźnika mieściła się bowiem w przedziale od 4,33 do 10,57.

Wśród wszystkich analizowanych jednostek samorządu terytorialnego, pierwsze miejsce pod względem liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (w tym mikro przedsiębiorstw, małych przedsiębiorstw, średnich przedsiębiorstw oraz przedsiębiorstw dużych) zajęła gmina Uście Gorlickie z wynikiem 10,57. Pomimo, że pod względem wartości omawianego wskaźnika znalazła się ona na najwyższej pozycji w ogólnej klasyfikacji, nie można jednoznacznie stwierdzić, że wykazywała największą aktywność w zakresie przedsiębiorczości.

Na kolejnej pozycji w rankingu, z równie wysoką wartością wskaźnika, znalazła się gmina Kamionka Wielka, która osiągnęła wynik 9,97 nowo zarejestrowanych w ciągu roku podmiotów gospodarczych w gminie. Trzecie miejsce pod względem liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w gminie w przeliczeniu na 1000 mieszkańców zajęła gmina Chełmiec, w przypadku której omawiany wskaźnik był zaledwie o 0,61 mniejszy od najwyższego i wynosił 9,96. Niewiele niższe (zbliżone do najwyższej) wartości wskaźnika nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców osiągnęły ponadto jednostki, które uplasowały się na kolejnych sześciu miejscach w ogólnym zestawieniu. Są nimi gminy: Łabowa (9,81) oraz Krynica-Zdrój (9,66), miasto Limanowa (9,52) i Nowy Sącz (9,51), a także kolejno gminy: Muszyna (9,43) i Ropa (9,37). „Pierwszą dziesiątkę” rankingu, pod względem wartości omawianego wskaźnika w odniesieniu do badanych 39 gmin Subregionu Sądeckiego, zamyka z wynikiem 8,94 gmina Sękowa.

Analiza liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wykazała, że wyróżnione w „pierwszej dziesiątce” jednostki charakteryzowały się stosunkowo wysokim poziomem niniejszego wskaźnika. Niemniej jednak (jak już wcześniej wspomniano), w przypadku wszystkich badanych gmin Subregionu Sądeckiego można zauważyć znaczne różnice w ilości nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców, które niekoniecznie wynikają ze spowolnienia rozwoju przedsiębiorczości w danej gminie.

Analizując wartości wskaźników dynamiki zmian liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, można zauważyć, iż pierwszą pozycję w ogólnym zestawieniu zajęła gmina Niedźwiedź (1,64), w przypadku której wskaźnik przyrostu w 2013 roku w porównaniu z 2012 zwiększył się o 64%. Należy także zaznaczyć, że omawiana gmina, pomimo najwyższego wskaźnika przyrostu (podobnie, jak jednostki znajdujące się na miejscach: 3-5 oraz 7-10) – nie znalazła się wśród liderów rankingu pod względem liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców.

Nieznacznie niższą wartością wskaźnika przyrostu charakteryzowała się gmina Kamionka Wielka z wynikiem 1,34 (o 0,3 niższym od najwyższego) – zajmując tym samym drugie miejsce w ogólnej klasyfikacji. Trzecią pozycję w Subregionie Sądeckim zajęła z kolei gmina Podegrodzie, w przypadku której omawiany wskaźnik przyrostu kształtował się na poziomie 1,28, co oznacza, że liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców tej jednostki zwiększyła się o 28%.

Kolejne trzy miejsca w zestawieniu zajęły natomiast gminy: Ryto (czwartą lokatę z wynikiem 1,27), Jodłownik (piąte miejsce ze wskaźnikiem 1,26) oraz Łabowa, której liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców w 2013 roku w stosunku do 2012 wzrosła o 21%, dzięki czemu omawiana gmina uzyskuje szóstą pozycję wśród liderów rankingu.

Siódmą pozycję pod względem prezentowanego wskaźnika przyrostu zajęły ex aequo gminy: Korzenna, Mszana Dolna, jak również Łososina Dolna, które w 2013 roku odnotowały zwiększenie liczby nowo zarejestrowanych jednostek gospodarczych o 18%. Na miejscu dziesiątym w ogólnym zestawieniu znalazły się natomiast gminy: Sękowa oraz Piwniczna-Zdrój, dla których analizowany wskaźnik dynamiki kształtował się na poziomie 1,13.

Na podstawie przeprowadzonej analizy wzrostu liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców można stwierdzić, że zarówno subregion, jako całość, jak również poszczególne jego powiaty, odnotowały w zakresie przedsiębiorczości znaczne postępy w latach 2012-2013. Pozwala to jednocześnie przewidywać dynamiczny rozwój jednostek w kolejnych okresach. Niemniej jednak, prognozy nie gwarantują osiągnięcia zakładanego (optymistycznego) wyniku w przyszłości. Wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, a co za tym idzie rozwój przedsiębiorczości, uwarunkowany jest bowiem wieloma czynnikami.

2.2. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców

Aby podmioty gospodarcze mogły sprawnie funkcjonować i rozwijać się, potrzebny jest bodziec, dzięki któremu będą one efektywnie działać na rynku. Z jednej strony jest nim likwidacja głównych barier hamujących ich rozwój: nadmiernego fiskalizmu państwa, niekorzystnych rozwiązań prawnych, nadmiernej i skomplikowanej biurokracji, a także słabej jakości kapitału ludzkiego i klimatu społecznego w regionie, niewystarczająco rozwiniętej infrastruktury instytucjonalnej, czy utrudnień w dostępie do kapitału. W tym znaczeniu bariery rozwoju przedsiębiorczości przyczyniają się do ograniczenia swobody działania podmiotów, utrudniając procesy rozwojowe, a w skrajnych przypadkach prowadząc do upadku tych podmiotów. Z drugiej jednak strony – występujące trudności można traktować jako wyzwania rozwojowe, które wymuszają na podmiotach

gospodarczych działania przedsiębiorcze i innowacyjne, prowadzą do poprawy jakości podejmowanych działań oraz wpływają na podejmowanie przez firmy przedsięwzięć inwestycyjnych (rozwojowych), których skutki widoczne są w dłuższym okresie czasu. W tym pozytywnym znaczeniu mogą być one stymulatorem rozwoju przedsiębiorczości w przyszłości.

Prognozując rozwój podmiotów gospodarczych w dłuższej perspektywie czasowej, należy wziąć pod uwagę, że istnieje pewna grupa podmiotów gospodarczych, które wyrejestrowują swoją działalność z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, przyczyniając się tym samym do spowolnienia rozwoju danej jednostki samorządu terytorialnego.

Wykorzystany w analizie wskaźnik liczby wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych per capita jest ilorazem wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w gminie i liczby jej mieszkańców.

Tab.27. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	BIECZ	3,23	1.	KAMIENICA	0,68
2.	GRÓDEK NAD DUNAJCEM	3,49	2.	ŁUŻNA	0,70
3.	ŁUŻNA	3,58	3.	PODEGRODZIE	0,74
4.	PODEGRODZIE	4,00	4.	GRYBÓW (miasto)	0,79
5.	LASKOWA	4,08	5.	ROPA	0,80
6.	MOSZCZENICA	4,09	6.	SĘKOWA	0,81
7.	BOBOWA	4,18	7.	GRÓDEK NAD DUNAJCEM	0,82
8.	ŁOSOSINA DOLNA	4,24	8.	ŁUKOWICA	0,84
9.	LIPINKI	4,26		LASKOWA	0,84
10.	SĘKOWA	4,27		JODŁOWNIK	0,84

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.28. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	BIECZ	3,23	1.	ŁUŻNA	0,70
2.	ŁUŻNA	3,58	2.	ROPA	0,80
3.	MOSZCZENICA	4,09	3.	SĘKOWA	0,81
4.	BOBOWA	4,18	4.	UŚCIE GORLICKIE	0,86
5.	LIPINKI	4,26	5.	BIECZ	0,92

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.29. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	LASKOWA	4,08	1.	KAMIENICA	0,68
2.	KAMIENICA	4,28	2.	ŁUKOWICA	0,84
3.	TYMBARK	4,95		LASKOWA	0,84
4.	ŁUKOWICA	5,02		JODŁOWNIK	0,84
5.	MSZANA DOLNA (gmina)	5,34	5.	TYMBARK	0,88

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.30. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	GRÓDEK NAD DUNAJCEM	3,49	1.	PODEGRODZIE	0,74
2.	PODEGRODZIE	4,00	2.	GRYBÓW (miasto)	0,79
3.	ŁOSOSINA DOLNA	4,24	3.	GRÓDEK NAD DUNAJCEM	0,82
4.	KORZENNA	4,28	4.	PIWNICZNA-ZDRÓJ	0,88
5.	ŁĄCKO	5,08	5.	RYTRO	0,94

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Podobnie jak w przypadku liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, również współczynnik wyrejestrowanych jednostek charakteryzował się w 2013 roku znacznym zróżnicowaniem. Wartość omawianego wskaźnika w 39 badanych gminach mieściła się bowiem w przedziale od 9,01 do 3,23.

Pierwsze miejsce w ogólnej klasyfikacji z wynikiem 3,23 zajęła gmina Biecz, w której w 2013 roku odnotowano najmniejszą liczbę wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców. Drugą pozycję w „pierwszej dziesiątce”, z niewiele wyższą wartością wskaźnika (o 0,26 wyższą od najniższego) uzyskała gmina Gródek nad Dunajcem (3,49). Trzecie miejsce w zakresie liczby wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w gminie w przeliczeniu na 1000 mieszkańców zajęła gmina Łużna, dla której wartość tego wskaźnika była zaledwie o 0,35 wyższa od najwyższego i wyniosła 3,58. Relatywnie wyższe wartości osiągnęły z kolei jednostki samorządu terytorialnego, które znalazły się na kolejnych czterech miejscach w ogólnej klasyfikacji. Są nimi gminy: Podegrodzie (4,00), Laskowa (4,08), Moszczenica (4,09) oraz Bobowa (4,18). Wartości wskaźnika wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, przekraczające wartość 4,2, odnotowano natomiast w gminach: Łososina Dolna (4,24), Lipinki (4,26) oraz Sękowa (4,27).

Ocena dynamiki zmian w zakresie liczby wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w gminach Subregionu Sądeckiego, pozwoliła stwierdzić, iż na pierwszym miejscu znalazła się gmina Kamienica (0,68), w której w 2013 roku w porównaniu z 2012 liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców zmniejszyła się o 32%. Taki wynik może świadczyć o zwiększającej się aktywności gminy w zakresie przedsiębiorczości, jednakże nie można dokonać w tym zakresie jednoznacznej interpretacji. Warto także nadmienić, że gmina Kamienica, pomimo mniejszej liczby wyrejestrowanych jednostek gospodarczych na 1000 mieszkańców (w 2013 roku w stosunku do 2012), nie znalazła się wśród liderów rankingu z punktu widzenia omawianego wskaźnika.

Relatywnie wyższą wartością wskaźnika przyrostu wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców cechowała się gmina Łużna, zajmując drugie miejsce w ogólnym zestawieniu z wynikiem 0,70 (o 0,02 wyższym od najniższego). Na trzeciej pozycji w Subregionie Sądeckim znalazła się natomiast gmina Podegrodzie, w przypadku której omawiany wskaźnik kształtował się na poziomie 0,74, co oznacza, że liczba wyrejestrowanych w ciągu roku podmiotów gospodarczych (w przeliczeniu na 1000 mieszkańców tej jednostki) zmniejszyła się o 26%.

Następne cztery miejsca w gronie liderów rankingu zajęły natomiast: miasto Grybów (czwarta lokata z wartością wskaźnika 0,79), gmina Ropa (piąta pozycja z wynikiem 0,80), Sękowa (szóste miejsce z wartością wskaźnika 0,81) oraz Gródek nad Dunajcem (siódma lokata w ogólnej klasyfikacji), w której w 2013 roku wyrejestrowano o 18% mniej podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców niż w 2012 roku. Następną (ósmą) pozycję pod względem omawianego wskaźnika przyrostu zajęły ex aequo gminy: Łukowica, Laskowa oraz Jodłownik, które w 2013 roku odnotowały zmniejszenie liczby wyrejestrowanych jednostek gospodarczych o 16%.

2.3. Wydatki na promocję gminy per capita

Podjęmowane przez gminy przedsięwzięcia promocyjne są swego rodzaju stymulantą ich rozwoju. Skuteczne działania marketingowe (poza dążeniem do ukształtowania pozytywnego wizerunku gminy), wpływają bowiem na zmniejszenie bezrobocia oraz zwiększenie „popularności” gmin (wyrażającej się w szczególności w zwiększeniu w budżecie wpływów, np. z turystyki). Realizowane przedsięwzięcia promocyjne, przyczyniając się do rozwoju jednostek samorządu terytorialnego, zapewniają jednocześnie wyższą jakość życia mieszkańców. Promocja jest zatem jednym z priorytetowych zadań, jakie stoją przed samorządem lokalnym, którego władze coraz częściej zdają sobie sprawę z konieczności podejmowania tego rodzaju działań, tworząc atrakcyjne oferty nie tylko dla inwestorów lecz także turystów, zyskując tym samym szansę na dalszy rozwój gminy. Warunkiem skutecznej promocji gminy są określone zasoby finansowe, przeznaczone na wspieranie wartościowych, oryginalnych inicjatyw oraz przedsięwzięć gospodarczych, kulturalnych, czy sportowych. To one tworzą markę danej jednostki, budując jednocześnie poczucie integracji całej społeczności. Promocja jest skuteczna wówczas, kiedy dobre opinie o działalności samorządu przekładają się na nowe inwestycje oraz miejsca pracy.

Z działaniami promocyjnymi gminy nierozzerwalnie wiążą się wydatki, które – zgodnie z roz-

porządzeniem Ministra Finansów w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych¹³ – realizowane są w dziale 750 – „Administracja publiczna”, rozdział 75075 – „Promocja jednostek samorządu terytorialnego”. Należy zauważyć, że istotne możliwości w zakresie promocji, a także dodatkowe środki finansowe na promocję w ramach regionalnych programów operacyjnych, daje samorządom lokalnym członkostwo Polski w Unii Europejskiej.

Wykorzystany w analizie wskaźnik wydatków na promocję gminy per capita, stanowi iloraz kwoty wydatków realizowanych przez poszczególne jednostki w dziale 750, rozdziale 75075 i liczby ich mieszkańców.

Tab.31. Wydatki na promocję gminy per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	KRYNICA-ZDRÓJ	39,18	1.	ŁUKOWICA	8,73
2.	MUSZYNA	26,08	2.	MOSZCZENICA	2,22
3.	SĘKOWA	24,77	3.	UŚCIE GORLICKIE	2,11
4.	SŁOPNICE	19,07	4.	ŁABOWA	2,02
5.	LIMANOWA (miasto)	18,49	5.	STARY SĄCZ	1,95
6.	UŚCIE GORLICKIE	17,19	6.	LIPINKI	1,69
7.	STARY SĄCZ	16,90	7.	SĘKOWA	1,68
8.	MSZANA DOLNA (gmina)	16,16	8.	KORZENNA	1,55
9.	LIPINKI	13,84	9.	GRYBÓW (miasto)	1,35
10.	GORLICE (miasto)	12,48	10.	SŁOPNICE	1,33

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.32. Wydatki na promocję gminy per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	SĘKOWA	24,77	1.	MOSZCZENICA	2,22
2.	UŚCIE GORLICKIE	17,19	2.	UŚCIE GORLICKIE	2,11
3.	LIPINKI	13,84	3.	LIPINKI	1,69
4.	GORLICE (miasto)	12,48	4.	SĘKOWA	1,68
5.	MOSZCZENICA	12,09	5.	BOBOWA	1,31

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

13

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. 2010, Nr 38, poz. 207).

Tab.33. Wydatki na promocję gminy per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	SŁOPNICE	19,07		1.	ŁUKOWICA	8,73
2.	LIMANOWA (miasto)	18,49		2.	SŁOPNICE	1,33
3.	MSZANA DOLNA (gmina)	16,16		3.	LIMANOWA (miasto)	1,27
4.	JODŁOWNIK	10,32		4.	LASKOWA	1,03
5.	LASKOWA	8,22		5.	JODŁOWNIK	1,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.34 Wydatki na promocję gminy per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	KRYNICA-ZDRÓJ	39,18		1.	ŁABOWA	2,02
2.	MUSZYNA	26,08		2.	STARY SĄCZ	1,95
3.	STARY SĄCZ	16,90		3.	KORZENNA	1,55
4.	PODEGRODZIE	10,66		4.	GRYBÓW (miasto)	1,35
5.	ŁĄCKO	9,47		5.	MUSZYNA	1,28

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Dokonując analizy wydatków na promocję gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w poszczególnych gminach Subregionu Sądeckiego, należy zauważyć, że cechowały się one w 2013 roku znacznym zróżnicowaniem. Wartość omawianego wskaźnika mieściła się bowiem w przedziale od 1,33 zł do 39,18 zł.

Największą wartość wydatków przeznaczonych na promocję jednostki samorządu terytorialnego osiągnęła w analizowanym okresie gmina Krynica-Zdrój, zajmując pod tym względem pierwsze miejsce wśród 39 badanych gmin Subregionu Sądeckiego. Na drugiej pozycji w ogólnym zestawieniu z kwotą 26,08 zł (niższą od najwyższej o 13,10 zł) znalazła się Muszyna, natomiast trzecią pozycję w rankingu zajęła gmina Sękowa z wynikiem 24,77 zł na 1 mieszkańca.

O ponad połowę niższe od najwyższej wartości wskaźnika wydatków na promocję gminy per capita zanotowano z kolei wśród jednostek, które znalazły się na kolejnych czterech miejscach w ogólnej klasyfikacji. Są nimi: gmina Słopnice (19,70 zł), miasto Limanowa (18,49 zł), jak również gminy: Uście Gorlickie (17,19 zł) i Stary Sącz (16,90 zł).

Ostatnie trzy miejsca w „pierwszej dziesiątce” zestawienia zajęły natomiast te gminy Subregionu Sądeckiego, które w 2013 przeznaczyły na działania promocyjne o ponad 60% niższą kwotę, niż jednostka, która w omawianej klasyfikacji znalazła się na miejscu pierwszym. Do grupy tej należą: Mszana Dolna (miasto) z kwotą 16,16 (ósme miejsce), gmina Lipinki z wynikiem 13,84 zł

(dziewiąta pozycja) oraz Gorlice (miasto), które wydatkowały na ten cel jedynie 12,48 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca miasta („zamykając” tym samym „pierwszą dziesiątkę” liderów).

Przeprowadzona analiza pozwala stwierdzić, iż wszystkie gminy Subregionu Sądeckiego charakteryzowały się istotnym zróżnicowaniem w zakresie wysokości wydatków per capita, przeznaczanych w ciągu roku na ich promocję. Rozbieżności w uzyskanych kwotach zauważa się także wśród jednostek zaliczanych do grona liderów klasyfikacji. Warto zauważyć także, że omawiane wskaźniki niektórych (nawet „najaktywniejszych” pod względem wysokości wydatków) jednostek wskazywały stosunkowo niskie wartości.

Analiza wskaźników dynamiki wydatków przeznaczanych na promocję gminy per capita, pozwoliła stwierdzić, że na pierwszym miejscu w ogólnym zestawieniu znalazła się gmina Łukowica (8,73), w stosunku do której wysokość omawianych wydatków w 2013 roku w porównaniu z 2012 zwiększyła się blisko ośmiokrotnie. Tak wysoki wynik może świadczyć o zwiększającej się świadomości władz gminy w zakresie konieczności promowania regionu, w celu trwałego stymulowania jego rozwoju. Należy także zauważyć, że gmina Łukowica, pomimo najwyższego wskaźnika przyrostu, nie znalazła się wśród liderów rankingu pod względem wysokości wydatków na promocję per capita.

Znacznie niższą wartością wskaźnika dynamiki w zakresie wydatków na promocję gminy per capita charakteryzowała się natomiast gmina Moszczenica z wynikiem 2,22 (o 6,51 niższym od najwyższego) – zajmując tym samym drugie miejsce w ogólnym zestawieniu. Trzecią pozycję w Subregionie Sądeckim (z niewiele niższym wskaźnikiem przyrostu) zajęła z kolei gmina Uście Gorlickie (2,11), co oznacza, że wydatki na promocję per capita w tej jednostce w 2013 roku zwiększyły się o 111% w stosunku do roku 2012.

Kolejne dwa miejsca w „pierwszej dziesiątce” zajęły natomiast gminy: Łabowa (czwarte miejsce z wynikiem 2,02) oraz Stary Sącz, w którym kwota wydatków na promocję per capita zwiększyła się o 95%, dzięki czemu gmina ta awansowała na piątą pozycję w ogólnej klasyfikacji. Pozostałe gminy (znajdujące się na miejscach od 6 do 10), cechowały się zwiększeniem wysokości wydatków na realizację przedsięwzięć promocyjnych od około 30% do 70%. Należą do nich kolejno gminy: Lipinki (1,69), Sękowa (1,68), Korzenna (1,55), miasto Grybów (1,35), a także gmina Słopnice (1,33).

Zagadnienie wydatków na promocję jednostek samorządu terytorialnego, które budzi duże zainteresowanie, rodzi także sporo kontrowersji. Często zastanawiająca jest też kwestia wysokości kwot przeznaczanych na ten cel, zwłaszcza jeśli dokona się porównania względem innych gmin. Należy jednak pamiętać, że środki i metody promocji gminy nie są nigdzie ustawowo regulowane, stąd to od decyzji władz gminy zależy, w jakim zakresie oraz jak to zadanie własne z zakresu promocji będzie wykonywane. Można jedynie przewidywać, że wydatki na promocję jednostek samorządu terytorialnego będą w kolejnych latach systematycznie wzrastały, zwłaszcza, że celem każdej jednostki jest nie tylko funkcjonowanie, ale też rozwój. A jedną z istotnych stymulant rozwoju jednostek samorządu terytorialnego jest właśnie ich promocja.

2.4. Wpływy z CIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)

Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego do źródeł dochodów własnych gmin zalicza się między innymi udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT). Wysokość tego udziału wynosi 6,71% z wpływów od podatników CIT, posiadających siedzibę na obszarze danej gminy. System dystrybucji dochodów własnych gmin z udziału we wpływach z CIT oraz mechanizm informowania gmin o należnych im dochodach regulowany jest kilkoma aktami prawnymi. Rozliczeń dochodów z tytułu udziału gmin we wpływach z CIT dokonuje naczelnik urzędu skarbowego właściwy dla podatnika CIT. Rozliczenie kwoty dochodów z CIT następuje na podstawie danych zawartych w informacjach składanych przez podatników CIT, a więc w oparciu regułę samookreślenia niezbędnych danych.

Naczelnik urzędu skarbowego przekazuje gminom, na których obszarze podatnicy posiadają zakłady, w tym zakłady zagraniczne, należne im dochody, proporcjonalnie do liczby zatrudnionych w nich osób na podstawie umowy o pracę, uwzględniając dane zawarte w informacjach podatnika, w terminie 14 dni od dnia, w którym podatek wpłynął na rachunek urzędu skarbowego. W sytuacji gdy kwota dochodu, należna jednostce, nie przekracza miesięcznie 500 zł, naczelnik urzędu skarbowego przekazuje ten dochód w okresach półrocznych. Wykonanie i rozliczenie dochodów własnych gmin z tytułu udziału we wpływach z CIT podlega ujawnieniu odpowiednio w miesięcznym i rocznym sprawozdaniu z wykonania planu dochodów budżetowych (RB-27), sporządzanym przez naczelnika urzędu skarbowego i przekazywanym odpowiednio organowi wykonawczemu gminy.

Wpływy z CIT per capita to wysokość wpływów przypadająca na jednego mieszkańca gminy.

Tab.35. Wpływy z podatku CIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika
1.	NOWY SĄCZ	61,83
2.	MUSZYNA	41,86
3.	LIMANOWA (miasto)	39,47
4.	GORLICE miasto	34,40
5.	MSZANA DOLNA (miasto)	32,24
6.	KRYNICA-ZDRÓJ	25,32
7.	GRYBÓW (miasto)	15,19
8.	LIPINKI	13,27
9.	ŁOSOSINA DOLNA	10,43
10.	PIWNICZNA-ZDRÓJ	10,19

L.p.	Gmina	Dynamika
1.	ŁABOWA	4,47
2.	BOBOWA	3,36
3.	NIEDŹWIEDŹ	3,05
4.	LASKOWA	2,68
5.	MOSZCZENICA	2,19
6.	GRÓDEK NAD DUNAJCEM	2,16
7.	SŁOPNICE	1,75
8.	ŁOSOSINA DOLNA	1,54
9.	ROPA	1,51
10.	MSZANA DOLNA (miasto)	1,48

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.36. Wpływy z podatku CIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	GORLICE (miasto)	34,40	1.	BOBOWA	3,36
2.	LIPINKI	13,27	2.	MOSZCZENICA	2,19
3.	BIECZ	5,47	3.	ROPA	1,51
4.	GORLICE (gmina)	3,40	4.	GORLICE (miasto)	0,94
5.	SĘKOWA	2,52		BIECZ	0,94

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.37. Wpływy z podatku CIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	LIMANOWA (miasto)	39,47	1.	NIEDŹWIEDŹ	3,05
2.	MSZANA DOLNA (miasto)	32,24	2.	LASKOWA	2,68
3.	TYMBARK	5,90	3.	SŁOPNICE	1,75
4.	DOBRA	2,41	4.	MSZANA DOLNA (miasto)	1,48
5.	LASKOWA	2,20	5.	KAMIENICA	1,14
				LIMANOWA (miasto)	1,14

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.38. Wpływy z podatku CIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	MUSZYNA	41,86	1.	ŁABOWA	4,47
2.	KRYNICA-ZDRÓJ	25,32	2.	GRÓDEK NAD DUNAJCEM	2,16
3.	GRYBÓW (miasto)	15,19	3.	ŁOSOSINA DOLNA	1,54
4.	ŁOSOSINA DOLNA	10,43	4.	KAMIONKA WIELKA	1,46
5.	PIWNICZNA-ZDRÓJ	10,19	5.	MUSZYNA	1,23

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Największe wpływy z CIT per capita w roku 2014 wykazało miasto Nowy Sącz, dla którego wartość wskaźnika wyniosła 61,83 zł. Drugie miejsce uzyskała gmina Muszyna, której wskaźnik był niższy o 20 zł w porównaniu do Nowego Sącza. Kolejne miejsce zajęła Limanowa (miasto), dla której wskaźnik wyniósł 39,47 zł. W pierwszej dziesiątce uplasowały się jeszcze: Gorlice, Mszana Dolna (miasto), Krynica-Zdrój, Grybów (miasto), Lipinki, Łososina Dolna oraz Piwniczna-Zdrój. Różnica

pomiędzy pierwszym a dziesiątym miejscem wyniosła ponad 50 zł.

Analizując dynamikę zmian, zauważyć można, że największą wartość (4,47) osiągnęła gmina Łabowa. Miejsce drugie zdobyła gmina Bobowa osiągając wskaźnik 3,36, natomiast miejsce trzecie osiągnęła uzyskała gmina Niedźwiedź. Pod względem dynamiki w pierwszej dziesiątce znalazły się także gminy: Laskowa, Moszczenica, Gródek nad Dunajcem, Słopnice, Łososina Dolna, Ropa oraz Mszana Dolna (miasto).

3. Aktywność inwestycyjna gminy

3.1. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem

Wydatki to środki przekazywane z budżetu jednostki samorządu terytorialnego na realizację zadań. Wyróżnia się wydatki bieżące i wydatki majątkowe. Wydatki bieżące to wydatki na prowadzenie, utrzymanie i eksploatację istniejących urządzeń oraz wszystkie wydatki inne, związane z bieżącym funkcjonowaniem. Wydatki bieżące stanowią: dotacje, wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń, inne świadczenia na rzecz osób fizycznych (tj. zasiłki i zapomogi), zakupy towarów i usług, wydatki związane z funkcjonowaniem jednostek budżetowych i obsługiwanych przez nie organów. Wydatki majątkowe budżetu obejmują z kolei wydatki inwestycyjne (w tym zakupy inwestycyjne) jednostek budżetowych oraz dotacje celowe przeznaczone na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji konkretnych inwestycji oraz wydatki na zakup i objęcie akcji oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego.

Podstawą do dokonywania wydatków jest plan wydatków, który wynika z uchwały budżetowej, a którego pozycje stanowią nieprzekraczalny limit. W przypadku nie uchwalenia budżetu, podstawą zaciągania zobowiązań i dokonywania wydatków są limity z projektu budżetu. Limity na wydatki wynikające z budżet mają, co do zasady, charakter limitów rocznych. Wyjątek od powyższego stanowi możliwość uchwalenia limitów na wydatki wieloletnie oraz tzw. wydatki niewygasające.

Analiza struktury wydatków jednostek samorządu terytorialnego w podziale na wydatki bieżące i majątkowe pozwala na dokonanie oceny stopnia zaangażowania posiadanych środków na cele inwestycyjne. Wielkość wydatków majątkowych w budżecie danej jednostki zależy przede wszystkim od poziomu jej dochodów własnych i ewentualnych możliwości pokrycia tymi dochodami zaciągniętych zobowiązań inwestycyjnych.

Tab.39. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	MUSZYNA	0,43	1.	MSZANA DOLNA (gmina)	2,42
2.	MSZANA DOLNA (miasto)	0,29	2.	ŁABOWA	2,30
3.	PIWNICZNA-ZDRÓJ	0,27	3.	ŁĄCKO	1,97
4.	STARY SĄCZ	0,26	4.	ŁUKOWICA	1,51
5.	SŁOPNICE	0,25	5.	DOBRA	1,38
6.	CHEŁMIEC	0,23	5.	SŁOPNICE	1,38
	ŁOSOSINA DOLNA	0,23	7.	MSZANA DOLNA (miasto)	1,28
8.	DOBRA	0,22	8.	CHEŁMIEC	1,23
	KORZENNA	0,22	9.	STARY SĄCZ	1,22
	LIMANOWA (miasto)	0,22	10.	LIPINKI	1,21

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.40. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	GORLICE (miasto)	0,22	1.	LIPINKI	1,21
2.	MOSZCZENICA	0,19	2.	GORLICE (miasto)	0,94
	SĘKOWA	0,19	3.	GORLICE (gmina)	0,92
4.	ROPA	0,18	4.	ROPA	0,74
5.	BOBOWA	0,17	5.	MOSZCZENICA	0,72

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.41. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	MSZANA DOLNA (miasto)	0,29	1.	MSZANA DOLNA (gmina)	2,42
2.	SŁOPNICE	0,25	2.	ŁUKOWICA	1,51
3.	DOBRA	0,22	3.	DOBRA	1,38
	LIMANOWA (miasto)	0,22	3.	SŁOPNICE	1,38
5.	MSZANA DOLNA (gmina)	0,21	5.	MSZANA DOLNA (miasto)	1,28

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.42. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	MUSZYNA	0,43	1.	ŁABOWA	2,30
2.	PIWNICZNA-ZDRÓJ	0,27	2.	ŁĄCKO	1,97
3.	STARY SĄCZ	0,26	3.	CHEŁMIEC	1,23
4.	CHEŁMIEC	0,23	4.	STARY SĄCZ	1,22
	ŁOSOSINA DOLNA	0,23	5.	MUSZYNA	1,10

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Najwyższy udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem w 2013 roku wystąpił w gminie Muszyna. Drugie miejsce zdobyła Mszana Dolna (miasto), niewiele niższy wskaźnik osiągnęły natomiast gminy: Piwniczna-Zdrój, Stary Sącz, Słopnice, Chełmiec, Łososina Dolna, Dobra, Korzenna i Limanowa (miasto). Między pierwszym a drugim miejscem zauważyć można znaczącą różnicę, natomiast między kolejnymi miejscami różnica jest niewielka.

Dokonując analizy dynamiki można zauważyć, że w przypadku dwóch pierwszych miejsc wystąpiły zbliżone wartości wskaźników. Pierwsze miejsce zajęła gmina Mszana Dolna, natomiast drugie gmina Łabowa. Trzecie miejsce osiągnęło Łącko, wyprzedzając gminy: Łukowica, Dobra, Słopnice, Mszana Dolna (miasto), Chełmiec, Stary Sącz oraz Lipinki. Pomiędzy miejscem trzecim a miejscem dziesiątym różnica wyniosła ok. 0,76, natomiast między pierwszym a ósmym ok. 1,20. Wśród „liderów” znajdują się gminy, które nie wykazały się dużym udziałem wydatków majątkowych w wydatkach ogółem. Są to gminy: Łabowa, Łącko oraz Łukowica.

3.2. Wydatki majątkowe per capita

Wydatki majątkowe per capita to wysokość wydatków majątkowych na jednego mieszkańca.

Tab. 43. Wydatki majątkowe per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	MUSZYNA	2209	1.	MSZANA DOLNA (gmina)	2,88
2.	PIWNICZNA-ZDRÓJ	979	2.	ŁABOWA	2,47
3.	MSZANA DOLNA (miasto)	931	3.	ŁĄCKO	2,21
4.	SŁOPNICE	911	4.	ŁUKOWICA	1,52
5.	LIMANOWA (miasto)	825	5.	DOBRA	1,47
	CHEŁMIEC	825		SŁOPNICE	1,47
7.	STARY SĄCZ	809	7.	MSZANA DOLNA (miasto)	1,37
8.	ŁOSOSINA DOLNA	772	8.	STARY SĄCZ	1,36
9.	KORZENNA	756	9.	CHEŁMIEC	1,32
10.	DOBRA	727	10.	LIPINKI	1,24

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.44. Wydatki majątkowe per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	UŚCIE GORLICKIE	686		1.	LIPINKI	1,24
2.	SĘKOWA	620		2.	GORLICE (miasto)	0,94
	ROPA	620		3.	GORLICE (gmina)	0,91
4.	GORLICE (miasto)	600		4.	ROPA	0,70
5.	MOSZCZENICA	581		5.	MOSZCZENICA	0,65

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.45. Wydatki majątkowe per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	MSZANA DOLNA (miasto)	931		1.	MSZANA DOLNA (gmina)	2,88
2.	SŁOPNICE	911		2.	ŁUKOWICA	1,52
3.	LIMANOWA (miasto)	825		3.	DOBRA	1,47
4.	DOBRA	727			SŁOPNICE	1,47
5.	JODŁOWNIK	691		5.	MSZANA DOLNA (miasto)	1,37

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.46. Wydatki majątkowe per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	MUSZYNA	2209		1.	ŁABOWA	2,47
2.	PIWNICZNA-ZDRÓJ	979		2.	ŁĄCKO	2,21
3.	CHELMIEC	825		3.	STARY SĄCZ	1,36
4.	STARY SĄCZ	809		4.	CHELMIEC	1,32
5.	ŁOSOSINA DOLNA	772		5.	MUSZYNA	1,22

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Największą wartość wskaźnika uzyskała gmina Muszyna, w której wydatki majątkowe na mieszkańca wyniosły 2209 zł. O ponad połowę mniejsze wydatki na mieszkańca wykazała Piwniczna-Zdrój, która zajęła drugie miejsce. Trzecie miejsce osiągnęła Mszana Dolna (miasto). Kolejne miejsca w dziesiątce zdobyły gminy: Słopnice, Limanowa (miasto), Chełmiec, Stary Sącz, Łososina Dolna, Korzenna oraz Dobra. Różnica między pierwszą a ostatnią lokatą w grupie gmin Subregionu Sądeckiego wyniosła 2178 zł. Natomiast różnica w pierwszej dziesiątce gmin Subre-

gionu Sądeckiego, pomiędzy pierwszym a dziesiątym miejscem, wyniosła 1482 zł.

Najwyższą wartość wskaźnik dynamiki odnotowała gmina Mszana Dolna. Nieco mniejszą dynamiką wykazały się gminy: Łabowa, Łącko, Łukowica, Dobra, Słopnice, Mszana Dolna (miasto), Stary Sącz, Chełmiec oraz Lipinki. Zauważyć można, że wszystkie gminy znajdujące się w grupie liderów gmin Subregionu Sądeckiego osiągnęły wskaźnik dynamiki wyższy niż 1, czego nie można powiedzieć dokonując analizy dynamiki tego wskaźnika w poszczególnych powiatach subregionu.

3.3. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia

Wydatki na obsługę długu publicznego w przypadku jednostki samorządu terytorialnego obejmują w szczególności wydatki z tytułu oprocentowania i dyskonta od wyemitowanych papierów wartościowych, oprocentowanie zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz wypłat związanych z udzielonymi przez jednostkę poręczeniami i gwarancjami.

Konstrukcja skorygowanego wskaźnika relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia opiera się na zależności, jaka zachodzi pomiędzy zrealizowanymi w danym roku budżetowym w danej jednostce samorządu wydatkami majątkowymi a wydatkami przeznaczonymi na obsługę zadłużenia. Przyjęta w opracowaniu interpretacja wskaźnika za korzystniejsze uznaje jego wyższe wartości.

Ze względu na możliwe zniekształcenia uzyskiwanych wyników (związane ze stanem zadłużenia) w konstrukcji wskaźnika dokonana została korekta uwzględniająca poziom wydatków na obsługę zadłużenia względem dopuszczalnych przez prawo 15%.

Tab.47. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika
1.	GRYBÓW (gmina)	0,1500
2.	KAMIENICA	0,1481
3.	ŁUKOWICA	0,1480
4.	KORZENNA	0,1467
5.	STARY SĄCZ	0,1466
6.	ROPA	0,1460
7.	NAWOJOWA	0,1456
8.	CHELMIEC	0,1455
9.	SŁOPNICE	0,1442
10.	PODEGRODZIE	0,1402

L.p.	Gmina	Dynamika
1.	ŁĄCKO	1,26
2.	ŁABOWA	1,21
3.	MSZANA DOLNA (gmina)	1,13
	DOBRA	1,13
5.	NOWY SĄCZ	1,12
6.	MUSZYNA	1,08
	MOSZCZENICA	1,08
8.	GORLICE (miasto)	1,07
	NIEDŹWIEDŹ	1,07
10.	SŁOPNICE	1,06
	TYMBARK	1,06
	MSZANA DOLNA (miasto)	1,06

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.48. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	ROPA	0,1460	1.	MOSZCZENICA	1,08
2.	BOBOWA	0,1360	2.	GORLICE (miasto)	1,07
3.	GORLICE (gmina)	0,1308	3.	LIPINKI	1,05
4.	SĘKOWA	0,1270	4.	ROPA	1,01
5.	LIPINKI	0,1264	5.	GORLICE (gmina)	0,99

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.49. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	KAMIENICA	0,1481	1.	MSZANA DOLNA (gmina)	1,13
2.	ŁUKOWICA	0,1480		DOBRA	1,13
3.	SŁOPNICE	0,1442	3.	NIEDŹWIEDŹ	1,07
4.	TYMBARK	0,1345	4.	SŁOPNICE	1,06
5.	MSZANA DOLNA (miasto)	0,1336		TYMBARK	1,06
				MSZANA DOLNA (miasto)	1,06

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.50. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	GRYBÓW (gmina)	0,1500	1.	ŁĄCKO	1,26
2.	KORZENNA	0,1467	2.	ŁABOWA	1,21
3.	STARY SĄCZ	0,1466	3.	MUSZYNA	1,08
4.	NAWOJOWA	0,1456	4.	NAWOJOWA	1,04
5.	CHELMIEC	0,1455	5.	KAMIONKA WIELKA	1,03

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia w roku 2013 wśród gmin Subregionu Sądeckiego wykazywał stosunkowo niewielkie zróżnicowanie, zwłaszcza w grupie liderów, mimo, że w odniesieniu do ogółu badanych jednostek wartości tego wskaźnika mieściły się w przedziale 0,0207-0,1500. Zdecydowana większość jednostek (36) uzyskała bowiem wyniki na poziomie ponad 1,000, przy czym wyniki osiągnięte przez gminy z

„czołowej dziesiątki” we wszystkich przypadkach przekroczyły 1,400. Najwyższą wartość omawianego wskaźnika uzyskała gmina Grybów (0,1500). Oprócz tej jednostki w grupie liderów znalazło się jeszcze 5 gmin z powiatu nowosądeckiego (Korzenna, Stary Sącz, Nawojowa, Chełmiec i Podegrodzie). Znacznie mniejszą reprezentację w grupie liderów miał powiat limanowski (3 jednostki), jednakże 2 gminy z tego powiatu (Kamienica i Łukowica) zajęły wysokie lokaty w klasyfikacji ogólnej (miejsca 2-3). W „czołowej dziesiątce” znalazła się natomiast tylko 1 gmina z powiatu gorlickiego (Ropa).

Odnosząc się do dynamiki zmian (w stosunku do roku 2012) należy zauważyć znacznie większe zróżnicowanie tego wskaźnika. Uzyskane przez wszystkie badane jednostki wartości mieściły się w przedziale od 0,20 do 1,26, przy czym najniższy wynik w grupie liderów wyniósł 1,06. Dla ponad połowy badanych jednostek (21) uzyskane wartości wskaźnika kształtowały się na poziomie między 1,00 a 1,10, a dla 1/3 (13 jednostek) na poziomie między 0,80 a 0,99. W grupie liderów znalazły się 4 gminy z powiatu nowosądeckiego, z czego 2 jednostki (Łącko i Łabowa) uzyskały czołowe lokaty (miejsca 1-2) z wynikiem ponad 1,20. Do „czołowej dziesiątki” weszły ponadto 4 gminy z powiatu limanowskiego oraz 2 z powiatu gorlickiego, przy czym te ostatnie zdobyły niższą (ósmą) lokatę.

3.4. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita

Infrastruktura techniczna, której częścią jest transport, stanowi podstawowy element infrastruktury korzyści zewnętrznych oferowanych zewnętrznym podmiotom i jest inwestycyjną zachętą i ofertą warunków niezbędnych do prowadzenia działalności gospodarczej, a dla lokalnych przedsiębiorstw warunkiem istnienia.¹⁴

Zgodnie z ustawą o finansach publicznych wydatki publiczne realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego, podobnie jak dochody publiczne i przychody, klasyfikuje się według działów i rozdziałów – określających rodzaj działalności oraz według paragrafów – określających ich rodzaj.¹⁵ Wydatki jednostek samorządu terytorialnego (w tym wydatki na transport i łączność) można podzielić na wydatki bieżące i wydatki majątkowe. Z kolei wydatki majątkowe obejmują wydatki na inwestycje. Analiza wydatków majątkowych na transport i łączność (sklasyfikowanych w dziale 600), oparta została na wielkościach zagregowanych w Banku Danych Lokalnych, wśród których podgrupa: Wydatki (w Dziale 600 – Transport i łączność), obejmująca drogi publiczne gminne i powiatowe, stanowi część grupy: Wydatki budżetów gmin i miast na prawach powiatu. W badaniu wykorzystano wskaźnik wydatków majątkowych na transport i łączność per capita stanowiący iloraz wysokości poniesionych przez gminę wydatków i liczby jej mieszkańców.

Tab.51. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

14 A. Sztando, „Obszary lokalnej polityki gospodarczej” [w:] *Gospodarka lokalna w teorii i praktyce. Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu nr 1083, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław 2005, s. 235.*

15 *Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, op.cit., art. 39.*

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika
1.	MUSZYNA	1848
2.	PIWNICZNA-ZDRÓJ	683
3.	ROPA	563
4.	GORLICE (miasto)	459
5.	ŁABOWA	435
6.	LIMANOWA (miasto)	425
7.	LIMANOWA (gmina)	327
8.	SĘKOWA	316
9.	SŁOPNICE	292
10.	PODEGRODZIE	233

L.p.	Gmina	Dynamika
1.	ŁABOWA	50,79
2.	Nowy Sącz	7,79
3.	MSZANA DOLNA (gmina)	7,17
4.	SŁOPNICE	6,47
5.	MSZANA DOLNA (miasto)	5,02
6.	CHEŁMIEC	4,01
7.	GORLICE (miasto)	3,22
8.	PIWNICZNA-ZDRÓJ	2,42
9.	NAWOJOWA	2,21
10.	MUSZYNA	1,79

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.52. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	ROPA	563	1.	GORLICE (miasto)	3,22
2.	GORLICE (miasto)	459	2.	GORLICE (gmina)	1,28
3.	SĘKOWA	316	3.	SĘKOWA	0,98
4.	BOBOWA	225	4.	LIPINKI	0,79
5.	UŚCIE GORLICKIE	152	5.	MOSZCZENICA	0,75

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.53. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	LIMANOWA (miasto)	425	1.	MSZANA DOLNA (gmina)	7,17
2.	LIMANOWA (gmina)	327	2.	SŁOPNICE	6,47
3.	SŁOPNICE	292	3.	MSZANA DOLNA (miasto)	5,02
4.	MSZANA DOLNA (miasto)	196	4.	LIMANOWA (gmina)	1,40
5.	TYMBARK	195	5.	TYMBARK	0,97

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.54. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	MUSZYNA	1848		1.	ŁABOWA	50,79
2.	PIWNICZNA-ZDRÓJ	683		2.	CHELMIEC	4,01
3.	ŁABOWA	435		3.	PIWNICZNA-ZDRÓJ	2,42
4.	PODEGRODZIE	233		4.	NAWOJOWA	2,21
5.	STARY SĄCZ	215		5.	MUSZYNA	1,79

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Analiza wydatków gmin powiatów gorlickiego, limanowskiego, nowosądeckiego i Nowego Sącza wykazała, że wydatki na transport i łączność per capita, w dziesięciu jednostkach z najwyższym wynikiem, w 2013 roku mieściły się w przedziale od 233 zł do 1848 zł. Najwyższy wskaźnik wystąpił w gminie Muszyna. Wartość wydatków majątkowych na transport i łączność w gminie Muszyna była trzykrotnie większa niż w przypadku drugiego miejsca, czyli gminy Piwniczna-Zdrój (683 zł). Trzecie miejsce w tym zestawieniu zajęła gmina Ropa, z wartością wskaźnika na poziomie 563 zł. Czwartą lokatę zdobyły Gorlice (miasto), w których kwota wydatków na transport i łączność w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 459 zł. Kolejne (piąte) miejsce zajęła, z wynikiem 435 zł, gmina Łabowa. Niewiele mniejsza wartość wskaźnika, a mianowicie 425 zł, wystąpiła w Limanowej (miasto), w efekcie czego miasto znalazło się na szóstym miejscu. Siódme miejsce zajęła gmina Limanowa (327 zł) a ósme Sękowa. Czołową dziesiątkę zamykają gminy: Słopnice i Podegrodzie, w których poziom wskaźnika wyniósł kolejno: 292 zł i 233 zł. Należy zauważyć, iż wydatki majątkowe na transport i łączność w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminach, które zajęły miejsca od 4 do 10, wyniosły mniej niż 500 zł, a w przypadku miejsc 9-10 nawet mniej niż 300 zł.

Analizując dynamikę zmian wydatków na transport i łączność per capita, można zauważyć, że największa dynamika wystąpiła w gminie Łabowa (50,79), a mimo to – biorąc pod uwagę wielkość wskaźnika per capita – gmina ta zajęła dopiero piąte miejsce w „czołowej dziesiątce”. Drugie miejsce zajął Nowy Sącz z wynikiem 7,79 a trzecie, z wynikiem 7,17 gmina Mszana Dolna. Wyniki miejsc 2-3 pokazują, że w roku 2013 (w porównaniu do roku 2012) wydatki majątkowe na transport i łączność w wymienionych gminach zwiększyły się ponad siedem razy. Dodatkowo należy zauważyć, że pomimo tak znacznego wzrostu miasto Nowy Sącz nie znalazło się w „czołowej dziesiątce” pod względem wydatków majątkowych na transport i łączność per capita. Czwarte miejsce, z punktu widzenia zmiany poziomu badanego zjawiska, zajęła gmina Słopnice, w której dynamika wyniosła 6,47. Należy zauważyć, że przeszło sześciokrotny wzrost (wydawałoby się, że bardzo znaczący) wydatków majątkowych na transport i łączność spowodował, że wartość tych wydatków per capita, w roku 2013, wyniosła zaledwie 292 zł i w rezultacie gmina Słopnice zajęła 9 miejsce pod względem wielkości wydatków majątkowych na transport i łączność per capita. Kolejne miejsce (piąte) zajęła Mszana Dolna (miasto) z wynikiem 5,02. Szóstą pozycję zajęła gmina Chełmiec (4,01) a siódme Gorlice (miasto), z wynikiem 3,22. Trzy ostatnie miejsca, z wynikiem oscylującym ok. 2,0, zajęły kolejno gminy: Piwniczna-Zdrój, Nawojowa i Muszyna.

3.5. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita

Jednym z podstawowych czynników rozwojowych jednostek samorządu terytorialnego jest potencjał ludzki. To od tego, jak przebiega kształcenie i wychowanie młodego pokolenia, zależy przyszłość nie tylko gmin, ale i całego kraju. System edukacyjny musi być dostosowywany do stale zmieniającej się rzeczywistości społecznej, kulturowej, politycznej i gospodarczej. Chodzi zarówno o organizację procesu kształcenia, opieki i wychowania, jak i bazę materialną placówek oświatowych. Dostosowywanie systemu edukacyjnego wymaga stałych nakładów finansowych. Analiza wydatków majątkowych na oświatę i wychowanie (sklasyfikowanych w dziale 801) oparta została na wielkościach zagregowanych w Banku Danych Lokalnych. Podgrupa: Wydatki w Dziale 801 – Oświata i wychowanie, stanowi część grupy: Wydatki budżetów gmin i miast na prawach powiatu.

Podobnie jak inne wydatki jednostek samorządu terytorialnego, wydatki na oświatę i wychowanie można podzielić na wydatki bieżące i wydatki majątkowe (które obejmują wydatki inwestycyjne). Wydatki bieżące na oświatę i wychowanie to wynagrodzenia i uposażenia osób zatrudnionych oraz składki naliczane od tych wynagrodzeń i uposażeń, zakupy towarów i usług, koszty utrzymania oraz inne wydatki związane z funkcjonowaniem i realizacją ich statutowych zadań. Natomiast wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie stanowią istotny element wspierania rozwoju potencjału ludzkiego w gminie.

W niniejszym opracowaniu wykorzystano wskaźnik wydatków majątkowych na oświatę i wychowanie w przeliczeniu na jednego mieszkańca danej gminy.

Tab.55. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	ŁĄCKO	321	1.	ŁĄCKO	283,67
2.	NIEDŹWIEDŹ	176	2.	NIEDŹWIEDŹ	168,28
3.	PODEGRODZIE	141	3.	SŁOPNICE	59,13
4.	KAMIONKA WIELKA	104	4.	PODEGRODZIE	29,79
5.	NAWOJOWA	70	5.	ROPA	17,58
6.	SŁOPNICE	60	6.	LIMANOWA (gmina)	8,87
7.	ŁOSOSINA DOLNA	50	7.	KORZENNA	7,95
8.	LIMANOWA (gmina)	33	8.	MOSZCZENICA	4,43
	LIPINKI	33	9.	MSZANA DOLNA (miasto)	3,83
10.	UŚCIE GORLICKIE	31	10.	BIECZ	2,47

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab.56. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	LIPINKI	33		1.	ROPA	17,58
2.	UŚCIE GORLICKIE	31		2.	MOSZCZENICA	4,43
3.	MOSZCZENICA	27		3.	BIECZ	2,47
4.	ROPA	22		4.	GORLICE (gmina)	0,31
5.	BIECZ	9		5.	SĘKOWA	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab.57. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	NIEDŹWIEDŹ	176		1.	NIEDŹWIEDŹ	168,28
2.	SŁOPNICE	60		2.	SŁOPNICE	59,13
3.	LIMANOWA (gmina)	33		3.	LIMANOWA (gmina)	8,87
4.	TYMBARK	26		4.	MSZANA DOLNA (miasto)	3,83
5.	MSZANA DOLNA (gmina)	25		5.	JODŁOWNIK	-3,38

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab.58. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	ŁĄCKO	321		1.	ŁĄCKO	283,67
2.	PODEGRODZIE	141		2.	PODEGRODZIE	29,79
3.	KAMIONKA WIELKA	104		3.	KORZENNA	7,95
4.	NAWOJOWA	70		4.	GRYBÓW (gmina)	1,80
5.	ŁOSOSINA DOLNA	50		5.	GRYBÓW (miasto)	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Analiza wydatków gmin powiatów gorlickiego, limanowskiego, nowosądeckiego i Nowego Sącza wykazała istotne rozbieżności w poziomie wydatków majątkowych na oświatę i wychowanie per capita. Należy zauważyć bardzo istotne rozbieżności w poziomie tych wydatków w grupie liderów. Przedział tych wydatków mieści bowiem się między 31 zł a 321 zł. Największa wielkość wskaźnika wystąpiła w gminie Łącko (321 zł). Wysokość wydatków majątkowych na oświatę i

wychowanie w tej gminie w przeliczeniu na mieszkańca, znacząco przewyższyła wydatki innych gmin powiatu gorlickiego, limanowskiego, nowosądeckiego i miasta Nowego Sącza. Drugie miejsce zajęła gmina Niedźwiedź, z wartością wskaźnika na poziomie 176 zł. Wysokość wydatków majątkowych na oświatę i wychowanie w tej gminie była dwukrotnie niższa niż w gminie Łącko. Trzecią lokatę uzyskała gmina Podegrodzie, w której wielkość wydatków majątkowych na oświatę i wychowanie w przeliczeniu na mieszkańca wyniosła 141 zł. Kolejne (czwarte) miejsce zajęła gmina Kamionka Wielka (104 zł). Miejsca od piątego do dziesiątego zajęły gminy, w których wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie w przeliczeniu na jednego mieszkańca były niższe od 100 zł. I tak piąte miejsce, z wynikiem 70 zł, zajęła gmina Nawojowa. O 10 zł mniejsza wartość wskaźnika (60 zł), wystąpiła w minie Słopnice i w efekcie gmina ta znalazła się na szóstym miejscu. Siódme miejsce zajęła gmina Łososina Dolna (50 zł), a ósme gmina Limanowa z wynikiem 33 zł. Dwa ostatnie miejsca w czołowej dziesiątce zajęły gminy: Lipinki i Uście Gorlickie, w których wartości wskaźnika wyniosły kolejno: 33 zł i 31 zł.

Analizując dynamikę zmian wydatków na oświatę i wychowanie per capita, należy podkreślić, że mieści się ona w przedziale od 2,47 do 283,67. Największa dynamika wystąpiła w gminie Łącko (283,67). Drugie miejsce zajęła gmina Niedźwiedź z wynikiem 168,28, a trzecie, z wynikiem 59,13, gmina Słopnice. Czwarte miejsce, pod względem zmiany poziomu badanego zjawiska, zajęła gmina Podegrodzie (29,79), a piąte gmina Ropa, w której dynamika wyniosła 17,58. Kolejne miejsce (szóste) zajęła gmina Limanowa z wynikiem 8,87. Siódmą pozycję zajęła gmina Korzenna (7,95). Trzy ostatnie miejsca zajęły gminy: Moszczenica, Mszana Dolna (miasto) i Biecz, uzyskując kolejno wyniki: 4,43, 3,83 i 2,47.

3.6. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita

Samorząd gminny odgrywa bardzo ważną rolę w prowadzeniu polityki mieszkaniowej. Polityka mieszkaniowa ukierunkowana jest na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych społeczeństwa. Gmina, prowadząc lokalną politykę mieszkaniową, ma do dyspozycji wiele instrumentów, które są wykorzystywane w zależności od lokalnych potrzeb i uwarunkowań. To, jak gmina prowadzi politykę mieszkaniową, ma bezpośrednie przełożenie na jakość życia jej mieszkańców.

W celu określenia, jak kształtują się wydatki na gospodarkę mieszkaniową poszczególnych gmin Subregionu Sądeckiego, w badaniu wykorzystano wskaźnik wydatków na gospodarkę mieszkaniową per capita stanowiący iloraz wysokości poniesionych przez gminę wydatków i liczby jej mieszkańców.

Tab.59. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika
1.	MSZANA DOLNA (miasto)	461
2.	KRYNICA-ZDRÓJ	179
3.	MUSZYNA	74
	KORZENNA	74
5.	NIEDŹWIEDŹ	51
6.	MSZANA DOLNA (gmina)	47
7.	GORLICE (miasto)	46
8.	GORLICE (gmina)	44
9.	GRYBÓW (gmina)	41
10.	KAMIENICA	26

L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	MUSZYNA	50,67
2.	MSZANA DOLNA (gmina)	46,72
3.	ŁOSOSINA DOLNA	19,89
4.	MOSZCZENICA	12,15
5.	LASKOWA	11,29
6.	KAMIONKA WIELKA	9,59
7.	GORLICE (gmina)	8,94
8.	JODŁOWNIK	7,78
9.	LIPINKI	2,36
10.	GRYBÓW (miasto)	0,00
	RYTRO	0,00
	ŁUKOWICA	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab.60. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	GORLICE (miasto)	46	1.	MOSZCZENICA	12,15
2.	GORLICE (gmina)	44	2.	GORLICE (gmina)	8,94
3.	MOSZCZENICA	17	3.	LIPINKI	2,36
4.	ŁUŻNA	15	4.	GORLICE (miasto)	-1,11
5.	LIPINKI	14	5.	ŁUŻNA	-5,22

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab.61. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Dynamika*	
1.	MSZANA DOLNA (miasto)	461		1.	MSZANA DOLNA (gmina)	46,72
2.	NIEDŹWIEDŹ	51		2.	LASKOWA	11,29
3.	MSZANA DOLNA (gmina)	47		3.	JODŁOWNIK	7,78
4.	KAMIENICA	26		4.	ŁUKOWICA	0,00
5.	LASKOWA	11		5.	TYMBARK	-1,24

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab.62. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Dynamika*	
1.	KRYNICA-ZDRÓJ	179		1.	MUSZYNA	50,67
2.	MUSZYNA	74		2.	ŁOSOSINA DOLNA	19,89
	KORZENNA	74		3.	KAMIONKA WIELKA	9,59
4.	GRYBÓW (gmina)	41		4.	GRYBÓW (miasto)	0,00
5.	PIWNICZNA-ZDRÓJ	25			RYTRO	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Należy zauważyć, że w przypadku „czołowej dziesiątki” wartość wskaźnika w badanym okresie mieściła się w przedziale od 26 zł do 461 zł. Największa wartość wskaźnika wystąpiła w Mszanie Dolnej (miasto), gdzie na osobę przypadało aż 461 zł. Na drugim miejscu znalazła się gmina Krynica-Zdrój z wynikiem 179 zł. Na trzeciej pozycji uplasowały się gminy: Muszyna i Korzenna, w których na osobę przypadało 74 zł. Na czwartym miejscu znalazła się gmina Niedźwiedź z wynikiem 51 zł. Natomiast piątą pozycję zdobyła gmina Mszana Dolna, w której wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita wyniosły 47 zł. Niewiele mniejsza wartość wskaźnika, a mianowicie 46 zł, wystąpiła w Gorlicach (miasto), i w efekcie miasto znalazło się na szóstym miejscu. Siódme miejsce zajęła gmina Gorlice (44 zł) a ósme gmina Grybów (41 zł). Czołową dziesiątkę zamyka gmina Kamienica, w której poziom wskaźnika wyniósł 26 zł. Analizując wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita, należy zwrócić uwagę na istotne rozbieżności w ich poziomie. Porównując wyniki z miejsca pierwszego i ostatniego tego zestawienia można zauważyć, że wydatki na gospodarkę mieszkaniową w gminie Kamienica, stanowiły niespełna 6% tych wydatków w Mszanie Dolnej (miasto).

Analizując dynamikę zmian wydatków na gospodarkę mieszkaniową per capita, można zauważyć, że największa dynamika wystąpiła w gminie Muszyna (50,67). Drugie miejsce zestawieniu

wskaźników dynamiki, zajęła gmina Mszana Dolna z wynikiem 46,72, a trzecie, z wynikiem 19,89, gmina Łososina Dolna. Czwarte miejsce, pod względem zmiany poziomu badanego zjawiska, zajęła gmina Moszczenica, w której dynamika wyniosła 12,15. Kolejne miejsce (piąte) zajęła gmina Laskowa z wynikiem 11,29, a szóste gmina Kamionka Wielka z wynikiem 9,59. Siódmą pozycję zajęła gmina Gorlice (8,94) a ósmą gmina Jodłownik (7,78). Dziewiąte miejsce w zestawieniu zdobyła gmina Lipinki (2,36). Trzy ostatnie miejsca zajęły ex aequo gminy: Rytro, Łukowica i Grybów (miasto).

3.7. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita

Gospodarka komunalna stanowi podstawową sferę działania i główną misję samorządu terytorialnego, obejmując trzy podstawowe obszary zadań własnych o charakterze gospodarczym¹⁶:

- sferę gospodarki komunalnej w sensie ścisłym – rozumianą jako zaspokajanie zbiorowych potrzeb ludności w drodze świadczenia usług powszechnie dostępnych (zadania użyteczności publicznej),

- interwencję na lokalnym rynku gospodarczym, zarówno ze względów społecznych, jak i dla ochrony interesów gospodarczych gminy, oraz

- działania na rzecz rozwoju lokalnego i regionalnego.

Gospodarka komunalna w głównej mierze jest realizowana w ramach administracji zarządczej.

Z kolei ochronę środowiska definiuje się jako podjęcie lub zaniechanie działań, umożliwiające zachowanie lub przywrócenie równowagi przyrodniczej. Polega ona przede wszystkim na¹⁷:

- racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska zgodnie z - zasadą zrównoważonego rozwoju,

-przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom, jak również

-przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego.

Wydatki na realizację zadań w zakresie gospodarki komunalnej i ochrony środowiska są istotnym elementem budżetu każdej jednostki samorządu terytorialnego i obejmują wydatki przeznaczone między innymi na¹⁸:

- gospodarkę ściekową i ochronę wód;

- gospodarkę odpadami;

- oczyszczanie miast i wsi;

- utrzymanie zieleni w miastach i gminach;

- ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu;

- ochronę gleby i wód podziemnych;

- zmniejszenie hałasu i wibracji;

16 M. Kulesza (2012), „Gospodarka komunalna – podstawy i mechanizmy prawne”, [w:] „Samorząd Terytorialny”, nr 7-8, s. 7-24.

17 Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2001, Nr 62, poz. 627 z późn.zm.).

18 Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2.03.2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. z 2010 r. nr 38, poz. 207).

- ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu;
- ochronę przed promieniowaniem jonizującym;
- Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- schroniska dla zwierząt;
- inspekcję Ochrony Środowiska;
- oświetlenie ulic, placów i dróg, jak również
- realizację zadań związanych z ochroną środowiska i gospodarką wodną, z dochodów pochodzących z opłat i kar za korzystanie ze środowiska.

Wykorzystany w ocenie aktywności gmin Subregionu Sądeckiego wskaźnik został oparty na ilorazie wydatków na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w gminie oraz liczby jej mieszkańców.

Tab.63. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika
1.	ŁUKOWICA	472
2.	UŚCIE GORLICKIE	402
3.	SŁOPNICE	395
4.	DOBRA	376
5.	STARY SĄCZ	352
6.	MSZANA DOLNA (gmina)	308
7.	MOSZCZENICA	284
8.	MUSZYNA	239
9.	GRYBÓW (gmina)	210
10.	MSZANA DOLNA (miasto)	200

L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	ŁUKOWICA	407,43
2.	DOBRA	343,29
3.	MSZANA DOLNA (gmina)	286,39
4.	UŚCIE GORLICKIE	231,56
5.	MSZANA DOLNA (miasto)	177,73
6.	STARY SĄCZ	144,39
7.	KAMIENICA	123,89
8.	NIEDŹWIEDŹ	78,19
9.	LIMANOWA (miasto)	31,62
10.	LIPINKI	20,33

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab.64. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	UŚCIE GORLICKIE	402		1.	UŚCIE GORLICKIE	231,56
2.	MOSZCZENICA	284		2.	LIPINKI	20,33
3.	SĘKOWA	141		3.	ROPA	18,86
4.	BIECZ	135		4.	BOBOWA	11,81
5.	LIPINKI	33		5.	ŁUŻNA	11,01

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab.65. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	ŁUKOWICA	472		1.	ŁUKOWICA	407,43
2.	SŁOPNICE	395		2.	DOBRA	343,29
3.	DOBRA	376		3.	MSZANA DOLNA (gmina)	286,39
4.	MSZANA DOLNA (gmina)	308		4.	MSZANA DOLNA (miasto)	177,73
5.	MSZANA DOLNA (miasto)	200		5.	KAMIENICA	123,89

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab.66. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	STARY SĄCZ	352		1.	STARY SĄCZ	144,39
2.	MUSZYNA	239		2.	CHEŁMIEC	19,34
3.	GRYBÓW gmina	210		3.	ŁĄCKO	11,64
4.	GRYBÓW miasto	198		4.	PODEGRODZIE	3,09
5.	KRYNICA-ZDRÓJ	104		5.	PIWNICZNA-ZDRÓJ	1,11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Kwoty wydatków na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w badanych 39 gminach Subregionu Sądeckiego charakteryzowały się w 2013 roku wyraźnym zróżnicowaniem. W grupie wszystkich analizowanych jednostek samorządu terytorialnego pierwsze miejsce pod względem wysokości omawianych wydatków w przeliczeniu na 1 mieszkańca zajęła gmina Łukowica, z kwo-

tą 472 zł. O 70 zł mniej wydała gmina Uście Gorlickie, która przeznaczyła na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska (w przeliczeniu na mieszkańca) 402 zł, zajmując tym samym drugie miejsce w ogólnej klasyfikacji. W gronie liderów znalazła się również gmina Słopnice z wynikiem 395 zł (o 77 zł niższym od najwyższego), która zajęła trzecie miejsce w „pierwszej dziesiątce” rankingu. Na kolejnych trzech pozycjach ze stosunkowo niższymi kwotami, lecz nadal przekraczającymi 300 zł na mieszkańca, znalazły się gminy: Dobra (376 zł), Stary Sącz (352 zł) oraz Mszana Dolna (308 zł). Następne miejsca w klasyfikacji zajęły gminy: Moszczenica (284 zł), Muszyna (239 zł) oraz Grybów (210 zł). Pierwszą dziesiątkę rankingu (spośród 39 badanych gmin) zamyka Mszana Dolna (miasto) z kwotą 200 zł (o 272 zł niższą od najwyższej).

Analizując dynamikę wzrostu wydatków na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w przeliczeniu na 1 mieszkańca należy zauważyć, iż pierwszą lokatę uzyskała gmina Łukowica (407,43). Należy także zauważyć, że omawiana gmina, dzięki znacznemu zwiększeniu wydatków na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w 2013 roku w stosunku do roku 2012, znalazła się również na pierwszym miejscu w ogólnej klasyfikacji. Stosunkowo niższym wskaźnikiem dynamiki charakteryzowały się gminy: Dobra (drugie miejsce z wynikiem 343,29), Mszana Dolna (trzecie miejsce z wartością wskaźnika 286,39) oraz Uście Gorlickie (czwarta pozycja z wynikiem 231,56). Kolejne trzy miejsca w Subregionie Sądeckim zajęły natomiast: Mszana Dolna (miasto) oraz gmina Stary Sącz (144,39) i Kamienica (123,89). Kolejną (ósmą) pozycję w ogólnej klasyfikacji, ze znacznie niższym wskaźnikiem przyrostu, zajęła gmina Niedźwiedź (78,19). Pozostałe miejsca pod względem przyrostu omawianego wskaźnika zajęły kolejno: miasto Limanowa (31,62), jak również gmina Lipinki ze wskaźnikiem przyrostu wynoszącym 20,33 (o 387,10 niższym od najwyższego).

3.8. Środki unijne per capita

Pozyskiwanie przez gminę zewnętrznych środków finansowych, pochodzących z budżetu Unii Europejskiej, znacząco zwiększa potencjał inwestycyjny danej jednostki samorządu terytorialnego. Z kolei wysokość środków unijnych wykorzystywanych przez gminę oraz ich właściwe wykorzystanie w sposób pośredni ukazuje kreatywność władz samorządowych oraz ich zdolność do wykorzystywania nadarzających się szans na realizację nie tylko przedsięwzięć infrastrukturalnych ale również projektów związanych z rozwojem społeczności lokalnych.

W badaniu wykorzystano wskaźnik środków unijnych per capita stanowiący iloraz wysokości pozyskanych przez gminę środków unijnych i liczby jej mieszkańców.

Tab.67. Środki unijne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika
1.	MUSZYNA	1466
2.	GRYBÓW (miasto)	568
3.	SŁOPNICE	375
4.	NIEDŹWIEDŹ	259
	KRYNICA-ZDRÓJ	259
6.	SĘKOWA	258
7.	DOBRA	251
8.	LASKOWA	249
9.	UŚCIE GORLICKIE	245
10.	PIWNICZNA-ZDRÓJ	211

L.p.	Gmina	Dynamika
1.	LIMANOWA (gmina)	2,90
2.	DOBRA	2,16
3.	KAMIONKA WIELKA	1,96
4.	NIEDŹWIEDŹ	1,83
	ŁUKOWICA	1,83
6.	LASKOWA	1,82
7.	MUSZYNA	1,17
8.	ŁOSOSINA DOLNA	1,15
	KAMIENICA	1,15
10.	KRYNICA-ZDRÓJ	1,06

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.68. Środki unijne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	SĘKOWA	258	1.	GORLICE (miasto)	0,66
2.	UŚCIE GORLICKIE	245	2.	LIPINKI	0,57
3.	MOSZCZENICA	140	3.	ROPA	0,48
4.	BIECZ	136	4.	BOBOWA	0,42
5.	LIPINKI	85	5.	BIECZ	0,39

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.69. Środki unijne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	SŁOPNIC	375	1.	LIMANOWA (gmina)	2,90
2.	NIEDŹWIEDŹ	259	2.	DOBRA	2,16
3.	DOBRA	251	3.	NIEDŹWIEDŹ	1,83
4.	LASKOWA	249		ŁUKOWICA	1,83
5.	ŁUKOWICA	103	5.	LASKOWA	1,82

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.70. Środki unijne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	MUSZYNA	1466	1.	KAMIONKA WIELKA	1,96
2.	GRYBÓW miasto	568	2.	MUSZYNA	1,17
3.	KRYNICA-ZDRÓJ	259	3.	ŁOSOSINA DOLNA	1,15
4.	PIWNICZNA-ZDRÓJ	211	4.	KRYNICA-ZDRÓJ	1,06
5.	CHEŁMIEC	163	5.	CHEŁMIEC	0,95

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Środki unijne per capita w 2013 roku charakteryzowały się znaczną rozbieżnością w wielkości kwot uzyskanych przez poszczególne gminy Subregionu Sądeckiego. Największą wartość omawianego wskaźnika (1466 zł) osiągnęła w analizowanym okresie gmina Muszyna, zajmując tym samym pierwsze miejsce wśród 39 badanych jednostek. Na drugim miejscu z kwotą niższą od najwyższej aż o 898 zł znalazło się miasto Grybów (568 zł). Trzecią pozycję w rankingu pod względem wartości środków unijnych zajęła z kolei gmina Słopnice z wynikiem 375 zł na 1 mieszkańca.

Kolejne miejsca w grupie liderów rankingu, jednakże ze znacznie niższą wartością pozyskanych środków unijnych per capita (mieszczącą się w przedziale 211–259 zł), zajęły kolejno gminy: Niedźwiedź i Krynica-Zdrój (259 zł), Sękowa (258 zł), Dobra (251 zł), Laskowa (249 zł), Uście Gorlickie (245 zł) oraz Piwniczna-Zdrój z kwotą 211 zł (niższą od najwyższej aż o 1255 zł).

Z punktu widzenia przyrostu pozyskanych środków unijnych na 1 mieszkańca, na pierwszym miejscu w ogólnej klasyfikacji znalazła się gmina Limanowa (2,90), w której wartość środków unijnych per capita w 2013 roku w odniesieniu do roku 2012 zwiększyła się blisko dwukrotnie. Taki wynik może świadczyć między innymi o zwiększającej się aktywności gminy w zakresie pozyskiwania dodatkowych (zewnętrznych) środków finansowych. Należy także zauważyć, że omawiana gmina, pomimo najwyższego wskaźnika przyrostu, nie znalazła się wśród liderów ze względu na wysokość pozyskanych środków.

Relatywnie niższą dynamiką pod względem przyrostu wskaźnika pozyskanych środków unijnych per capita charakteryzowały się gminy: Dobra (drugie miejsce z wynikiem 2,16) oraz Kamionka Wielka (trzecie miejsce ze wskaźnikiem 1,96). Czwarte miejsce w Subregionie Sądeckim zajęły natomiast gminy: Niedźwiedź oraz Łukowica, w których wartość pozyskanych środków unijnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca zwiększyła się o 83%. Kolejną (szóstą) pozycję w ogólnej klasyfikacji, z niewiele niższym wskaźnikiem przyrostu zajęła gmina Laskowa (1,82). Pozostałe miejsca pod względem dynamiki omawianego wskaźnika zajęły kolejno gminy: Muszyna (1,17), ex equo: Łososina Dolna i Kamienica (1,15), jak również Krynica Zdrój ze wskaźnikiem wynoszącym 1,06 (blisko dwukrotnie niższym od najwyższego).

4. Efekty polityki społecznej

4.1. Saldo migracji na 1000 mieszkańców

Kwestie związane z procesami migracyjnymi są istotnym wyzwaniem dla władz nie tylko państwowych, ale i samorządowych. Mająca miejsce obecnie masowa zmiana miejsca zamieszkania przez mieszkańców wsi może wynikać z różnych przyczyn, między innymi odległości od miejsca pracy, możliwości lepszej egzystencji, czy choćby atrakcyjności danego regionu.

W odniesieniu do kondycji finansowej jednostek samorządu terytorialnego, problem migracji ma niezwykle istotne znaczenie, bowiem występujące w ostatnich latach zjawisko migracji ludności, z punktu widzenia danej gminy, może przyczynić się do utraty części dochodów, zwłaszcza z tytułu udziału w podatku dochodowego od osób fizycznych, co jest zjawiskiem niekorzystnie wpływającym na lokalną gospodarkę finansową.

W opracowaniu wykorzystano wskaźnik salda migracji, będący różnicą między napływem (imigracja) a odpływem (emigracja) ludności z danego obszaru w określonym czasie.

Tab.71. Saldo migracji na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika
1.	CHEŁMIEC	6,69
2.	JODŁOWNIK	5,01
3.	KAMIONKA WIELKA	3,73
4.	MSZANA DOLNA (miasto)	3,17
5.	ŁABOWA	2,10
6.	ŁĄCKO	2,07
7.	LIMANOWA (gmina)	1,89
8.	ŁUKOWICA	1,54
9.	STARY SĄCZ	1,46
10.	GORLICE (gmina)	1,35

L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	JODŁOWNIK	7,30
2.	LIMANOWA (miasto)	5,43
3.	LIPINKI	4,11
4.	GRYBÓW (miasto)	3,49
5.	ŁUŻNA	3,35
6.	KRYNICA-ZDRÓJ	3,27
7.	TYMBARK	2,95
8.	ŁĄCKO	2,83
9.	ŁUKOWICA	2,16
10.	STARY SĄCZ	1,85

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab.72. Saldo migracji na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	GORLICE (gmina)	1,35		1.	LIPINKI	4,11
2.	LIPINKI	1,32		2.	ŁUŻNA	3,35
3.	ŁUŻNA	0,95		3.	BOBOWA	1,28
4.	UŚCIE GORLICKIE	0,74		4.	GORLICE (miasto)	0,49
5.	MOSZCZENICA	-0,82		5.	UŚCIE GORLICKIE	-0,91

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab.73. Saldo migracji na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	JODŁOWNIK	5,01		1.	JODŁOWNIK	7,30
2.	MSZANA DOLNA (miasto)	3,17		2.	LIMANOWA (miasto)	5,43
3.	LIMANOWA (gmina)	1,89		3.	TYMBARK	2,95
4.	ŁUKOWICA	1,54		4.	ŁUKOWICA	2,16
5.	KAMIENICA	0,91		5.	LASKOWA	1,55

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab.74. Saldo migracji na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	CHEŁMIEC	6,69		1.	GRYBÓW (miasto)	3,49
2.	KAMIONKA WIELKA	3,73		2.	KRYNICA-ZDRÓJ	3,27
3.	ŁABOWA	2,10		3.	ŁĄCKO	2,83
4.	ŁĄCKO	2,07		4.	STARY SĄCZ	1,85
5.	STARY SĄCZ	1,46		5.	KAMIONKA WIELKA	1,28

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Saldo migracji w badanych 39 gminach Subregionu Sądeckiego charakteryzowało się w 2013 roku znacznym zróżnicowaniem. Wśród wszystkich analizowanych jednostek samorządu terytorialnego pierwsze miejsce pod względem wartości wskaźnika migracji na 1000 mieszkańców zajęła gmina Chełmiec z wynikiem 6,69. Wskaźnik o 1,68 mniejszy od najwyższego osiągnęła z

kolei gmina Jodłownik, w przypadku której różnica między napływem a odpływem ludności w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyniosła 5,01, plasując się tym samym na drugiej pozycji w ogólnej klasyfikacji. W gronie liderów znalazła się także gmina Kamionka Wielka, która z wynikiem 3,73 zajęła trzecie miejsce wśród wszystkich gmin Subregionu Sądeckiego. Na kolejnych trzech pozycjach ze znacznie niższymi wartościami wskaźnika migracji na 1000 mieszkańców, lecz nadal przekraczającymi wartość 2,0, znalazło się miasto Mszana Dolna (3,17) oraz gminy: Łabowa (2,10) i Łącko (2,07). Następne miejsca wśród liderów klasyfikacji w Subregionie Sądeckim zajęły gminy: Limanowa (1,89), Łukowica (1,54), Stary Sącz (1,46) oraz Gorlice ze wskaźnikiem o 5,34 niższym od najwyższego (1,35).

Analizując wartości wskaźnika dynamiki salda migracji w gminach Subregionu Sądeckiego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, warto zauważyć, iż na pierwszej pozycji w tym zestawieniu znalazła się gmina Jodłownik (7,30). Omawiana gmina, pomimo najwyższego wskaźnika przyrostu, uplasowała się jednak dopiero na drugim miejscu w grupie liderów (ze względu na saldo migracji na 1000 mieszkańców). Niższą wartością w zakresie przyrostu salda migracji na 1000 mieszkańców cechowały się: miasto Limanowa (drugie miejsce z wynikiem 5,43) oraz gmina Lipinki (trzecie miejsce z wartością 4,11). Czwarte miejsce w Subregionie Sądeckim zajęła gmina Grybów, której dynamika salda migracji wyniosła 3,49. Pozostałe miejsca pod względem przyrostu omawianego wskaźnika zajęły kolejno gminy: Łużna (3,35), Krynica Zdrój (3,27), Tymbark (2,95), Łącko (2,83), a także Łukowica (2,16) i Stary Sącz (1,85).

4.2. Stopa bezrobocia rejestrowanego

Zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy bezrobotny to osoba niezatrudniona i niewykonująca innej pracy zarobkowej, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub służbie albo innej pracy zarobkowej, albo jeżeli jest osobą niepełnosprawną, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy, nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem uczącej się w szkole dla dorosłych lub przystępującej do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły lub w szkole wyższej gdzie studiuje w formie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, jeżeli¹⁹:

- ukończyła 18 lat,
- nie ukończyła 60 lat – kobieta lub 65 lat – mężczyzna,
- nie nabyła prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej, renty socjalnej, renty rodzinnej w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę albo po ustaniu zatrudnienia, innej pracy zarobkowej, zaprzestaniu prowadzenia pozarolniczej działalności, nie pobiera zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku chorobowego, zasiłku macierzyńskiego lub zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego,

¹⁹ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2013, Nr 0, poz. 674 z późn. zm.), art. 2, ust. 2.

- nie jest właścicielem lub posiadaczem samoistnym lub zależnym nieruchomości rolnej, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93, z późn. zm.2), o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe lub nie podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w gospodarstwie rolnym o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe,
- nie uzyskuje przychodów podlegających opodatkowaniu podatkiem dochodowym z działów specjalnych produkcji rolnej, chyba że dochód z działów specjalnych produkcji rolnej, obliczony dla ustalenia podatku dochodowego od osób fizycznych, nie przekracza wysokości przeciętnego dochodu z pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych z 2 ha przeliczeniowych ustalonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie przepisów o podatku rolnym, lub nie podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w takim gospodarstwie,
- nie posiada wpisu do ewidencji działalności gospodarczej albo nie podlega, na podstawie odrębnych przepisów, obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, z wyjątkiem ubezpieczenia społecznego rolników,
- nie jest osobą tymczasowo aresztowaną lub nie odbywa kary pozbawienia wolności, z wyjątkiem kary pozbawienia wolności odbywanej poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego,
- nie uzyskuje miesięcznie przychodu w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę, z wyłączeniem przychodów uzyskanych z tytułu odsetek lub innych przychodów od środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych,
- nie pobiera na podstawie przepisów o pomocy społecznej zasiłku stałego,
- nie pobiera, na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, świadczenia pielęgnacyjnego lub dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania,
- nie pobiera po ustaniu zatrudnienia świadczenia szkoleniowego.

Bezrobocie nie tylko samo w sobie jest problemem społecznym, lecz jest ściśle powiązane z wieloma innymi kwestiami społecznymi. Warto wspomnieć, że długotrwałe bezrobocie wpływa na obniżenie standardu materialnego życia nie tylko samego bezrobotnego, ale i całej jego rodziny. Stąd bardzo często obszar bezrobocia pokrywa się w danym społeczeństwie z obszarami ubóstwa, co z kolei może prowadzić do pojawienia się patologii społecznych, czy pogorszenia stanu zdrowia ludności.

W niniejszym opracowaniu wskaźnik bezrobocia rejestrowanego stanowi relację liczby zarejestrowanych bezrobotnych i liczby ludności w wieku produkcyjnym w gminie, przy czym do

liczby ludności w wieku produkcyjnym, w omawianym wskaźniku, zaliczono osoby mieszczące się w przedziale wiekowym od 18 do 59 (kobiety) i od 18 do 64 lat (mężczyźni).

Tab.75. Stopa bezrobocia rejestrowanego i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	BOBOWA	2,41	1.	SŁOPNICE	0,922
2.	MSZANA DOLNA (gmina)	5,61	2.	KRYNICA-ZDRÓJ	0,936
3.	ROPA	7,60	3.	ŁĄCKO	0,947
4.	UŚCIE GORLICKIE	7,75	4.	STARY SĄCZ	0,949
5.	GRÓDEK NAD DUNAJCEM	8,35	5.	MUSZYNA	0,950
6.	ŁOSOSINA DOLNA	8,45	6.	ŁOSOSINA DOLNA	0,951
7.	GRYBÓW (miasto)	8,53	7.	GRÓDEK NAD DUNAJCEM	0,952
8.	KORZENNA	9,01	8.	KAMIONKA WIELKA	0,968
9.	NOWY SĄCZ	9,14		KORZENNA	0,968
10.	MUSZYNA	9,49	10.	ŁABOWA	0,970

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS i PUP.

Tab.76. Stopa bezrobocia rejestrowanego i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	BOBOWA	2,41	1.	ROPA	1,024
2.	ROPA	7,60	2.	ŁUŻNA	1,049
3.	UŚCIE GORLICKIE	7,75	3.	BOBOWA	1,070
4.	ŁUŻNA	10,05	4.	LIPINKI	1,095
5.	MOSZCZENICA	10,11	5.	GORLICE (gmina)	1,096

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS i PUP.

Tab.77. Stopa bezrobocia rejestrowanego i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	MSZANA DOLNA (gmina)	5,61	1.	SŁOPNICE	0,922
2.	LASKOWA	11,06	2.	DOBRA	0,980
3.	DOBRA	11,74	3.	NIEDŹWIEDŹ	0,986
4.	JODŁOWNIK	12,20	4.	LIMANOWA (gmina)	0,999
5.	NIEDŹWIEDŹ	12,92		TYMBARK	0,999

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS i PUP.

Tab.78. Stopa bezrobocia rejestrowanego i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	GRÓDEK NAD DUNAJCEM	8,35	1.	KRYNICA-ZDRÓJ	0,936
2.	ŁOSOSINA DOLNA	8,45	2.	ŁĄCKO	0,947
3.	GRYBÓW (miasto)	8,53	3.	STARY SĄCZ	0,949
4.	KORZENNA	9,01	4.	MUSZYNA	0,950
5.	MUSZYNA	9,49	5.	ŁOSOSINA DOLNA	0,951

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS i PUP.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w badanych gminach Subregionu Sądeckiego cechowała się w 2013 roku znacznym zróżnicowaniem. Wartość omawianego wskaźnika w 39 badanych gminach mieściła się w przedziale od 2,41% do 32,31%.

Pierwsze miejsce w ogólnym zestawieniu z wynikiem 2,41 zajęła gmina Bobowa, w której w 2013 roku odnotowano najniższą stopę bezrobocia. Drugą pozycję w „pierwszej dziesiątce”, ze stosunkowo wyższą wartością wskaźnika (o 3,2 wyższą od najniższego), uzyskała gmina Mszana Dolna (5,61). Trzecią lokatę w zakresie najniższego wskaźnika bezrobocia rejestrowanego wśród wszystkich gmin Subregionu Sądeckiego zajęła gmina Ropa, dla której wartość omawianego wskaźnika była o 5,19 wyższa od najwyższego i wynosiła 7,60. Wyższe wartości wskaźnika bezrobocia osiągnęły z kolei jednostki samorządu terytorialnego, które znalazły się na kolejnych czterech miejscach w ogólnej klasyfikacji. Są nimi gminy: Uście Gorlickie (7,75), Gródek nad Dunajcem (8,35), Łososina Dolna (8,45) oraz miasto Grybów (8,53). Wskaźniki, których wartość przekraczała w 2013 roku 9,00, odnotowano natomiast w gminach: Korzenna (9,01), Muszyna (9,49) oraz w Nowym Sączu (9,14).

Ocena dynamiki zmian w zakresie stopy bezrobocia rejestrowanego w gminach Subregionu Sądeckiego pozwoliła stwierdzić, iż na pierwszym miejscu znalazła się gmina Słupnice (0,922). Niewiele wyższą wartością wskaźnika przyrostu bezrobocia cechowała się w 2013 roku gmina Krynica Zdrój, zajmując drugie miejsce w ogólnym zestawieniu z wynikiem 0,936 (o 0,014 wyższym od najniższego). Na trzeciej pozycji w subregionie znalazła się natomiast gmina Łącko, w przypadku której omawiany wskaźnik kształtował się na poziomie 0,947. Kolejne cztery miejsca w gronie liderów rankingu zajęły gminy: Stary Sącz (czwarta lokata z wartością wskaźnika 0,949), Muszyna (piąte miejsce z wynikiem 0,950), Łososina Dolna (miejsce szóste z wartością wskaźnika 0,951) oraz Gródek nad Dunajcem (siódma lokata w ogólnej klasyfikacji) z wynikiem 0,952. Następną (ósmą) pozycję pod względem omawianego wskaźnika przyrostu zajęły ex aequo gminy: Kamionka Wielka oraz Korzenna, w przypadku których w 2013 roku dynamika stopy bezrobocia rejestrowanego wyniosła 0,968. „Pierwszą dziesiątkę” zestawienia zamyka gmina Łabowa z wartością wskaźnika 0,970 (o 0,048 wyższą od najniższej).

4.3. Wydatki na ochronę zdrowia per capita

Wydatki na ochronę zdrowia, jako integralna część wydatków każdej jednostki samorządu terytorialnego, definiowane są jako suma wydatków bieżących i wydatków inwestycyjnych, będących częścią wydatków powiązanych z ochroną zdrowia. Do wydatków powiązanych z ochroną zdrowia, ale nie uwzględnianych w wydatkach na ochronę zdrowia ogółem, należą wydatki na kształcenie i szkolenie personelu medycznego, wydatki na badania i rozwój w ochronie zdrowia, kontrola żywności, higieny i wody pitnej oraz wydatki na usługi administracyjne, odnoszące się do świadczeń powiązanych z ochroną zdrowia w ramach systemu zabezpieczenia społecznego, udzielanych niepełnosprawnym lub innym osobom wymagającym opieki.

W wydatkach ogółem na ochronę zdrowia nie uwzględnia się podziału świadczeniodawców ze względu na status właścicielski usługodawcy (prywatny, publiczny), niemniej jednak wydatki publiczne mogą być realizowane zarówno u świadczeniodawców publicznych, jak i prywatnych. Narzędziem do analizy wydatków na ochronę zdrowia w krajach należących do OECD jest system rachunków zdrowia. Podstawą rachunku jest międzynarodowa klasyfikacja wydatków (International Classification for Health Accounts – ICHA), która umożliwia równoczesne ich zestawienie według:

- płatników,
- dostawców usług i dóbr medycznych, oraz
- funkcji usług i dóbr medycznych.

W Polsce Narodowy Rachunek Zdrowia za kolejne lata sporządzany jest przez Główny Urząd Statystyczny we współpracy z instytucjami, które gromadzą dane o nakładach na ochronę zdrowia, czyli Ministerstwem Zdrowia, Narodowym Funduszem Zdrowia, Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, Kasą Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Ministerstwem Spraw Wewnętrznych, Ministerstwem Obrony Narodowej, Ministerstwem Sprawiedliwości, Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwem Finansów.

Wykorzystany w opracowaniu wskaźnik wydatków na ochronę zdrowia per capita stanowi iloraz wydatków na ochronę zdrowia w badanej gminie i liczby jej mieszkańców.

Tab.79. Wydatki na ochronę zdrowia per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika
1.	NOWY SĄCZ	67
2.	MSZANA DOLNA (miasto)	44
3.	LIMANOWA (miasto)	40
4.	KRYNICA-ZDRÓJ	36
5.	GRYBÓW (miasto)	27
6.	GORLICE (miasto)	25
7.	MUSZYNA	21
8.	PIWNICZNA-ZDRÓJ	20
9.	ŁOSOSINA DOLNA	18
10.	TYMBARK	17

L.p.	Gmina	Dynamika
1.	LIMANOWA (miasto)	2,29
2.	KAMIONKA WIELKA	1,31
3.	GRYBÓW (miasto)	1,23
4.	SĘKOWA	1,22
5.	NIEDŹWIEDŹ	1,20
6.	ŁABOWA	1,18
7.	MOSZCZENICA	1,14
8.	BOBOWA	1,13
9.	GRYBÓW (gmina)	1,07
10.	NOWY SĄCZ	1,06

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.80. Wydatki na ochronę zdrowia per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	GORLICE (miasto)	25	1.	SĘKOWA	1,22
2.	BIECZ	15	2.	MOSZCZENICA	1,14
3.	SĘKOWA	12	3.	BOBOWA	1,13
4.	MOSZCZENICA	11	4.	ŁUŻNA	1,04
5.	BOBOWA	10	5.	GORLICE (miasto)	0,97

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.81. Wydatki na ochronę zdrowia per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	MSZANA DOLNA (miasto)	44	1.	LIMANOWA (miasto)	2,29
2.	LIMANOWA (miasto)	40	2.	NIEDŹWIEDŹ	1,20
3.	TYMBARK	17	3.	KAMIENICA	1,01
4.	DOBRA	15	4.	LASKOWA	0,97
5.	KAMIENICA	14	5.	MSZANA DOLNA (gmina)	0,96

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.82. Wydatki na ochronę zdrowia per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Dynamika	
1.	KRYNICA-ZDRÓJ	36		1.	KAMIONKA WIELKA	1,31
2.	GRYBÓW (miasto)	27		2.	GRYBÓW (miasto)	1,23
3.	MUSZYNA	21		3.	ŁABOWA	1,18
4.	PIWNICZNA-ZDRÓJ	20		4.	GRYBÓW (gmina)	1,07
5.	ŁOSOSINA DOLNA	18		5.	MUSZYNA	1,02

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Dokonując analizy wydatków na ochronę zdrowia w przeliczeniu na 1 mieszkańca, należy zauważyć, że wydatki te cechowały się w 2013 roku znacznym zróżnicowaniem w poszczególnych gminach Subregionu Sądeckiego. Największą wartość omawianego wskaźnika (67 zł) osiągnęło w analizowanym okresie miasto Nowy Sącz, zajmując tym samym pierwsze miejsce wśród 39 badanych jednostek. Na drugim miejscu, z kwotą niższą od najwyższej o 23 zł, uplasowało się miasto Mszana Dolna (44 zł). Trzecią pozycję w grupie liderów zajęła z kolei Limanowa (miasto) z wynikiem 40 zł na 1 mieszkańca, natomiast na czwartym miejscu, z kwotą 36 zł, znalazła się gmina Krynica-Zdrój. Kolejne miejsca wśród liderów rankingu, jednakże ze znacznie niższą wartością wydatków na ochronę zdrowia per capita (mieszczącą się w przedziale od 17 zł do 27 zł), zajęły kolejno miasta: Grybów (27 zł) i Gorlice (25 zł) oraz gminy: Muszyna (21 zł), Piwniczna Zdrój (20 zł), Łososina Dolna (18 zł) oraz Tymbark z kwotą 17 zł (blisko trzykrotnie niższą od najwyższej).

Badane jednostki Subregionu Sądeckiego charakteryzowały się znacznym zróżnicowaniem pod względem wysokości wydatków na ochronę zdrowia per capita, także wśród liderów klasyfikacji. Warto zauważyć, że wskaźniki niektórych (nawet „najaktywniejszych” pod względem wysokości wydatków) jednostek wskazywały stosunkowo niskie wartości.

W zakresie dynamiki wzrostu wskaźnika wydatków na ochronę zdrowia w przeliczeniu na 1 mieszkańca na pierwszym miejscu w zestawieniu znalazło się miasto Limanowa (2,29), w którym wartość omawianych wydatków w 2013 roku w stosunku do 2012 wzrosła o 129%. Taki wynik może świadczyć między innymi o zwiększającej się aktywności gminy w zakresie realizacji zadań związanych ochroną zdrowia. Należy także zauważyć, że omawiana gmina, pomimo najwyższego wskaźnika przyrostu, w ogólnej klasyfikacji znalazła się dopiero na trzecim miejscu.

Stosunkowo niższą dynamiką pod względem badanego wskaźnika przyrostu charakteryzowały się gminy: Kamionka Wielka (drugie miejsce z wynikiem 1,31) oraz miasto Grybów (trzecie miejsce z wartością wskaźnika 1,23). Kolejne dwa miejsca w Subregionie Sądeckim zajęły natomiast gminy: Sękowa oraz Niedźwiedź, dla których wartość wydatków na ochronę zdrowia w przeliczeniu na 1 mieszkańca zwiększyła się o ponad 20%. Kolejną (szóstą) pozycję w ogólnej klasyfikacji, z niewiele niższym wskaźnikiem przyrostu, zajęła gmina Łabowa (1,18). Pozostałe miejsca zajęły kolejno gminy: Moszczenica (1,14), Bobowa (1,13), Grybów (1,07), jak również miasto Nowy Sącz ze wskaźnikiem przyrostu wynoszącym 1,06 (o 1,24 niższym od najwyższego).

4.4. Liczba organizacji pozarządowych (fundacje, stowarzyszenia) na 1000 mieszkańców

Rozwój gminy i poprawa warunków życia jej mieszkańców jest nadrzędnym celem działania organów jednostek samorządu terytorialnego. Samorządy traktują współpracę z organizacjami pozarządowymi jako ważny czynnik aktywizacji społecznej, służący lepszej realizacji zadań ustawowo powierzonych gminie, a także rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej.

Organizacje pozarządowe to organizacje obywatelskie, założone przez obywateli lub ich organizacje, działające z własnej inicjatywy w celu realizacji interesu publicznego, a nie dla osiągnięcia zysku. Organizacje pozarządowe są elementem tzw. trzeciego sektora, funkcjonującego obok sektora publicznego (władz, administracji publicznej) oraz rynkowego (biznesu, przedsiębiorczości) i w odróżnieniu od organów publicznych a podobnie jak biznes – są prywatne i powstają z inicjatywy swoich założycieli, ale – w odróżnieniu od biznesu a podobnie jak władze publiczne – działają w interesie publicznym, a nie prywatnym. Jednostki samorządu powinny dążyć do tego, aby jak największa ilość zadań była realizowana przez podmioty mniejsze – wspólnoty lokalne i środowiskowe, w tym lokalne organizacje pozarządowe, co związane jest ściśle z zasadą pomocniczości zapisaną w preambule do Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Wykorzystany w ocenie aktywności gmin Subregionu Sądeckiego wskaźnik, został wyznaczony na podstawie ilorazu liczby organizacji pozarządowych i liczby mieszkańców gminy.

Tab.83. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika
1.	UŚCIE GORLICKIE	61
2.	KRYNICA-ZDRÓJ	48
3.	NOWY SĄCZ	46
4.	LIMANOWA (miasto)	38
5.	GORLICE (miasto)	37
	SĘKOWA	37
7.	TYMBARK	34
8.	MUSZYNA	33
9.	KAMIENICA	31
10.	ŁUŻNA	29

L.p.	Gmina	Dynamika
1.	ŁABOWA	1,44
2.	MOSZCZENICA	1,29
3.	RYTRO	1,24
4.	PIWNICZNA-ZDRÓJ	1,17
5.	CHEŁMIEC	1,13
	LIPINKI	1,13
	STARY SĄCZ	1,13
8.	SŁOPNICE	1,10
9.	BIECZ	1,09
	LIMANOWA (miasto)	1,09

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Tab.84. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Dynamika
1.	UŚCIE GORLICKIE	61		1.	MOSZCZENICA
2.	GORLICE (miasto)	37		2.	LIPINKI
	SĘKOWA	37		3.	BIECZ
4.	ŁUŻNA	29		4.	UŚCIE GORLICKIE
5.	LIPINKI	26		5.	ROPA

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Tab.85. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Dynamika
1.	LIMANOWA (miasto)	38		1.	SŁOPNICE
2.	TYMBARK	34		2.	LIMANOWA (miasto)
3.	KAMIENICA	31		3.	DOBRA
4.	JODŁOWNIK	26		4.	MSZANA DOLNA (miasto)
5.	SŁOPNICE	23			MSZANA DOLNA (gmina)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Tab.86. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Dynamika
1.	KRYNICA-ZDRÓJ	48		1.	ŁABOWA
2.	MUSZYNA	33		2.	RYTRO
3.	PODEGRODZIE	28		3.	PIWNICZNA-ZDRÓJ
4.	PIWNICZNA-ZDRÓJ	27		4.	CHEŁMIEC
5.	RYTRO	26			STARY SĄCZ

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Gminy Subregionu Sądeckiego w 2013 roku charakteryzowały się znacznym zróżnicowaniem pod względem liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców. Wśród wszystkich analizowanych jednostek samorządu terytorialnego pierwsze miejsce zajęła gmina Uście Gorlickie, w przypadku której omawiany wskaźnik kształtował się na poziomie 61. Wysoka wartość wskaźnika może świadczyć o dość dużej aktywności organizacji pozarządowych w życiu społeczno-gospodarczym gminy, jednakże nie można dokonywać w tym względzie jed-

noznacznych interpretacji. Na kolejnej pozycji z równie wysokim wynikiem uplasowała się gmina Krynica Zdrój z wynikiem 48 organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców. Niższym, aczkolwiek znaczącym wskaźnikiem (o 5% niższym od najwyższego), charakteryzowało się miasto Nowy Sącz, zajmując tym samym trzecie miejsce w rankingu z wynikiem 46 organizacji na 1000 mieszkańców. Czwartą pozycję w klasyfikacji z relatywnie niższym wskaźnikiem (38 organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców) zajęła Limanowa (miasto). Następne miejsca w rankingu zajęły: Gorlice (miasto) i gmina Sękowa (piąte miejsce w rankingu z wynikiem 37) oraz kolejno gminy: Tymbark (34), Muszyna (33) i Kamienica (31). Pierwszą dziesiątkę rankingu pod względem liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców zamyka z wynikiem 29 gmina Łużna.

Analiza liczby organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców wykazała, że wszystkie wyróżnione jednostki odznaczały się zarówno wysokim poziomem omawianego wskaźnika, jak i znacznym zróżnicowaniem jego wartości, nawet wśród jednostek znajdujących się w grupie liderów.

Zestawiając dynamikę wzrostu liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców należy zwrócić uwagę, iż na pierwszym miejscu w ogólnym zestawieniu znalazła się gmina Łabowa (1,44), w przypadku której liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców w 2013 roku w odniesieniu do 2012 zwiększyła się o 44%. Warto także zaznaczyć, że omawiana gmina, pomimo najwyższego wskaźnika przyrostu (podobnie, jak jednostki znajdujące się na miejscach od 2-9) – nie znalazła się wśród liderów pod względem omawianego wskaźnika. Relatywnie niższą dynamiką pod względem przyrostu wskaźnika charakteryzowały się gminy: Moszczenica (drugie miejsce z wynikiem 1,29) oraz Rytro (trzecie miejsce ze wynikiem 1,24). Czwarte miejsce w subregionie zajęła gmina Piwniczna Zdrój, w której liczba organizacji pozarządowych w odniesieniu do 1000 mieszkańców zwiększyła się o 17%. Pozostałe miejsca pod względem przyrostu omawianego wskaźnika zajęły kolejno gminy: Chełmiec, Lipinki oraz Stary Sącz (1,13), jak również Słopnice (1,10) oraz Biecz i Limanowa (1,09), która jako jedyna jednostka będąca w gronie liderów pod względem wskaźnika dynamiki, znalazła się również w gronie liderów pod względem liczby organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców.

4.5. Wpływy z PIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)

Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego dochodami własnymi jednostek są między innymi, udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) Wysokość udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych od podatników tego podatku, zamieszkałych na obszarze gminy, wynosi 39,34%. Udział gmin we wpływach z PIT zmniejsza się o liczbę punktów procentowych odpowiadających iloczynowi 3,81 punktu procentowego i wskaźnika obliczonego łącznie dla całego kraju. Wskaźnik ten, ustala się dzieląc liczbę mieszkańców przyjętych przed dniem 1 stycznia 2004 r. do domów pomocy społecznej (DPS), według stanu na dzień 30 czerwca roku bazowego, przez liczbę mieszkańców przyjętych przed dniem 1 stycznia 2004 r. według stanu na dzień 31 grudnia 2003 r.

Wpływy z PIT per capita to wysokość dochodów z tytułu PIT przypadająca na jednego mieszkańca gminy.

Tab.87. Wpływy z podatki PIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	NOWY SĄCZ	864	1.	SŁOPNICE	1,35
2.	LIMANOWA (miasto)	821	2.	UŚCIE GORLICKIE	1,24
3.	CHEŁMIEC	545	3.	KAMIENICA	1,22
4.	GORLICE (miasto)	520	4.	NIEDŹWIEDŹ	1,21
5.	KRYNICA-ZDRÓJ	450	5.	BOBOWA	1,18
6.	MSZANA DOLNA (miasto)	442	5.	PIWNICZNA-ZDRÓJ	1,18
7.	LIMANOWA (gmina)	426	7.	STARY SĄCZ	1,17
8.	MUSZYNA	394	8.	ŁUŻNA	1,15
9.	NAWOJOWA	392	9.	KORZENNA	1,14
10.	KAMIONKA WIELKA	385	10.	SĘKOWA	1,13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.88. Wpływy z podatki PIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	GORLICE (miasto)	520	1.	UŚCIE GORLICKIE	1,24
2.	GORLICE (gmina)	361	2.	BOBOWA	1,18
	UŚCIE GORLICKIE	361	3.	ŁUŻNA	1,15
4.	LIPINKI	324	4.	SĘKOWA	1,13
5.	SĘKOWA	320		ROPA	1,13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.89. Wpływy z podatki PIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	LIMANO/WA (miasto)	821	1.	SŁOPNICE	1,35
2.	MSZANA DOLNA (miasto)	442	2.	KAMIENICA	1,22
3.	LIMANOWA (gmina)	426	3.	NIEDŹWIEDŹ	1,21
4.	TYMBARK	382	4.	DOBRA	1,11
5.	JODŁOWNIK	338	5.	LASKOWA	1,08

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.90. Wpływy z podatki PIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	CHELMIEC	545	1.	PIWNICZNA-ZDRÓJ	1,18
2.	KRYNICA-ZDRÓJ	450	2.	STARY SĄCZ	1,17
3.	MUSZYNA	394	3.	KORZENNA	1,14
4.	NAWOJOWA	392	4.	GRÓDEK NAD DUNAJCEM	1,10
5.	KAMIONKA WIELKA	385	5.	GRYBÓW (gmina)	1,09

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Największe wpływy z PIT per capita w 2013 roku wykazało miasto Nowy Sącz, gdzie wpływy z PIT na mieszkańca wyniosły 864 zł. Nieznacznie niższe wpływy z PIT na mieszkańca odnotowano w Limanowej (miasto). Większa różnica pojawiła się między drugim a trzecim miejscem, które uzyskała gmina Chełmiec. Kolejne miejsca to: Gorlice (miasto), Krynica-Zdrój, Mszana Dolna (miasto), Limanowa, Muszyna, Nawojowa oraz Kamionka Wielka. Różnica pomiędzy pierwszym a ostatnim miejscem w subregionie wyniosła 703 zł. Analizując dynamikę tego wskaźnika można zauważyć, że wszystkie gminy, które znalazły się w pierwszej dziesiątce, osiągnęły dynamikę przekraczającą 1. Największą dynamiką tego wskaźnika cechowały się gminy, które nie pojawiły się w pierwszej dziesiątce zestawienia uwzględniającego wpływy z PIT na mieszkańca. Są to gminy: Słopnice, Uście Gorlickie, Kamienica, Niedźwiedź, Bobowa, Piwniczna-Zdrój, Stary Sącz, Łuzna, Korzenna oraz Sękowa.

4.6. Wskaźnik komputeryzacji szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych (Liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu)

Według definicji słownikowej „komputeryzacja” to stosowanie komputerów na coraz większą skalę, wprowadzanie komputerów i sieci komputerowych do kolejnych instytucji, przedsiębiorstw lub gałęzi przemysłu²⁰. Komputer stał się nieodłącznym elementem codziennego życia. Jednym z zasadniczych zadań współczesnej szkoły jest przygotowanie uczniów do życia w społeczeństwie informacyjnym. Don Tapscott wyróżnia osiem cech, na które należy zwrócić tworząc współczesną edukację. Wskazuje na: wolność, dopasowanie swoich potrzeb, baczną obserwację, wiarygodność, współpracę, rozrywkę, szybkie tempo, innowacyjność²¹. Komputeryzacja i informatyzacja szkolnictwa ukierunkowana jest na aktywne, twórcze i efektywne uczenie się. Jako uzasadnienie podejmowanych inicjatyw dążących do coraz większej komputeryzacji i informatyzacji szkolnictwa można przedstawić następujące argumenty. Po pierwsze, z prognoz zawartych w raporcie powołanej przez UNESCO Komisji ds. Edukacji dla XXI wieku pt. Edukacja: jest

20 K. Bondyra, D. Postaremczak, A. Świdorska, „Cyfrowa Szkoła Zawodowa”, Wydawnictwo M-Druk, Kraków 2013, s. 56.

21 D. Tapscott, „Cyfrowa dorosłość. Jak pokolenie sieci zmienia nasz świat”, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2010, s. 139-176.

w niej ukryty skarb (ang. Learning: the Treasure Within) wynika, że w 2020 r. wiedza będzie się w pełni odnawiać w przeciętnych dyscyplinach naukowych i technologiach co 76 dni. Po drugie, w efekcie dynamicznego rozwoju społeczeństwa informacyjnego, w szczególności doskonalenia umiejętności informatycznych dzieci i młodzieży, w połączeniu z samorządowymi programami rozwijania kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie stosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych, młodzież w coraz większym stopniu oczekiwać będzie bardziej elastycznych i atrakcyjnych wizualnie form nauki zawodu²².

W zestawieniu wykorzystano wskaźnik przedstawiony jest jako liczba uczniów przypadająca na jeden komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów.

Tab.91. Liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	UŚCIE GORLICKIE	5,30	1.	NIEDŹWIEDŹ	0,58
2.	MOSZCZENICA	5,47	2.	KAMIENICA	0,65
3.	JODŁOWNIK	6,33	3.	MUSZYNA	0,79
4.	RYTRO	6,76	4.	KAMIONKA WIELKA	0,80
5.	ŁUŻNA	6,85	5.	KRYNICA-ZDRÓJ	0,87
6.	KAMIONKA WIELKA	7,92	6.	LIPINKI	0,90
7.	LIPINKI	8,28	7.	GRYBÓW (miasto)	0,92
8.	MSZANA DOLNA (gmina)	8,30		CHEŁMIEC	0,92
9.	ŁOSOSINA DOLNA	8,57		SĘKOWA	0,92
10.	BOBOWA	8,64	10.	MOSZCZENICA	0,93

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Tab.92. Liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	UŚCIE GORLICKIE	5,30	1.	LIPINKI	0,90
2.	MOSZCZENICA	5,47	2.	SĘKOWA	0,92
3.	ŁUŻNA	6,85	3.	MOSZCZENICA	0,93
4.	LIPINKI	8,28	4.	GORLICE (miasto)	0,94
5.	BOBOWA	8,64	5.	UŚCIE GORLICKIE	0,95
				BOBOWA	0,95

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

²² K. Bondyra, H. Dolata, D. Postaremczak (red.), „E-podręczniki w szkolnictwie zawodowym. Luka w systemie edukacji”, Wydawnictwo M-Druk, Poznań 2012, s. 8-10.

Tab.93 Liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	JODŁOWNIK	6,33	1.	NIEDŹWIEDŹ	0,58
2.	MSZANA DOLNA (gmina)	8,30	2.	KAMIENICA	0,65
3.	ŁUKOWICA	8,77	3.	MSZANA DOLNA (gmina)	0,94
4.	NIEDŹWIEDŹ	9,11		DOBRA	0,94
5.	KAMIENICA	9,27		SŁOPNICE	0,94
				LIMANOWA (gmina)	0,94

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Tab.94. Liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	RYTRO	6,76	1.	MUSZYNA	0,79
2.	KAMIONKA WIELKA	7,92	2.	KAMIONKA WIELKA	0,80
3.	ŁOSOSINA DOLNA	8,57	3.	KRYNICA-ZDRÓJ	0,87
4.	CHELMIEC	8,84	4.	GRYBÓW (miasto)	0,92
5.	KRYNICA-ZDRÓJ	8,86		CHELMIEC	0,92

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Analizując liczbę uczniów przypadających na jeden komputer z dostępem do Internetu można zauważyć, duże zróżnicowanie tegoż wskaźnika (od 5,30 do 33,85). Średnia wartość dla Polski w badanym okresie wynosiła w 11,91, a dla województwa małopolskiego 12,53. Warto podkreślić, iż dwadzieścia dziewięć z trzydziestu dziewięciu badanych jednostek (74,4%) uzyskało wynik lepszy od powyższych. Pierwsze miejsce zajęła gmina Uście Gorlickie. Kolejne miejsca w czołówce zdobyły gminy: Moszczenica (5,47), Jodłownik (6,33) i Rytro (6,76). W Pierwszej dziesiątce uplasowały się ponadto następujące jednostki: Łuzna, Kamionka Wielka, Lipinki, Mszana Dolna, Łososina Dolna oraz Bobowa.

Dokonując analizy dynamiki zauważyć można, że w 31 badanych jednostkach wartość wskaźnika była niższa niż 1, co oznacza pozytywne zmiany, czyli zmniejszenie liczby uczniów przypadających na jeden komputer z dostępem do Internetu. Najlepszy kierunek zmian wykazała gmina Niedźwiedź (0,58), a tuż za nią uplasowała się gmina Kamienica (0,65) i Muszyna (0,79). Wśród gmin, w których zaobserwowano najbardziej korzystne zmiany, znalazły się również gminy: Kamionka Wielka, Krynica-Zdrój, Lipinki, Grybów (miasto), Chełmiec, Sękowa oraz Moszczenica.

4.7. Wyniki sprawdzianów w szóstej klasie szkoły podstawowej oraz egzaminów gimnazjalnych według miejsca zamieszkania

Wyniki egzaminów w klasach szóstych oraz gimnazjalnych stały się, obok innych czynników, podstawą oceny jakości pracy szkoły. Istotne jest to, że podmiotami opiniotwórczymi są różni odbiorcy, więc ocena jakości pracy szkoły dokonywana jest na różnych poziomach. Głównymi podmiotami tworzącymi opinie są uczniowie, ich rodzice, nauczyciele oraz inni decydenci. Ocena dokonywana jest w skali indywidualnej – ucznia, szkoły, jak i społecznej – regionu, w którym szkoła się znajduje.

Analiza wyników egzaminów ukierunkowana jest na przyszłość. Stanowi bowiem jedną z podstaw dokonywania wyboru – w aspekcie programu nauczania – metod pracy nauczycieli, czyli decyduje o strategii przyjmowanej przez szkołę. Upraszczając, skoro wyniki egzaminów zewnętrznych stanowią podstawę opinii o szkole, to, aby szkoła uzyskała pozytywną ocenę w zakresie swej skuteczności, musi się starać o wysoką liczbę punktów w egzaminach zewnętrznych. Dzięki wprowadzeniu jednolitych egzaminów dla szóstoklasistów i gimnazjalistów, oraz sposobu prezentacji wyników przez okręgowe komisje egzaminacyjne można porównać wyniki osiągane przez uczniów w „swoich” szkołach, a także według miejsca zamieszkania. Można zestawiać wyniki na poziomie województw, powiatów, a także, co jest istotne w tym opracowaniu, na poziomie gmin. Wskaźnik wykorzystany w niniejszej analizie jest definiowany jako średni procent uzyskanych punktów egzaminu w klasie szóstej oraz gimnazjum.

Tab.95. Wyniki sprawdzianów w szóstej klasie szkoły podstawowej oraz egzaminów gimnazjalnych i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika
1.	ŁUKOWICA	65,69
2.	KAMIONKA WIELKA	64,80
3.	PODEGRODZIE	64,61
4.	LIMANOWA (miasto)	64,49
5.	NOWY SĄCZ	62,10
6.	GORLICE (miasto)	61,81
7.	KRYNICA-ZDRÓJ	60,39
8.	BIECZ	60,36
9.	GORLICE (gmina)	59,99
10.	ŁĄCKO	59,67

L.p.	Gmina	Dynamika
1.	LASKOWA	1,16
2.	MUSZYNA	1,12
3.	ŁUKOWICA	1,11
4.	KAMIONKA WIELKA	1,08
5.	LIMANOWA (gmina)	1,07
	PIWNICZNA-ZDRÓJ	1,07
7.	BIECZ	1,06
	DOBRA	1,06
	ŁĄCKO	1,06
10.	KRYNICA-ZDRÓJ	1,05

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z OKE.

Tab.96. Wyniki sprawdzianów w szóstej klasie szkoły podstawowej oraz egzaminów gimnazjalnych i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	GORLICE (miasto)	61,81	1.	BIECZ	1,06
2.	BIECZ	60,36	2.	GORLICE (miasto)	1,04
3.	GORLICE (gmina)	59,99	3.	GORLICE (gmina)	1,02
4.	ROPA	56,79		ROPA	1,02
5.	MOSZCZENICA	55,78	5.	BOBOWA	1,01

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z OKE.

Tab.97. Wyniki sprawdzianów w szóstej klasie szkoły podstawowej oraz egzaminów gimnazjalnych i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	ŁUKOWICA	65,69	1.	LASKOWA	1,16
2.	LIMANOWA (miasto)	64,49	2.	ŁUKOWICA	1,11
3.	LIMANOWA (gmina)	59,51	3.	LIMANOWA (gmina)	1,07
4.	LASKOWA	59,47	4.	DOBRA	1,06
5.	SŁOPNICE	58,03	5.	MSZANA DOLNA (gmina)	1,04
				LIMANOWA miasto	1,04

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z OKE.

Tab.98. Wyniki sprawdzianów w szóstej klasie szkoły podstawowej oraz egzaminów gimnazjalnych i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	KAMIONKA WIELKA	64,80	1.	MUSZYNA	1,12
2.	PODEGRODZIE	64,61	2.	KAMIONKA WIELKA	1,08
3.	KRYNICA-ZDRÓJ	60,39	3.	PIWNICZNA-ZDRÓJ	1,07
4.	ŁĄCKO	59,67	4.	ŁĄCKO	1,06
5.	GRÓDEK NAD DUNAJCEM	59,40	5.	KRYNICA-ZDRÓJ	1,05

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z OKE.

Gminy powiatów gorlickiego, limanowskiego, nowosądeckiego oraz miasto Nowy Sącz w roku 2013 charakteryzowały się dużym zróżnicowaniem wskaźnika wyników sprawdzianów w klasie VI i gimnazjum. W odniesieniu do wszystkich badanych jednostek wartości omawiane-

go wskaźnika mieściły się w przedziale od 49,66% do 65,69%. Wskaźnik przedstawia średni procent uzyskanych punktów w sprawdzianach. Średnia wskaźnika dla Polski w 2013 roku wynosiła 59,43%, natomiast dla województwa małopolskiego 61,81%. Dwanaście jednostek uzyskało wynik lepszy od średniej krajowej, natomiast wynik wyższy niż średnia dla województwa osiągnęło sześć gmin.

Pierwsze miejsce pod względem wartości omawianego wskaźnika zajęła gmina Łukowica, w przypadku której omawiany wskaźnik kształtował się na poziomie 65,69%. Drugie miejsce, z wynikiem 64,80%, zajęła gmina Kamionka Wielka, a trzecie gmina Podegrodzie (64,61%). Ponadto pierwsza „dziesiątkę” zestawienia uzupełniły takie gminy jak: Limanowa (miasto), Nowy Sącz, Gorlice (miasto), Krynica-Zdrój, Biecz, Gorlice (gmina) oraz Łącko. Wyniki tych jednostek były lepsze od średniej krajowej.

Porównując kształtowanie się wskaźnika (w porównaniu do roku 2012), można zauważyć, że najkorzystniejsze zmiany nastąpiły w gminie Laskowa. Tam wskaźnik średniego procentu uzyskanych punktów zwiększył się o 16%. W gminach: Muszyna i Łukowica, które stanowią pierwszą trójkę pod względem dynamiki zmian, można zaobserwować wzrost wskaźnika powyżej 10%. Do grupy jednostek o najlepszej dynamice zmian analizowanego wskaźnika weszły także gminy: Kamionka Wielka (1,08), Limanowa (1,07), Piwniczna – Zdrój (1,07), Biecz (1,06), Dobra (1,06), Łącko (1,06) i Krynica-Zdrój (1,05).

5. Wskaźniki dodatkowe

5.1. Wskaźnik samofinansowania

Wskaźnik samofinansowania informuje, w jakim stopniu gmina finansuje inwestycje środkami własnymi, czyli jaka jest jej zdolność do samofinansowania. Z metodologicznego punktu widzenia, wskaźnik samofinansowania jest relacją sumy nadwyżki operacyjnej oraz dochodów majątkowych do wydatków majątkowych (inwestycyjnych). Jeżeli wartość omawianego wskaźnika jest równa 1 – oznacza to, że jednostka samorządu terytorialnego ma możliwość finansować z własnych środków wszystkie przedsięwzięcia inwestycyjne. W sytuacji, kiedy wskaźnik samofinansowania przyjmuje wartość mniejszą od 1, środki finansowe przeznaczone na działania inwestycyjne podejmowane przez gminę pochodzą ze źródeł zewnętrznych. Wartość taka informuje także o poziomie finansowania działalności rozwojowej z własnych środków. Z kolei, gdy współczynnik samofinansowania jest większy od 1, wówczas wartość tej nadwyżki obrazuje pozostający do wykorzystania własny potencjał finansowy, który gmina może przeznaczyć na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych.

Dokonując interpretacji wskaźnika samofinansowania należy zwrócić uwagę na dwie zależności. Mianowicie: im wyższa jest wartość relacji sumy nadwyżki operacyjnej oraz dochodów majątkowych do wydatków majątkowych (inwestycyjnych), tym mniejsze ryzyko utraty płynności finansowej w związku z nadmiernymi kosztami obsługi zadłużenia. Jednakże wysoka wartość wskaźnika może również świadczyć o niskim poziomie realizowanych inwestycji w stosunku do własnych możliwości.

Biorąc pod uwagę przedmiot niniejszego opracowania, którym jest ocena aktywności gmin Subregionu Sądeckiego, należałoby wziąć pod uwagę drugą z wymienionych interpretacji, która w tej sytuacji opierać się będzie na założeniu, że aktywność określa stopień uczestnictwa organów jednostki samorządu terytorialnego w procesie podejmowania przedsięwzięć rozwojowych, w tym także inwestycyjnych, jak również poziom uczestnictwa w lokalnym życiu gospodarczym. W tym rozumieniu niska wartość wskaźnika samofinansowania oznaczać będzie maksymalizowanie aktywności danej jednostki poprzez wykorzystanie wszelkich możliwości w zakresie podejmowanych przedsięwzięć inwestycyjnych. Niemniej jednak, należy wziąć pod uwagę pewne ograniczenia, którymi są tzw. limity zadłużenia (60%) oraz obsługi długu (15%). Wobec tego najwyższą aktywność będą wykazywały gminy z najniższą wartością omawianego wskaźnika, jeśli nie przekroczą ustawowo wskazanych limitów. Zatem niskich wartości wskaźnika samofinansowania nie można jednoznacznie uznawać za niewłaściwe. Z kolei wysoka wartość wskaźnika samofinansowania może wskazywać na pozostający w gminie potencjał do podejmowania działalności inwestycyjnej lub o pewnej bierności organów gminnych.

Analizując wskaźnik samofinansowania warto przyrzeć się składowym dochodom majątkowych (dotacje, środki otrzymane na inwestycje, dochody ze sprzedaży majątku, dochody z tytułu przekształcenia prawa użytkowego w prawo własności), które stanowią pochodną aktywności jst i są wykorzystywane do obliczenia wartości omawianej relacji. Należy zauważyć, że wartość wskaźnika samofinansowania zwiększa się wówczas, gdy zwiększają się dochody majątkowe. W związku z tym twierdzenie wskazujące na wyższą aktywność jednostek, dla których wartość omawianego wskaźnika jest mniejsza (według drugiej interpretacji) – wydaje się dyskusyjne.

W celu dokonania obiektywnej oceny wskaźnika samofinansowania, należy zatem omówić pierwszą z interpretacji. Według niej – im wyższa jest relacja nadwyżki operacyjnej i dochodów majątkowych do wartości wydatków majątkowych - tym mniejsze ryzyko utraty płynności finansowej w związku z nadmiernymi kosztami obsługi zadłużenia. Wysoka wartość wskaźnika, określając zatem poziom bezpieczeństwa finansowego gminy, jest korzystna z punktu widzenia oceny jej kondycji finansowej. Jednakże przedmiotem niniejszego opracowania jest aktywność a nie ocena sytuacji finansowej. Wysoka wartość wskaźnika decyduje zatem o wysokim zaangażowaniu własnych środków w finansowanie działalności inwestycyjnej, a tym samym mniejszym wykorzystaniu zewnętrznych źródeł finansowania, co z kolei jest bezpieczne z punktu widzenia finansów lokalnych. Niemniej jednak, jeżeli dana jednostka finansuje projekty inwestycje z własnych środków, oznacza to, że nie dąży ona do pełnego wykorzystania dostępnych źródeł finansowania, a tym samym do jej rozwoju. Widoczne jest to szczególnie w sytuacji korzystania przez gminy środków unijnych, których istotna część opiera się na zasadzie refundacji kosztów, stwarzając konieczność korzystania z zewnętrznych źródeł finansowania w celu sfinansowania inwestycji. Biorąc pod uwagę dwie interpretacje w odniesieniu wskaźnika samofinansowania, podjęto decyzję, że przedstawiana w opracowaniu relacja sumy nadwyżki operacyjnej oraz dochodów majątkowych do wydatków majątkowych (inwestycyjnych) nie będzie uwzględniana w końcowej ocenie aktywności gmin Subregionu Sądeckiego. Z uwagi na informacyjny charakter zestawienia, poszczególne jednostki uszeregowano alfabetycznie.

Tab.99. Wskaźnik samofinansowania i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika
1.	BIECZ	1,11
2.	BOBOWA	1,62
3.	CHEŁMIEC	0,64
4.	DOBRA	0,84
5.	GORLICE (gmina)	1,03
6.	GORLICE (miasto)	0,95
7.	GRÓDEK NAD DUNAJCEM	0,60
8.	GRYBÓW (gmina)	1,25
9.	GRYBÓW (miasto)	0,35
10.	JODŁOWNIK	0,99
11.	KAMIENICA	0,69
12.	KAMIONKA WIELKA	1,10
13.	KORZENNA	0,70
14.	KRYNICA-ZDRÓJ	1,41
15.	LASKOWA	2,27
16.	LIMANOWA (gmina)	0,81
17.	LIMANOWA (miasto)	0,68
18.	LIPINKI	0,93
19.	ŁABOWA	1,48
20.	ŁĄCKO	1,03
21.	ŁOSOSINA DOLNA	0,96
22.	ŁUKOWICA	0,69
23.	ŁUŻNA	2,24
24.	MOSZCZENICA	1,51
25.	MSZANA DOLNA (gmina)	0,75
26.	MSZANA DOLNA (miasto)	0,96
27.	MUSZYNA	0,93
28.	NAWOJOWA	1,35
29.	NIEDŹWIEDŹ	1,03
30.	NOWY SĄCZ	0,82
31.	PIWNICZNA-ZDRÓJ	0,89
32.	PODEGRODZIE	1,21
33.	ROPA	1,22
34.	RYTRO	12,01
35.	SĘKOWA	1,39
36.	SŁOPNICE	1,31

L.p.	Gmina	Dynamika
1.	BIECZ	0,99
2.	BOBOWA	2,28
3.	CHEŁMIEC	0,56
4.	DOBRA	1,23
5.	GORLICE (gmina)	1,23
6.	GORLICE (miasto)	1,21
7.	GRÓDEK NAD DUNAJCEM	0,76
8.	GRYBÓW (gmina)	1,10
9.	GRYBÓW (miasto)	0,40
10.	JODŁOWNIK	0,80
11.	KAMIENICA	0,72
12.	KAMIONKA WIELKA	1,38
13.	KORZENNA	0,56
14.	KRYNICA-ZDRÓJ	2,32
15.	LASKOWA	2,31
16.	LIMANOWA (gmina)	0,73
17.	LIMANOWA (miasto)	0,68
18.	LIPINKI	1,11
19.	ŁABOWA	0,73
20.	ŁĄCKO	0,69
21.	ŁOSOSINA DOLNA	1,11
22.	ŁUKOWICA	0,89
23.	ŁUŻNA	2,15
24.	MOSZCZENICA	1,30
25.	MSZANA DOLNA (gmina)	0,29
26.	MSZANA DOLNA (miasto)	0,93
27.	MUSZYNA	0,93
28.	NAWOJOWA	0,77
29.	NIEDŹWIEDŹ	1,73
30.	NOWY SĄCZ	0,76
31.	PIWNICZNA-ZDRÓJ	1,43
32.	PODEGRODZIE	1,22
33.	ROPA	1,23
34.	RYTRO	38,01
35.	SĘKOWA	1,16
36.	SŁOPNICE	0,93

37.	STARY SĄCZ	0,85
38.	TYMBARK	0,70
39.	UŚCIE GORLICKIE	1,09

37.	STARY SĄCZ	0,86
38.	TYMBARK	0,81
39.	UŚCIE GORLICKIE	1,44

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Analiza wskaźnika samofinansowania, określającego zdolność gminy do samodzielnego finansowania lokalnych przedsięwzięć inwestycyjnych, wykazała, iż w 2013 roku mieścił się on w przedziale od 0,35 do 12,1. Można zatem stwierdzić, iż gminy wchodzące w skład Subregionu Sądeckiego cechowało znaczne zróżnicowanie pod względem stopnia finansowania działań prorozwojowych ze środków własnych tych jednostek. Jednakże, z uwagi na przedstawione w opracowaniu problemy interpretacyjne, autorzy niniejszego rankingu nie podjęli się dokonywania oceny obliczonych wskaźników samofinansowania. Nie można bowiem jednoznacznie odpowiedzieć na pytanie, czy niska wartość wskaźnika będzie korzystna dla danej gminy, czy też nie.

5.2. Wskaźnik zadłużenia i wskaźnik obsługi zadłużenia

Wskaźniki zadłużenia zostały wprowadzone przede wszystkim w celu zabezpieczenia płynnego funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego. Wyróżnić można dwa wskaźniki o charakterze ilościowym limitujące zarówno poziom ogólnego zadłużenia jednostki, jak i wielkość wydatków, które w danym roku budżetowym mogą zostać przeznaczone na obsługę zadłużenia danej jednostki.

W myśl przepisów ustawy o finansach publicznych jednostki samorządu terytorialnego mogą finansować deficyt budżetowy, rozumiany jako różnica pomiędzy wydatkami a dochodami, przychodami pochodzącymi ze sprzedaży papierów wartościowych wyemitowanych przez jednostkę, kredytów, pożyczek, prywatyzacji majątku jednostki, nadwyżki budżetu z lat wcześniejszych, jak również wolnych środków rozumianych jako nadwyżka środków pieniężnych na rachunku bieżącym wynikająca z rozliczeń przychodów z lat wcześniejszych²³. Trzy pierwsze z przywołanych możliwości finansowania deficytu związane są z zaciąganiem przez jednostki samorządu terytorialnego długu, będącego częścią państwowego długu publicznego. Nie jest to istotny udział, jednakże sam fakt współtworzenia globalnego długu państwa oznacza, że wszelkie regulacje odnoszące się do państwowego długu publicznego, między innymi konsekwencje przekroczenia ustalonych prawem bezpiecznych limitów, uderzają także i w jednostki samorządu. Z punktu widzenia jednak pojedynczych jednostek kluczową rolę w obszarze długu publicznego odgrywają wspomniane wcześniej wskaźniki ustalające bezpośrednie limity dla wszystkich jednostek.

Łączna kwota długu na koniec rok budżetowego nie może przekroczyć 60% dochodów jednostki. Ponadto ustawodawca wskazał, iż łączna kwota przypadających w danym roku budżetowym: spłat rat kredytów i pożyczek wraz z odsetkami, wykup papierów wartościowych wraz z należnymi odsetkami i dyskontem, potencjalnych kwot wynikających z udzielonych przez jednostki samorządu terytorialnego poręczeń gwarancji nie może przekroczyć 15% planowanych na dany rok budżetowy dochodów jednostki samorządu terytorialnego. Natomiast gdy relacja państwo-

wego długu publicznego do produktu krajowego brutto (PKB) przekroczy 55%, dopuszczalne zadłużenie obniża się do 12% z wyjątkiem zobowiązań zaciągniętych przed ogłoszeniem tej relacji. Ustawodawca określił, iż wydatki na obsługę zadłużenia nie mogą przekroczyć 15% dochodów ogółem. Do wydatków na obsługę zadłużenia zalicza się spłaty kapitału wraz z odsetkami oraz potencjalne spłaty wynikające z wystawionych gwarancji i poręczeń.

Równocześnie wielkości wskaźników uzyskane przez poszczególne jednostki nie stanowią podstawy porównań wartościujących (lepszego-gorszy), ze względu na przyjęty sposób oceny wskazujący, że dopóki wartości poszczególnych wskaźników mieszczą się w przyjętych limitach, sytuację jednostki należy traktować jako stabilną. Z punktu widzenia celu niniejszego opracowania niemożliwym jest więc wykorzystanie któregokolwiek ze „wskaźników zadłużenia” do oceny działalności władz lokalnych. Wskaźniki zadłużenia oraz obsługi długu przestały obowiązywać z końcem 2013 roku. Od 2014 roku jedynym ograniczeniem zaciągania długu przez jednostki samorządu terytorialnego będzie tzw. indywidualny wskaźnik zadłużenia (IWZ).

Tab.100. Wskaźnik zadłużenia (w %) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika
1.	BIECZ	66,19
2.	BOBOWA	14,58
3.	CHEŁMIEC	14,86
4.	DOBRA	46,87
5.	GORLICE (gmina)	21,66
6.	GORLICE (miasto)	39,88
7.	GRÓDEK NAD DUNAJCEM	44,94
8.	GRYBÓW (gmina)	0,00
9.	GRYBÓW (miasto)	48,16
10.	JODŁOWNIK	53,15
11.	KAMIENICA	7,66
12.	KAMIONKA WIELKA	16,97
13.	KORZENNA	9,19
14.	KRYNICA-ZDRÓJ	49,98
15.	LASKOWA	47,10
16.	LIMANOWA (gmina)	34,20
17.	LIMANOWA (miasto)	34,14
18.	LIPINKI	29,43
19.	ŁABOWA	20,62
20.	ŁĄCKO	35,83
21.	ŁOSOSINA DOLNA	29,32
22.	ŁUKOWICA	10,96
23.	ŁUŻNA	28,08

L.p.	Gmina	Dynamika
1.	BIECZ	1,74
2.	BOBOWA	0,65
3.	CHEŁMIEC	1,60
4.	DOBRA	0,96
5.	GORLICE (gmina)	0,95
6.	GORLICE (miasto)	0,94
7.	GRÓDEK NAD DUNAJCEM	1,10
8.	GRYBÓW (gmina)	-
9.	GRYBÓW (miasto)	1,85
10.	JODŁOWNIK	1,12
11.	KAMIENICA	2,31
12.	KAMIONKA WIELKA	0,88
13.	KORZENNA	3,75
14.	KRYNICA-ZDRÓJ	0,99
15.	LASKOWA	0,82
16.	LIMANOWA (gmina)	1,07
17.	LIMANOWA (miasto)	1,22
18.	LIPINKI	1,08
19.	ŁABOWA	0,74
20.	ŁĄCKO	0,89
21.	ŁOSOSINA DOLNA	1,02
22.	ŁUKOWICA	5,14
23.	ŁUŻNA	0,93

24.	MOSZCZENICA	45,63
25.	MSZANA DOLNA (gmina)	32,93
26.	MSZANA DOLNA (miasto)	22,40
27.	MUSZYNA	46,59
28.	NAWOJOWA	3,37
29.	NIEDŹWIEDŹ	39,14
30.	NOWY SĄCZ	22,10
31.	PIWNICZNA-ZDRÓJ	51,42
32.	PODEGRODZIE	8,39
33.	ROPA	4,88
34.	RYTRO	67,68
35.	SĘKOWA	33,03
36.	SŁOPNICE	6,88
37.	STARY SĄCZ	4,78
38.	TYMBARK	34,02
39.	UŚCIE GORLICKIE	52,92

24.	MOSZCZENICA	0,97
25.	MSZANA DOLNA (gmina)	1,10
26.	MSZANA DOLNA (miasto)	0,89
27.	MUSZYNA	0,95
28.	NAWOJOWA	0,47
29.	NIEDŹWIEDŹ	0,90
30.	NOWY SĄCZ	1,00
31.	PIWNICZNA-ZDRÓJ	1,06
32.	PODEGRODZIE	0,62
33.	ROPA	0,85
34.	RYTRO	0,95
35.	SĘKOWA	1,10
36.	SŁOPNICE	0,55
37.	STARY SĄCZ	0,73
38.	TYMBARK	1,32
39.	UŚCIE GORLICKIE	0,96

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Analizując wielkość wskaźnika ogólnego zadłużenia wśród gmin Subregionu Sądeckiego można zauważyć, że wykazuje on bardzo duże zróżnicowanie. Obok jednostek, które osiągnęły wartości minimalne (Grybów, Nawojowa, Ropa), pojawiają się także i te, które uzyskały wartości bardzo wysokie przekraczające przyjęty próg 60%. Są to gminy: Biecz i Rytro.

Pewną analogię można zaobserwować w przypadku wskaźnika obsługi zadłużenia. Najniższe wartości tego wskaźnika wykazały gminy: Chełmiec, Grybów, Kamienica, Korzenna, Łukowica i Stary Sącz. Są jednak i takie gminy (Dobra, Rytro), w których został przekroczony limit 15%.

Tab.101. Wskaźnik obsługi długu (w %) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika
1.	BIECZ	14,42
2.	BOBOWA	9,61
3.	CHEŁMIEC	2,23
4.	DOBRA	16,60
5.	GORLICE (gmina)	4,97
6.	GORLICE (miasto)	7,74
7.	GRÓDEK NAD DUNAJCEM	7,21
8.	GRYBÓW (gmina)	0,00
9.	GRYBÓW (miasto)	6,25
10.	JODŁOWNIK	11,00
11.	KAMIENICA	0,42

L.p.	Gmina	Dynamika
1.	BIECZ	0,95
2.	BOBOWA	0,72
3.	CHEŁMIEC	1,30
4.	DOBRA	0,99
5.	GORLICE (gmina)	0,87
6.	GORLICE (miasto)	0,96
7.	GRÓDEK NAD DUNAJCEM	0,89
8.	GRYBÓW (gmina)	-
9.	GRYBÓW (miasto)	5,06
10.	JODŁOWNIK	0,80
11.	KAMIENICA	1,00

12.	KAMIONKA WIELKA	2,41
13.	KORZENNA	1,18
14.	KRYNICA-ZDRÓJ	10,91
15.	LASKOWA	12,18
16.	LIMANOWA (gmina)	9,62
17.	LIMANOWA (miasto)	7,33
18.	LIPINKI	3,26
19.	ŁABOWA	5,64
20.	ŁĄCKO	12,03
21.	ŁOSOSINA DOLNA	6,84
22.	ŁUKOWICA	0,31
23.	ŁUŻNA	5,78
24.	MOSZCZENICA	11,44
25.	MSZANA DOLNA (gmina)	5,85
26.	MSZANA DOLNA (miasto)	5,68
27.	MUSZYNA	11,18
28.	NAWOJOWA	4,15
29.	NIEDŹWIEDŹ	11,34
30.	NOWY SĄCZ	12,86
31.	PIWNICZNA-ZDRÓJ	5,72
32.	PODEGRODZIE	6,35
33.	ROPA	3,16
34.	RYTRO	16,17
35.	SĘKOWA	13,87
36.	SŁOPNICE	4,97
37.	STARY SĄCZ	1,71
38.	TYMBARK	6,01
39.	UŚCIE GORLICKIE	10,12

12.	KAMIONKA WIELKA	0,36
13.	KORZENNA	1,17
14.	KRYNICA-ZDRÓJ	2,18
15.	LASKOWA	1,43
16.	LIMANOWA (gmina)	0,72
17.	LIMANOWA (miasto)	1,00
18.	LIPINKI	0,47
19.	ŁABOWA	0,74
20.	ŁĄCKO	1,02
21.	ŁOSOSINA DOLNA	1,76
22.	ŁUKOWICA	0,56
23.	ŁUŻNA	0,74
24.	MOSZCZENICA	0,78
25.	MSZANA DOLNA (gmina)	0,57
26.	MSZANA DOLNA (miasto)	0,88
27.	MUSZYNA	0,70
28.	NAWOJOWA	0,44
29.	NIEDŹWIEDŹ	1,38
30.	NOWY SĄCZ	1,94
31.	PIWNICZNA-ZDRÓJ	1,10
32.	PODEGRODZIE	0,59
33.	ROPA	1,16
34.	RYTRO	1,66
35.	SĘKOWA	0,75
36.	SŁOPNICE	0,58
37.	STARY SĄCZ	1,01
38.	TYMBARK	1,01
39.	UŚCIE GORLICKIE	0,60

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

5.3. Indywidualny wskaźnik zadłużenia (IWZ)

Jedną z podstawowych przesłanek wprowadzenia (obowiązującego od początku 2014 roku) indywidualnego wskaźnika zadłużenia (IWZ) dla wszystkich jednostek samorządu była ich unifikacja, stosowana we wcześniejszych latach dla celów wyznaczania tzw. bezpiecznego poziomu zadłużania. Stosowanie ujednoczonych wskaźników (ogólnego zadłużenia oraz obsługi długu) prowadziło często do sytuacji swoistego „niedoszacowania” lub „przeszacowania” możliwości jednostek, co znajdowało swoje odzwierciedlenie w prowadzeniu przez nie polityki finansowej. Z jednej strony bowiem – zwłaszcza w przypadku jednostek bogatszych, o wysokim potencjale ekonomicznym – wspomniane wskaźniki mogły stanowić istotne ograniczenie polityki rozwo-

jowej. Z drugiej natomiast strony – w przypadku wielu jednostek – osiągnięcie znacznie niższych wartości wskaźników mogło znacząco utrudnić bieżące funkcjonowanie jednostki.

Konstrukcja indywidualnego wskaźnika zadłużenia opiera się na założeniu, że w danym roku budżetowym wartość spłaty zobowiązań z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek, powiększonych o koszty ich obsługi, do dochodów ogółem, nie będzie mogła przekroczyć średniej arytmetycznej z obliczonej dla trzech wcześniejszych lat sumy dochodów bieżących i dochodów ze sprzedaży majątku pomniejszonej o wydatki bieżące, do dochodów ogółem, co można przedstawić w następujący sposób:

$$\frac{(R + O)}{D} \leq \frac{1}{3} \left(\frac{(Db_{n-1} + Sm_{n-1} - Wb_{n-1})}{D_{n-1}} + \frac{(Db_{n-2} + Sm_{n-2} - Wb_{n-2})}{D_{n-2}} + \frac{(Db_{n-3} + Sm_{n-3} - Wb_{n-3})}{D_{n-3}} \right)$$

gdzie:

- R – planowana na rok budżetowy łączna kwota z tytułu spłaty rat kredytów i pożyczek oraz wykupów papierów wartościowych przeznaczonych na finansowanie planowanego deficytu budżetu, spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań, wyprzedzające finansowanie działań finansowanych ze środków pochodzących z budżetu UE, a także na finansowanie przedsięwzięć inwestycyjnych,
- O – planowane na rok budżetowy odsetki od kredytów i pożyczek zaciągniętych na pokrycie występującego w ciągu roku przejściowego deficytu budżetu, finansowanie planowanego deficytu budżetu, spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań, wyprzedzające finansowanie działań finansowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz na finansowanie przedsięwzięć inwestycyjnych, a także odsetki i dyskonto od papierów wartościowych emitowanych na te cele oraz spłaty kwot wynikających z udzielonych poręczeń i gwarancji,
- D – dochody ogółem budżetu w danym roku budżetowym,
- Sm – dochody ze sprzedaży majątku,
- Wb – wydatki bieżące,
- n – rok budżetowy, na który ustalana jest relacja,
- n-1 – rok poprzedzający rok budżetowy, na który ustalana jest relacja,
- n-2 – rok poprzedzający rok budżetowy o dwa lata,
- n-3 – rok poprzedzający rok budżetowy o trzy lata.

Jak widać z powyższego wzoru wartość indywidualnego wskaźnika zadłużenia ustalanego dla poszczególnych jednostek samorządu zdeterminowana jest przede wszystkim przez takie zmienne jak: dochody ogółem, dochody ze sprzedaży mienia oraz wydatki bieżące.

Ze względu na fakt, iż niniejsza analiza dotyczy roku 2013 (w którym IWZ jeszcze nie obowiązywał), prezentacja wielkości wskaźnika wyliczonego dla wszystkich gmin (uporządkowanych alfabetycznie) ma charakter tylko i wyłącznie informacyjny.

Tab.102. Indywidualny wskaźnik zadłużenia

L.p.	Gmina	Wskaźnik obsługi długu (w %)	Indywidualny wskaźnik zadłużenia (w %)	Dynamika
1.	BIECZ	14,42	6,73	1,07
2.	BOBOWA	9,61	14,11	0,84
3.	CHEŁMIEC	2,23	15,95	0,88
4.	DOBRA	16,60	4,72	0,78
5.	GORLICE (gmina)	4,97	7,20	0,80
6.	GORLICE (miasto)	7,74	8,83	0,95
7.	GRÓDEK NAD DUNAJCEM	7,21	7,49	0,76
8.	GRYBÓW (gmina)	0,00	5,54	0,93
9.	GRYBÓW (miasto)	6,25	13,13	0,91
10.	JODŁOWNIK	11,00	5,85	0,88
11.	KAMIENICA	0,42	9,38	0,74
12.	KAMIONKA WIELKA	2,41	7,81	0,95
13.	KORZENNA	1,18	12,76	0,89
14.	KRYNICA-ZDRÓJ	10,91	7,33	0,51
15.	LASKOWA	12,18	7,37	0,98
16.	LIMANOWA (gmina)	9,62	11,17	1,58
17.	LIMANOWA (miasto)	7,33	14,39	0,86
18.	LIPINKI	3,26	3,87	0,65
19.	ŁABOWA	5,64	4,78	0,75
20.	ŁĄCKO	12,03	8,94	0,81
21.	ŁOSOSINA DOLNA	6,84	9,29	0,91
22.	ŁUKOWICA	0,31	7,68	0,84
23.	ŁUŻNA	5,78	4,91	0,87
24.	MOSZCZENICA	11,44	8,12	0,64
25.	MSZANA DOLNA (gmina)	5,85	9,72	1,06
26.	MSZANA DOLNA (miasto)	5,68	13,30	0,88
27.	MUSZYNA	11,18	8,35	0,72
28.	NAWOJOWA	4,15	14,39	0,96
29.	NIEDŹWIEDŹ	11,34	8,00	0,94
30.	NOWY SĄCZ	12,86	4,39	0,73
31.	PIWNICZNA-ZDRÓJ	5,72	1,07	0,28
32.	PODEGRODZIE	6,35	8,81	0,85
33.	ROPA	3,16	5,84	0,71
34.	RYTRO	16,17	4,06	0,95
35.	SĘKOWA	13,87	6,87	0,94
36.	SŁOPNICE	4,97	14,55	0,96

37.	STARY SĄCZ	1,71	13,98	0,99
38.	TYMBARK	6,01	7,53	1,05
39.	UŚCIE GORLICKIE	10,12	4,35	1,20

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

5.4. Kształtowanie się wybranych wskaźników w gminach subregionu sądeckiego w latach 2012-2013

Wskaźnik	Dynamika																				Liczba korzyst- nych zmian					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20		21	22	23	24	
BIECZ	Red	Red	Red	Red	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	7
BOBOWA	Green	Green	Green	Green	Green	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	14
CHELMIEC	Green	Green	Red	Red	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	15
DOBRA	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	17
GORLICE gmina	Green	Red	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	11
GORLICE miasto	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	13
GRÓDEK NAD DUNAJCEM	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	11
GRYBÓW gmina	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	12
GRYBÓW miasto	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	11
JODŁOWNIK	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	11
KAMIENICA	Green	Green	Green	Green	Green	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	14
KAMIONKA WIELKA	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	21
KORZENNA	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	16
KRYNICA-ZDRÓJ	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	12
LASKOWA	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	14
LIMANOWA gmina	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	11
LIMANOWA miasto	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	12
LIPINKI	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	13
ŁABOWA	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	15
ŁĄCKO	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	18
ŁOSOSINA DOLNA	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	14
ŁUKOWICA	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	16
ŁUŻNA	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	13
MOSZCZENICA	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	15
MSZANA DOLNA gmina	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	11

Legenda	
Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących	1
Nadwyżka operacyjna per capita	2
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem	3
Dochody własne per capita	4
Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita	5
Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych per capita	6
Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych per capita	7
Wydatki na promocję gminy per capita	8
Wpływy z CIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)	9
Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem	10
Wydatki majątkowe per capita	11
Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia	12
Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita	13
Wydatki majątkowe (w tym inwestycyjne) na oświatę i wychowanie per capita	14
Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita	15
Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita	16
Środki unijne per capita	17
Saldo migracji na 1000 mieszkańców	18
Stopa bezrobocia rejestrowanego	19
Wydatki na ochronę zdrowia per capita	20
Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	21
Wpływy z PIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)	22
Wskaźnik komputeryzacji szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych	23
Wyniki sprawdzianów w szóstej klasie szkoły podstawowej oraz egzaminów gimnazjalnych	24
Zmiana korzystna	
Brak zmiany	
Zmiana niekorzystna	

Źródło: opracowanie własne

IV. UOGÓLNIONA OCENA AKTYWNOŚCI GMIN SUBREGIONU SĄDECKIEGO

Do wyznaczania syntetycznej oceny aktywności gmin Sądeckizny, wykorzystano następujące wskaźniki szczegółowe wraz z odpowiadającymi im wskaźnikami dynamiki:

1. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących;
2. Nadwyżka operacyjna per capita;
3. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem;
4. Dochody własne per capita;
5. Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita;
6. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych per capita;
7. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych per capita;
8. Wydatki na promocję gminy per capita;
9. Wpływy z CIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy);
10. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem;
11. Wydatki majątkowe per capita;
12. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia;
13. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita;
14. Wydatki majątkowe (w tym inwestycyjne) na oświatę i wychowanie per capita;
15. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita;
16. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita;
17. Środki unijne per capita;
18. Saldo migracji na 1000 mieszkańców;
19. Stopa bezrobocia rejestrowanego;
20. Wydatki na ochronę zdrowia per capita;
21. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców;
22. Wpływy z PIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy);
23. Wskaźnik komputeryzacji szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych;
24. Wyniki sprawdzianów w szóstej klasie szkoły podstawowej oraz egzaminów gimnazjalnych.

Metodyka oceny uogólnionej bazuje na średniej arytmetycznej punktów uzyskanych przez gminy w ramach wskaźników w poszczególnych modułach. Jednocześnie przyjęto ścieżkę dwustopniowej oceny aktywności gmin.

Pierwszy etap stanowi ocena w pięciu modułach: generowanie dochodów, pozainwestycyjna działalność gospodarcza, aktywność inwestycyjna gminy, efekty polityki społecznej oraz

dynamika. W tym przypadku skatalogowano gminy, które zajmują dziesięć pierwszych miejsc w każdej z podgrup. W ramach pierwszego modułu zestawiono wskaźniki dochodowe (cechy nr 1-5), moduł drugi obejmuje pozainwestycyjną działalność gospodarczą (cechy nr 6-9), trzeci moduł (cechy 10-17) zawiera wskaźniki dotyczące aktywności inwestycyjnej, moduł czwarty zestawia wskaźniki dotyczące efektów polityki społecznej (cechy 18 -24), natomiast piąty moduł obejmuje wskaźniki dynamiki (cechy 1 – 24).

Drugi etap prac polegał na sumowaniu średnich arytmetycznych punktów uzyskanych w ramach pięciu wymienionych modułów, stanowiąc jednocześnie wynik w kategorii głównej. Wyniki ocen w poszczególnych podgrupach zaprezentowano w kolejnych zestawieniach.

Tab. 103. Moduł I. Generowanie dochodów

L.p.	Gmina	Punkty
1.	MUSZYNA	33,40
2.	CHEŁMIEC	32,20
3.	GORLICE miasto	30,80
4.	KRYNICA-ZDRÓJ	29,60
5.	ŁOSOSINA DOLNA	29,60
6.	LIMANOWA miasto	29,40
7.	TYMBARK	27,60
8.	MOSZCZENICA	27,40
9.	SŁOPNICE	26,40
10.	STARY SĄCZ	26,20

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 104. Moduł I. Generowanie dochodów – ocena w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki		
L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty
1.	GORLICE (m)	30,80	1.	LIMANOWA (m)	29,40	1.	MUSZYNA	33,40
2.	MOSZCZENICA	27,40	2.	TYMBARK	27,60	2.	CHEŁMIEC	32,20
3.	UŚCIE GORLICKIE	24,00	3.	SŁOPNICE	26,40	3.	KRYNICA-ZDRÓJ	29,60
4.	SĘKOWA	22,60	4.	MSZANA DOLNA (m)	22,20	4.	ŁOSOSINA DOLNA	29,60
5.	BOBOWA	19,60	5.	JODŁOWNIK	20,60	5.	STARY SĄCZ	26,20

Źródło: opracowanie własne.

Liderem rankingu gmin Subregionu Sądeckiego w module „generowanie dochodów” w 2013 roku okazała się gmina Muszyna, która uzyskała 33,40 punktów. Drugą pozycję w tym zakresie zajęła, z wynikiem 32,20, gmina Chełmiec. Natomiast na trzecim miejscu, z niewiele niższą wartością (o 2,6 punktów niższą od najwyższej), znalazło się miasto Gorlice, uzyskując 30,80 punktów.

Warto wspomnieć, że gminami, zajmującymi w 2013 roku kolejne miejsca w „pierwszej dziesiątce” w module „generowanie dochodów”, były: Krynica Zdrój, Łososina Dolna, Limanowa

(miasto), Tymbark, Moszczenica, Słopnice, a także Stary Sącz. Średnia arytmetyczna punktów w omawianym module wśród wymienionych jednostek mieściła się w przedziale od 26,20 do 29,60.

Z kolei w obszarze pozainwestycyjnej działalności gospodarczej (Tab. 105), liderem zestawienia w 2013 roku okazała się gmina Sękowa z wynikiem 29,50 punktów. Na drugim miejscu w omawianym module znalazła się gmina Krynica-Zdrój (uzyskując zaledwie dwa punkty mniej, niż Sękowa), natomiast trzecią lokatę w ogólnym zestawieniu zajęły ex aequo: miasto Limanowa oraz gmina Muszyna (27,25 punktów).

Tab. 105. Moduł II. Pozainwestycyjna działalność gospodarcza

L.p.	Gmina	Punkty
1.	SĘKOWA	29,50
2.	KRYNICA-ZDRÓJ	27,50
3.	LIMANOWA miasto	27,25
	MUSZYNA	27,25
5.	GORLICE miasto	25,00
6.	LIPINKI	24,75
7.	UŚCIE GORLICKIE	24,50
8.	STARY SĄCZ	24,25
9.	ŁOSOSINA DOLNA	23,75
10.	ŁĄCKO	23,25

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 106. Moduł II. Pozainwestycyjna działalność gospodarcza – ocena w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki		
L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty
1.	SĘKOWA	29,50	1.	LIMANOWA (m)	27,25	1.	KRYNICA-ZDRÓJ	27,50
2.	GORLICE (m)	25,00	2.	TYMBARK	22,00	2.	MUSZYNA	27,25
3.	LIPINKI	24,75	3.	NIEDŹWIEDŹ	20,75	3.	STARY SĄCZ	24,25
4.	UŚCIE GORLICKIE	24,50	4.	SŁOPNICE	20,25	4.	ŁOSOSINA DOLNA	23,75
5.	BOBOWA	19,00	5.	KAMIENICA	19,00	5.	ŁĄCKO	23,25
	GORLICE (g)	19,00		LASKOWA	19,00			

Źródło: opracowanie własne.

Analizując wyniki w module „aktywność inwestycyjna” (Tab. 107), można zauważyć, że pierwsze miejsce wśród 39 badanych gmin Subregionu Sądeckiego zajęła gmina Słopnice, zdobywając 30,88 punktów. Na drugiej pozycji w ogólnym zestawieniu, z minimalnie niższą liczbą uzyskanych punktów (różnica wynosiła 0,25), znalazła się gmina Muszyna. „Pierwszą trójkę” w klasyfikacji zamyka z wynikiem 28,38 punktów miasto Mszana Dolna.

Tab. 107. Moduł III. Aktywność inwestycyjna gminy

L.p.	Gmina	Punkty
1.	SŁOPNICE	30,88
2.	MUSZYNA	30,63
3.	MSZANA DOLNA miasto	28,38
4.	ŁOSOSINA DOLNA	28,13
5.	STARY SĄCZ	27,38
6.	PIWNICZNA-ZDRÓJ	27,13
7.	MSZANA DOLNA gmina	26,63
8.	NIEDŹWIEDŹ	25,75
9.	PODEGRODZIE	24,50
10.	KORZENNA	24,38

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 108. Moduł III. Aktywność inwestycyjna gminy – ocena w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki		
L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty
1.	SĘKOWA	23,25	1.	SŁOPNICE	30,88	1.	MUSZYNA	30,63
2.	UŚCIE GORLICKIE	22,63	2.	MSZANA DOLNA (m)	28,38	2.	ŁOSOSINA DOLNA	28,13
3.	GORLICE (m)	22,50	3.	MSZANA DOLNA (g)	26,63	3.	STARY SĄCZ	27,38
4.	MOSZCZENICA	22,00	4.	NIEDŹWIEDŹ	25,75	4.	PIWNICZNA-ZDRÓJ	27,13
5.	ROPA	21,38	5.	LIMANOWA (m)	22,88	5.	PODEGRODZIE	24,50

Źródło: opracowanie własne.

Należy nadmienić, że inwestycje to istotny czynnik wpływający na wzrost gospodarczy regionu. Rozmieszczenie inwestycji na terenie kraju, województwa czy powiatu jest zróżnicowane, zależy bowiem od szeroko pojętego otoczenia inwestora, a zwłaszcza cech demograficznych. Istotnym czynnikiem rozwoju gminy, który decyduje o przyszłości, jest zatem jej aktywność inwestycyjna.

Czwartym (równie istotnym) modułem, który wzięto pod uwagę w przygotowaniu oceny aktywności gmin Subregionu Sądeckiego był wskaźnik pn.: „Efekty polityki społecznej” (Tab. 109).

Tab. 109. Moduł IV. Efekty polityki społecznej

L.p.	Gmina	Punkty
1.	KRYNICA-ZDRÓJ	28,57
2.	NOWY SĄCZ	27,86
3.	KAMIONKA WIELKA	27,71
4.	UŚCIE GORLICKIE	26,00
5.	MUSZYNA	25,71
6.	ŁĄCKO	24,71
7.	JODŁOWNIK	24,57
8.	LIMANOWA miasto	24,00
9.	CHEŁMIEC	23,86
10.	GORLICE gmina	23,29

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 110. Moduł IV. Efekty polityki społecznej – ocena w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki		
L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty
1.	UŚCIE GORLICKIE	26,00	1.	JODŁOWNIK	24,57	1.	KRYNICA-ZDRÓJ	28,57
2.	GORLICE (g)	23,29	2.	LIMANOWA (m)	24,00	2.	KAMIONKA W.	27,71
3.	BIECZ	22,14	3.	TYMBARK	22,14	3.	MUSZYNA	25,71
	ŁUŻNA	22,14	4.	MSZANA DOLNA (m)	21,86	4.	ŁĄCKO	24,71
5.	GORLICE (m)	21,14	5.	MSZANA DOLNA (g)	19,86	5.	CHEŁMIEC	23,86

Źródło: opracowanie własne.

Wyniki przeprowadzonej analizy pozwalają stwierdzić, że liderem w module dotyczącym efektywności polityki społecznej okazała się gmina Krynica Zdrój, która w omawianym obszarze uzyskała 28,57 punktów. Natomiast o niespełna jeden punkt mniej osiągnęły: miasto Nowy Sącz, jak również Kamionka Wielka, co pozwoliło tym jednostkom znaleźć się kolejno na drugim i trzecim miejscu rankingu.

Zestawiając średnią arytmetyczną punktów uzyskanych przez gminy w module „dynamika” obserwuje się, iż pierwsze miejsce w roku 2013 zajęła gmina Słupnice, osiągając 26,96 punktów. Należy także zaznaczyć, że osiągnięty przez tą jednostkę wynik był jedynie minimalnie wyższy (o 0,75) od liczby punktów uzyskanych w tym module przez gminę Kamionka Wielka (26,21), znajdującą się na drugim miejscu w ogólnej klasyfikacji. Trzecią lokatę pod względem średniej arytmetycznej punktów uzyskanych w zakresie dynamiki, zajęła z kolei gmina Niedźwiedź, która uzyskała 25,75 punkta. Niniejsze zależności przedstawia Tab. 111.

Tab. 111. Moduł V. Dynamika

L.p.	Gmina	Punkty
1.	SŁOPNICE	26,96
2.	KAMIONKA WIELKA	26,21
3.	NIEDŹWIEDŹ	25,75
4.	ŁUKOWICA	25,33
5.	ŁĄCKO	25,13
6.	MOSZCZENICA	24,83
7.	MUSZYNA	23,54
8.	DOBRA	23,46
9.	KAMIENICA	23,33
10.	LIPINKI	23,08

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 112. Moduł V. Dynamika – ocena w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki		
L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty
1.	MOSZCZENICA	24,83	1.	SŁOPNICE	26,96	1.	KAMIONKA W.	26,21
2.	LIPINKI	23,08	2.	NIEDŹWIEDŹ	25,75	2.	ŁĄCKO	25,13
3.	GORLICE (m)	22,92	3.	ŁUKOWICA	25,33	3.	MUSZYNA	23,54
4.	ROPA	22,50	4.	DOBRA	23,46	4.	STARY SĄCZ	22,17
5.	BOBOWA	21,08	5.	KAMIENICA	23,33	5.	ŁABOWA	21,71

Źródło: opracowanie własne.

Prezentując wyniki drugiej części, czyli oceny uogólnionej, trzeba przypomnieć, iż jest ona prostą agregacją ocen w ramach pięciu modułów. Tab.113 prezentuje ostateczne wyniki oceny aktywności gmin Subregionu Sądeckiego za 2013 rok.

Tab. 113. OCENA KOŃCOWA

L.p.	Gmina	Punkty
1.	MUSZYNA	140,53
2.	ŁOSOSINA DOLNA	123,48
3.	LIMANOWA miasto	122,57
4.	GORLICE miasto	122,36
5.	KRYNICA-ZDRÓJ	120,75
6.	CHEŁMIEC	120,22
7.	STARY SĄCZ	118,71
8.	UŚCIE GORLICKIE	116,71
9.	SŁOPNICE	115,34
10.	MSZANA DOLNA miasto	112,02
11.	MOSZCZENICA	110,91
12.	KAMIONKA WIELKA	110,07
13.	PIWNICZNA-ZDRÓJ	109,63
14.	ŁĄCKO	107,79
15.	SĘKOWA	107,55
16.	PODEGRODZIE	106,85
17.	TYMBARK	106,58
18.	NOWY SĄCZ	106,42
19.	NIEDŹWIEDŹ	99,34
20.	MSZANA DOLNA gmina	97,42

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 114. OCENA KOŃCOWA – w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki		
L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty
1.	GORLICE (m)	122,36	1.	LIMANOWA (m)	122,57	1.	MUSZYNA	140,53
2.	UŚCIE GORLICKIE	116,71	2.	SŁOPNICE	115,34	2.	ŁOSOSINA DOLNA	123,48
3.	MOSZCZENICA	110,91	3.	MSZANA DOLNA (m)	112,02	3.	KRYNICA-ZDRÓJ	120,75
4.	SĘKOWA	107,55	4.	TYMBARK	106,58	4.	CHEŁMIEC	120,22
5.	BOBOWA	96,43	5.	NIEDŹWIEDŹ	99,34	5.	STARY SĄCZ	118,71

Źródło: opracowanie własne.

W roku 2013 najbardziej aktywną jednostką lokalną w Subregionie Sądeckim okazała się gmina Muszyna, która uzyskała łącznie 140,53 punktów. Drugą lokatę pod względem oceny końcowej uzyskała gmina Łososina Dolna, której ogólna ocena wyniosła 123,48 punktów i była niższa od najwyższej o ponad 17 punktów. „Pierwszą trójkę” liderów rankingu aktywności gmin Subregionu Sądeckiego za 2013 rok zamyka z wynikiem 122,57 miasto Limanowa.

POWIAT GORLICKI ZAPRASZA

Wędrować urokliwymi szlakami mijając niezwykle drewniane cerkiewki, zachłysnąć się pięknem przyrody krocząc szlakiem, na którym znajduje się aż pięć obiektów wpisanych na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, zagłębić się w nostalgii zwiedzając cmentarze z I Wojny Światowej rozsiane po beskidzkich wzgórzach, poczuć wiatr w żaglach na zalewie w Klimkówce, zobaczyć pierwsze na świecie szyby naftowe, rozkochać się w jeździe konnej i pieszych wędrownkach, poznać miasto królów, katów i poetów – gród Biecz. Wszystko to i znacznie więcej oferuje gościnny powiat gorlicki !

Fot. Kościół w Binarowej na szlaku UNESCO

Powiat gorlicki leży przy południowo – wschodniej granicy Polski. Stąd bardzo blisko na Słowację – przez przejście graniczne w Koniecznej, skąd prowadzi najkrótsza droga na Bałkany. Turyści odwiedzający powiat gorlicki mają okazję obcować z unikalnym krajobrazem Beskidu Niskiego, przyrodą Magurskiego Parku Narodowego oraz korzystać z różnorodnych form rekreacji.

To kraina Pogórzan, Łemków i dawne centrum chasydzkie. Do dziś z tamtych czasów pozostało ponad 30 cerkwi łemkowskich, liczne przydrożne kapliczki, a w Bobowej synagoga i kirkut. Fenomenem Ziemi Gorlickiej jest też mnogość kilkusetletnich drewnianych kościołów. Pięć z nich w Sękowej, Binarowej, Owczarach, Brunarach Wyżnych i Kwiatoniu figuruje na liście Światowego Dziedzictwa UNESCO. Na Szlaku Architektury Drewnianej latem odbywają się koncerty w ramach Festiwalu „Muzyka Cerkiewna w Beskidzie Niskim” oraz „Muzyka zaklęta w drewnie”, a dźwięki muzyki dawnej mieszają się z nowoczesnością. W otoczeniu starych polichromii i średniowiecznych rzeźb każda nuta brzmi jeszcze piękniej.

W powiecie gorlickim skorzystasz z dobrodziejstw uzdrowisk Wysowa i Wapienne oraz cudownej mocy przyrody Beskidu Niskiego. Zimą oferujemy sztucznie dośnieżany stok Magury Małastowskiej oraz

Fot. Kasztel w Szymbarku

oraz wyciągi dla zaawansowanych i początkujących narciarzy. Amatorom białego szaleństwa polecamy także „Śnieżne trasy przez lasy” w sołectwie Krzywa i w rejonie Magury Małastowskiej. Miłośnicy jazdy konnej mogą odwiedzić stadniny w Regietowie i Gładyszowie, które oferują jazdę na niezwykle przyjaznych koniach huculskich. Przy gospodarstwach agroturystycznych znajduje się także wiele mniejszych stadnin.

Ziemia Gorlicka to kolebka przemysłu naftowego. To właśnie tutaj, w Siarach, powstała w roku 1852 roku pierwsza na świecie kopalnia ropy, a w Gorlicach Ignacy Łukasiewicz zapalił pierwszą na świecie uliczną lampę naftową. Dzieje wydobywania ropy poznasz odwiedzając Muzeum Regionalne PTTK i Muzeum Gorlickiego Kopalnictwa

Fot. Konie huculskie w Regietowie

Naftowego – kopalnia „Magdalena” w Gorlicach oraz skansen Muzeum Przemysłu Naftowego i Etnografii w Libuszy.

W roku 1915 znalazła się w centrum europejskich wydarzeń za sprawą największej bitwy I Wojny światowej na froncie wschodnim, a Gorlice zyskały miano „Małego Verdun”. Unikatową w skali światowej pamiątką tamtych

dni jest około 100 cmentarzy wojskowych, zaprojektowanych przez najwybitniejszych architektów ówczesnej Europy. Nową atrakcją turystyczną o znaczeniu ogólnopolskim jest także Szlak Frontu Wschodniego I Wojny Światowej, który promuje zachowane miejsca walki, obiekty i materialne ślady I Wojny Światowej na ziemiach polskich.

**POWIAT GORLICKI TO KRAINA WIELU KULTUR, OBYCZAJÓW I TRADYCJI.
TO DOSKONAŁE MIEJSCE DO WYPOCZYNKU I REKREACJI PRZEZ OKRĄGŁY ROK!**

ZAPRASZAMY

Między Tatrami, a Bieszczadami jest kraina łącząca piękno obu tych miejsc - Beskid Niski. To tu 600 lat temu w malowniczej dolinie rzeki Ropy ulokowano miejscowość Uście Gorlickie, która jest jedną z największych pod względem obszaru gmin w Polsce. Teren ten od zawsze wolny był od przemysłu, przelotowych tras i wielkich miast. Wszzechobecna zieleń leśna, słabe zaludnienie, łagodny klimat, niezmienny przez człowieka krajobraz oraz bogate złoża wód mineralnych stanowią o jego niepowtarzalnych walorach. Wszystko to sprawiło, że Gmina Uście Gorlickie jest wymarzonym miejscem do wypoczynku i powrotu do pełni zdrowia.

W urzekający górski krajobraz wpisane zostały pamiątki historii: stare zagrody łemkowskie, zabytkowe drewniane cerkwie i kościoły, cmentarze z I wojny światowej. Bogata spuścizna kulturowa jest owocem różnych wpływów: wołoskich, rusińskich, słowackich i polskich, stąd też ludność zamieszkująca teren gminy Uście Gorlickie jest zróżnicowana etnicznie i religijnie. Cyklicznie od 1983 r. w miejscowości Zdynia organizowany jest trzydniowy festiwal kultury łemkowskiej „Łemkowska Watra”, który skupia Łemków rozproszonych po świecie. Kraina ta przyciąga nie tylko latem i zimą. Także wtedy, gdy jesienią Karpaty okrywają się złotem lub wtedy, gdy wiosną zieleni się las, zakwitną drzewa i krzewy, przyroda czeka na wszystkich, którzy tu przybywają. Uzdrowisko Wysowa-Zdrój to najbardziej znana miejscowość gminy, która jest coraz chętniej odwiedzana przez turystów i rozpoznawana w kraju. Choć nie należy do słynnych kurortów to jej wody są przez niektórych porównywane do tych ze źródeł Vichy i Karlowych Warów. Wydobywane wody mineralne to głównie szczawy wodorowo-węglanowo-chlorkowo-sodowe oraz węglanowo-sodowo-wapienne, na bazie których produkuje się znakomitą wodę mineralną „Wysowianka”.

Gmina Uście Gorlickie
tel. 18 351 60 41 fax 18 351 60 42
gmina@usciegorlickie.pl www.usciegorlickie.pl

Budowa lądowiska przy Szpitalu w Limanowej

1,6
mln zł

Ponad 14 km zmodernizowanej drogi powiatowej Pogorzany-Szczyrzyc-Skrzydłina-Porąbka-droga krajowa nr 28

5,7
mln zł

Jan Puchała
Starosta Limanowski

Szanowni Państwo

Dzięki dotychczasowej współpracy i zaangażowaniu Zarządu i Rady Powiatu Limanowskiego, a także pracowników Starostwa Powiatowego w Limanowej, w latach 2006-2013 wykorzystaliśmy każdą pojawiającą się szansę na pozyskanie dodatkowych środków

na modernizację dróg, obiektów, a także na realizację wielu przedsięwzięć, znaczących szczególnie dla mieszkańców naszego powiatu. Dlatego składam podziękowania Członkom Zarządu Powiatu Limanowskiego, za wspólną realizację planów inwestycyjnych, a Radzie Powiatu za ich akceptację. Dziękuję Dyrektorom i pracownikom zarówno za realizację zadań, jak i za merytoryczne wsparcie. Oczywiście dziękuję także wójtom i burmistrzom z terenu Powiatu Limanowskiego, za partycypację w kosztach realizacji inwestycji, szczególnie chodników przy drogach powiatowych. Dzięki temu, wspólnie dbamy o bezpieczeństwo mieszkańców a także rozwój naszego powiatu.

Dobry klimat dla

INWESTYCJI

Powiat Limanowski

ośrodek natury i zdrowia

Rozbudowa Domu Pomocy Społecznej w Szczyrzycu

8
mln zł

Budowa odkrytego boiska z bieżnią oraz infrastruktury technicznej przy ZS Nr 1 w Limanowej

ok. 1
mln zł

Remont zniszczonego korpusu drogowego w miejscowości Łososina Górna

1,3
mln zł

Wyremontowany most w Tymbarku wraz z dojazdami

2
mln zł

Budowa tras narciarskich (z funkcją rekreacji letniej) w rejonie Góry Mogielica

26
mln zł

Miasto Limanowa modernizuje infrastrukturę ściekową za ponad 30 mln złotych.

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ SPÓJNOŚCI

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską
ze środków Funduszu Spójności
w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko

Projekt "Uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie miasta Limanowa" realizowany jest przez Miasto Limanowa w ramach działania I gospodarka wodno – ściekowa w aglomeracji powyżej 15 ty. RLM, priorytetu – "Gospodarka wodno – ściekowa" Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013.

Projekt obejmuje trzy kontrakty, z których jeden został zakończony i rozliczony.

Roboty budowlane związane z pozostałymi kontraktami rozpoczęły się w marcu br. a termin ich zakończenia przewidziano na 30.09.2014 r.

Kontrakt 1

Budowa kanalizacji sanitarnej w rejonie ulic: Rupniowskiego, Drożdża, Musiała, Dębowej, Krakowskiej, Matki Boskiej Bolesnej i Chmielnik w Limanowej:

Ze względu na ukształtowanie terenu projektowana kanalizacja na obszarze Projektu będzie grawitacyjno – tłoczna. Trasy kanałów poprowadzone zostaną w dostosowaniu do istniejącej zabudowy oraz warunków terenowych.

Dla kanalizacji przy ul. Krakowskiej zostanie wybudowana przepompownia ścieków niewymagająca stałej obsługi, sterowana automatycznie i wyposażona w system ochrony dla bezobsługowych przepompowni ścieków oraz system transmisji danych, umożliwiający zdalny monitoring pracy przepompowni ścieków. Przepustowość pompowni uwzględni całą docelową zlewnię przewidzianą w granicach zlewni, a także ewentualne przyszłe odcinki sieci kanalizacyjnej wynikające z planów zagospodarowania oraz z nowych podziałów geodezyjnych. Technologia pracy przepompowni umożliwi jej użytkowanie przy obecnym i docelowym zrzucie ścieków.

Wykonawcą robót jest P.H.U. INKO 2001 Sp. j. z Nowego Sącza, z którym w dni 25 marca 2014 r. została podpisana umowa. Wartość kontraktu opiewa na kwotę 2 939 390,66 zł brutto.

Kontrakt 2

Budowa kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Matki Boskiej Bolesnej w Limanowej. Kanalizacja objęta tym kontraktem została wybudowana w 2011 r. przez Przedsiębiorstwo Budownictwa Ogólnego oraz Sieci i Instalacji Budowlanych „MEN-GAZ” Czesław Wróbel z Męciny za kwotę brutto 225.506,87 zł. W 2013 r. Miasto Limanowa otrzymało refundację w wysokości 93.038,47 zł.

Kontrakt 3

Przebudowa i rozbudowa miejskiej oczyszczalni ścieków w Limanowej, które obejmie przede wszystkim gospodarkę osadową, a także instalacje pomocnicze, w tym m.in.: modernizacja osadnika Imhoffa, stacja zlewca ścieków dowożonych, roboty wyburzeniowe, pompownia B, przebudowa osadników wspomagających, budowa zbiornika pośredniego osadu, przebudowa poletek osadowych, wykonanie instalacje elektrycznych i AKP, budowa dróg i chodników, budowa sieci technologicznych.

Przebudowę oczyszczalni wykonuje P.P.U.H. WOIMEX Eugeniusz Wojak z Limanowej za kwotę brutto 7 991 032,02 zł.

W dniu 6 czerwca 2014 r. Miasto Limanowa złożyło w WFOŚiGW w Krakowie wniosek o rozszerzenie tego projektu, którym przewidziano modernizację pompowni ścieków przy ul. Lipowej, modernizację stacji uzdatniania wody, przebudowę kolektora kanalizacji przy ul. Starowiejskiej i Ceglarskiej, Jabłonieckiej i Sienkiewicza, przebudowę sieci wodociągowej przy ul. Łazarskiego, budowę kanalizacji przy ul. M.B. Bolesnej i bocznej oraz budowę sieci wodociągowej w rejonie ul. Dębowej i ul. Krakowskiej wraz z pompownią. Roboty te planuje się wykonać do końca września 2015 r.

W zakresie pierwotnym długość budowanej kanalizacji wynosi 7,5 km, a w zakresie rozszerzonym 4,9km oraz 3,8 km sieci wodociągowej

Bezpośrednimi beneficjentami projektu będzie ok. 834 osób (łącznie dla zakresu pierwotnego i rozszerzonego), które zostaną podłączone do nowo wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej oraz 276 osób, które zostaną połączone do nowo wybudowanej sieci wodociągowej.

Rozszerzony Projekt obejmie swoim zakresem również modernizację oczyszczalni ścieków i stacji uzdatniania wody, dlatego z efektów realizacji projektu skorzystają wszyscy, których nieruchomości podłączone są do sieci kanalizacji i sieci wodociągowej.

Po zakończeniu Projektu stopień skanalizowania Aglomeracji wyniesie ok. 94 % RLM a przepustowość oczyszczalni będzie wystarczająca dla obsługi całej Aglomeracji.

Koszty całkowite Projektu (zakresu pierwotnego i rozszerzonego) wynoszą ponad 30 mln zł z czego Miasto Limanowa otrzyma dofinansowanie Unii Europejskiej ze środków Funduszu Spójności w wysokości 85 % kosztów kwalifikowanych.

GMINA SŁOPNICE

Panorama z Mogielicy

Gmina Słopnice jest położona w centralnej części Powiatu Limanowskiego, u stóp najwyższego wzniesienia Beskidu Wyspowego - góry Mogielicy. Ta malownicza miejscowość liczy 6,5 tys. mieszkańców.

Gmina Słopnice należy do miejscowości dynamicznie rozwijających się. W przeciągu ostatnich trzech lat samorząd przeznaczył na inwestycyjne ponad 20 mln zł. Działalność inwestycyjna gminy przyczyniła się do znacznej poprawy infrastruktury drogowej, wodno-kanalizacyjnej, wzbogaciła zaplecze edukacyjne, sportowe oraz turystyczne. Do największych osiągnięć inwestycyjnych gminy należy jednak wybudowanie i oddanie do użytku w 2013 roku nowoczesnej i energooszczędnej oczyszczalni ścieków. Obiekt posiada nowoczesne rozwiązania technologiczne dzięki czemu obecnie bardzo dobrze funkcjonuje a stopień redukcji zanieczyszczeń jest wysoki. Realizacja zadania kosztowała gminę 5 326 tys. zł z czego ponad 2 mln zł samorząd pozyskał ze środków Unii Europejskiej. Jest to jedyna tego typu oczyszczalnia w województwie małopolskim.

Słopnice to gmina wiejska, która zajmuje wysokie miejsce w rankingu gmin korzystających ze środków Unii Europejskiej.

Gmina Słopnice to miejscowość posiadająca piękną naturę, nowoczesną infrastrukturę, bogaty dorobek kulturalny i folklorystyczny. Słopnice to 17 prężnie rozwijających się organizacji pozarządowych, które swoją działalnością pobudzają do aktywnego życia całą społeczność Słopnic.

Więcej informacji na stronie internetowej
www.slopnice.pl i www.turystyka.slopnice.pl

Urząd Gminy Słopnice
34-615 Słopnice 911 tel.: 18 33 26 200, Fax: 18 33 26 018

Oczyszczalnia ścieków w Słopnicach

Laguna hydroponiczna na oczyszczalni ścieków

Ścianka wspinaczkowa w skateparku

Trasa narciarstwa biegowego "Mogielica"

www.krynica-zdroj.pl

MOJA KRYNICA

 Lubię to!

 Odbądź nas na facebooku

www.facebook.com/MojaKrynica

Najlepsze wody z serca Krynicy!

www.kryniczanka.pl
www.uzdrowisko.krynica.com.pl

KOMPLEKSOWA BUDOWA SIECI KANALIZACYJNYCH I WODOCIĄGOWYCH Z OBIEKTAMI TOWARZYSZĄCYMI

PRZEDSIĘBIORSTWO BUDOWNICTWA INŻYNIERYJNEGO

MACHNIK

KRZYSZTOF MACHNIK

oczyszczalnie ścieków • przewiertki sterowane • przepompowanie ścieków
zgrzewanie rur do \varnothing 630 • przewiertki i przeciski do \varnothing 2000

budowa dróg i mostów oraz obiektów kubaturowych • budowa wysypisk

wykonywanie robót inżynierskich • bezwykopowe renowacje kanalizacji i wodociągów

roboty hydrotechniczne

33-380 Krynica-Zdrój, Mochnaczka Wyżna, tel. +48 18 476 17 46, fax. 18 447 87 05
e-mail: biuro@machnik.pl, www.machnik.pl

Muszyna

rodzinne wakacje

Zabytek UNESCO

Ogrody zmysłów

Centrum Sportu i Rekreacji „Zapoprądkie”

Moc wrażeń, dobra zabawa, spotkanie z przyrodą i historią to tylko niektóre z atrakcji jakie czekają na Ciebie i Twoich bliskich w Muszynie.

Dowiedz się więcej na
www.muszyna.pl

GMINA KAMIONKA WIELKA

zaprasza

33-334 Kamionka Wielka 5
powiat: nowosądecki
woj.: małopolskie
tel.18-445 60 17

www.kamionka.iap.pl

Piwniczna-Zdrój

Health resort

Źródło zdrowia i relaksu

Strefa turysty:

- Górskie trasy spacerowe/ rowerowe/wycynowe/biegowe
- Lecznicze wody mineralne
- Liczna baza noclegowa sanatoria, hotele, pensjonaty, gospodarstwa agroturystyczne,
- Schroniska górskie, campingi, pola namiotowe
- Atrakcje sportowe i turystyczne: baseny, boiska sportowe, skate park, place zabaw,
- Siłownie na świeżym powietrzu, stacje narciarskie, rafting, spływ łodziami Doliną Popradu
- **Imprezy sportowe:** Bieg Popradzki, Mountain marathon, Bieg i Marsz Piwniczanki, MTB Marathon
- **Imprezy kulturalne:** Dni Piwnicznej, Wrzosowiska, Koncert na 100 mandolin, Festiwal Pierogów Łomnicańskich, cykliczne koncerty i wystawy w Pijalni Artystycznej
- Rodzimy folklor Czarnych Górali,
- Muzeum regionalne

Strefa dla inwestora:

- Dobra infrastruktura techniczna
- Dobra dostępność telekomunikacyjna
- Piękne okolice i czyste środowisko naturalne
- Położenie geograficzne w strefie przygranicznej i wzdłuż ważnej trasy komunikacyjnej
- Atrakcyjne nieruchomości i wolne tereny pod inwestycje
- Stały wzrost ruchu turystycznego
- Rozwinięta infrastruktura turystyczno-uzdrowiskowa
- Silnie rozwinięty sektor firm działających w budownictwie, handlu i napraw oraz hotelarstwie i gastronomii
- Wysoki poziom aktywności społecznej
- Brak uciążliwego przemysłu

Ważne adresy

Urząd Miasta i Gminy
Rynek 20 skr.31, 33-350 Piwniczna Zdrój
tel. (18) 446 40 43, Fax (18) 446 41 86
e-mail: gmina@piwniczna.pl

**Miejsko - Gminny Ośrodek Kultury
w Piwnicznej-Zdroju**
Rynek 11, 33-350 Piwniczna-Zdrój,
tel. (18) 44 64 157, Fax (18) 44 64 187
e-mail: mgok_piwniczna@onet.pl

Punkt Informacji Turystycznej
Rynek 11, 33-350 Piwniczna-Zdrój
tel. (18) 446 83 25

www.piwniczna.pl
www.turystyka.piwniczna.pl

Gmina Łososina Dolna

SPEŁNIA MARZENIA

Powierzchnia gminy - 84km²
Ludność - 10 715 mieszkańców

Wójt - mgr inż. Stanisław Golonka

*To w naszych sadach są
najlepsze jabłka!*

Sady

Sady stanowią 15% powierzchni upraw, w większości to nowoczesne sady jabłoniowe dostosowane do standardów europejskich produkujące najwyższej jakości jabłka.

Lotnisko

Jeziro Rożnowskie

Nasza Gmina z uwagi na duże walory krajobrazowo - przyrodnicze i kulturowe, w skali regionu stanowi obszar o dużym potencjale turystycznym, który sprzyja prowadzeniu różnych form turystyki, zarówno weekendowej jak i sezonowej.

To wymarzone miejsce wypoczynku dla miłośników żeglarstwa, lotów widokowych, grzybobrania, wędkarstwa, wycieczek pieszych czy rowerowych.

www.lososina.pl

STARY SĄCZ

HISTORIA - KULTURA - NATURA

Gmina miejsko-wiejska w Kotlinie Sądeckiej (wyznaczonej przez Pogórze Rożnowskie, Beskid Sądecki z pasmami Jaworzyny i Radziejowej, Beskid Niski i wzniesienia Beskidu Wyspowego; u splotu Dunajca i Popradu); ponad 23 tys. mieszkańców (w Starym Sączu 9,2). Już w XIII w. Stary Sącz był znaczącym punktem na mapie Małopolski (skrzyżowanie szlaków handlowych). Wszystkie budynki przy rynku miasta są wpisane na listę obiektów zabytkowych (na liście jest też zabudowa zagrodowa kolonistów józefińskich w Gołkowicach (w całej gminie 63 obiekty).

Nadzwyczajnym walorem miasta i gminy jest przyroda i krajobraz beskidzki (częściowo w Popradzkim Parku Krajobrazowym). **Najnowszą atrakcją miasta Park Wodny „Stawy” (kąpielisko) w obszarze u ujścia Popradu do Dunajca.**

ZABYTKI, POLECANE MIEJSCA

- Zespół klasztorny ss. klarysek z kościołem św. Trójcy (XIII w.) - sanktuarium św. Kingi,
- Kościół św. Elżbiety (XIV-XV w., przekształcony 1647-1649)
- Kościół św. Rocha, zabudowa dawnego klasztoru oo. franciszkanów
- Kościół św. Mikołaja (drewniany, XVI w.) w Moszczenicy Niżnej
- Kaplice: św. Kingi na Podmajerzu (źródło cudownej wody), św. Jana Nepomucena na Kamieńcu, „Przymierza Pańskiego” na os. „Słoneczne”, „Najświętszej Marii Panny Wspomożenia Wiernych” na os. „Cyganowice”
- Ołtarz Papieski - Diecezjalne Centrum Pielgrzymowania im. Jana Pawła II (z muzeum i nowoczesnym domem pielgrzyma „Opoka”)
- „Dom na Dołkach” (muzeum regionalne, m.in. gromadzące pamiątki po związanych z miastem: Adzie Sari i ks. prof. Józefie Tischnerze)
- „Galeria pod Piątką” – Informacja Turystyczna

IMPREZY CYKLICZNE

- Festiwal Miłośników Podróży i Przygody „Bonawentura”
- Międzynarodowy Turniej Piłki Nożnej U-10
- „Lachowska micha”
- Starosądecki Festiwal Muzyki Dawnej, uznawany za jeden z ważniejszych tego typu w Polsce
- Międzynarodowy Plener Malarski - Sympozjum Kultur Lokalnych
- „Starosądecki Jarmark Rzemiosła”
- „Folk Festival Pannonica”
- Festiwal Fotografii „Widzi się”

Burmistrz Jacek Lelek

Urząd Miejski w Starym Sączu

ul. Stefana Batorego 25, 33-340 Stary Sącz

tel. 18/4460270, fax. 18/4460273

gmina@stary.sacz.pl

www.stary.sacz.pl

Wybrane inwestycje realizowane przez Gminę Łącko w 2014 roku

1. Budowa mostu w Kadczy

W chwili obecnej w Gminie Łącko prowadzona jest największa w ciągu ostatnich lat inwestycja drogowa. 11 marca 2014 r. podpisana została umowa z wykonawcą na budowę mostu na rzece Dunajec łączącego Łazy Brzyńskie z Kadczą. Projekt przewiduje budowę dwujezdniowego mostu z wydzielonym chodnikiem dla pieszych, przebudowę skrzyżowania z drogą wojewódzką i drogą powiatową oraz budowę oświetlenia. Budowa mostu ma na celu poprawę dostępności komunikacyjnej mieszkańców zamieszkałych w Łazach Brzyńskich z istniejącą drogą wojewódzką nr 969. Ułatwi i skróci się czas dojazdu mieszkańców i dowóz dzieci do szkoły.

Przeprowadzone zostały już prace ziemne oraz prace zabezpieczające brzegi rzeki. Wykonano podpory, trwają prace przy zbrojeniu estakad dojazdowych i przy głównym prześle nurtowym.

Gmina Łącko otrzymała maksymalne z możliwych dofinansowanie na realizację tej inwestycji. Łączna wysokość promesy wyniosła 10 960 000 zł.

Wizualizacja mostu w Kadczy

Budowa mostu w Kadczy

Budynek nowej szkoły w Łącko

2. Rozbudowa Zespołu Szkolno-Gimnazjalnego w Łącko

Obecnie dobiega końca realizacja Rozbudowy Zespołu Szkolno – Gimnazjalnego w Łącko, w trakcie którego prowadzone są prace wykończeniowe wewnątrz budynku.

Oddanie budynku szkoły do użytku planowane jest już na 1 września 2014 roku. W nowym budynku powstanie 12 nowych sal lekcyjnych, kuchnia wraz ze stołówką, biblioteka oraz szatnia.

Gmina Łącko otrzymała na ten cel dofinansowanie z ogólnej rezerwy budżetowej Prezesa Rady Ministrów w wysokości 2 414 740 zł.

3. Budowa kanalizacji burzowej etap II w Czerńcu

Obecnie w miejscowości Czerniec trwają prace związane z budową kanalizacji burzowej. Swoim zakresem obejmują roboty ziemne, ułożenie rur kanalizacyjnych oraz odtworzenie nawierzchni asfaltowej. Termin zakończenia planowany jest na koniec 2014 roku. Stopień zaawansowania prac obrazują załączone zdjęcia.

Droga po wykonaniu kanalizacji w Czerńcu

Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Jazowsku

Powstający budynek wielofunkcyjny w Jazowsku

4. Budowa budynku wielofunkcyjnego z pomieszczeniami straży pożarnej w miejscowości Jazowsko

Wyłoniony w przetargu przez Gminę Łącko wykonawca przystąpił do budowy budynku wielofunkcyjnego w Jazowsku. Zrealizowane zostały prace związane z robotami ziemnymi i wykonaniem fundamentów, natomiast na ukończeniu jest wznoszenie ścian budynku oraz więźba dachowa. Planowany termin zakończenia to grudzień 2014 r. Gmina otrzymała na ten cel dofinansowanie z Program Rozwoju Obszarów Wiejskich w wysokości 500 000 zł.

5. Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Jazowsku.

Gmina Łącko zakończyła modernizację czyszczalni ścieków w Jazowsku. Odbiór robót nastąpił 8 kwietnia 2014 roku. Gmina otrzymała na ten cel 1 410 510 zł dofinansowania z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

ŁĄCKI BANK SPÓŁDZIELCZY

rok założenia 1900

**Bank z tradycjami
zawsze blisko, szybko, tanio**

Oferujemy:

- Kompleksową obsługę finansową jednostek samorządu terytorialnego
- Atrakcyjne lokaty
- Korzystne kredyty
- Leasing
- Bezpieczne rozliczenia

Centrala

33-390 Łącko 814

tel. (18) 444-60-21, 444-58-73

faks 444-55-44

www.bslacko.pl

**Bank prowadzi obsługę w 22 placówkach na terenie powiatów:
nowosądeckiego, tarnowskiego i nowotarskiego**

REPORTAŻE • WYWIADY • RELACJE • FELIETONY • PUBLICYSTYKA

Sądeczanin

MIESIĘCZNIK I PORTAL INTERNETOWY

INFORMACYJNY PULS REGIONU

DOSKONAŁA LEKTURA NA CAŁY MIESIĄC

Co miesiąc solidna porcja informacji o Sądeczczyźnie: samorząd, gospodarka, kultura, historia, sport, turystyka...

www.sadeczanin.info

FUNDACJA SĄDECKA

POMAGA • PROMUJE • SZKOLI • INFORMUJE

Fundusz Stypendialny im. Braci Potoczków

Akcja charytatywna „Serce Sercu”

Lato Wiejskich Dzieci

Plebiscyt „Sądeczanin Roku”

Stowarzyszenie Sołtysów Ziemi Sądeckiej

„Sądeckie spotkania z historią”

Ocena Aktywności Gmin Sądeczczyzny

Stowarzyszenie Kasa Wzajemnej Pomocy

Sądeczanin
WYSTĄPIENIE PRASOWE

 Matopolska

Nowy Sącz, czerwiec 2014